بسم الله الرحمن الرحيم

ویژه‌نامه

بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه ۲۲ وچهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
معاونت پژوهش

بهمن‌ماه ۱۳۹۹

تهیه و تنظیم: دبیرخانه همایش کتاب سال حوزه
به کوشش: مهدی نیکبخت
ویراستار: علی محمدی‌یدک
صفحه آرایی: میثم نادری
با تشکر از همکاری: روح‌ا... نصر، یادگار عباسپور، حسین زارعی
سال نشر: بهمن ۱۳۹۹

آدرس: قم، جمکران، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه،
دبیرخانه همایش کتاب سال حوزه
تلفن: ۵-۰۲۵ ۳۲۱۳۵۶۰۳   سامانه پیامک: ۱۰۰۰۰۷۰۲۰

www.ketabehowzeh.ir

فهرست مطالب

۲۲

۲۲

کتاب حوزه در منزل بیست و دوم

سخن دبیر

سپاس بی‌پایان سزاوار آفریننده بی‌همتایی است که با سوگند «ن وَ القلم وَ ما یَسطُرون» مقام قلم را فزود و منزلت آن را ستود. و درود بسیار به پیشگاه رسول رحمت و خاندان پاکش که دوات عالمان را بر دم شهیدان برتری داده و دژ دانش را استواری بخشیدند.

اکنون، به شکرانه برگزاری بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه و چهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه، بر خود فرض می‌دانیم، فروتنانه، مساعی صاحب‌قلمانی را ارج نهیم که با ژرف‌کاوی در آموزه‌های وحیانی و با تکیه بر خرد ناب، آثار فاخر و فخیمی را به قامت قلم آراسته‌اند.

همایش کتاب سال حوزه، در این دوره، شاهد رقابت علمی میان بخشی از پژوهش‌های عالمان و محققان توانمند حوزوی بوده که در سال ۱۳۹۸ به ثمر نشسته است. این همایش، کوشیده است با معرفی و تشویق پدیدآوران برتر این هماورد علمی، آن‌ها را بر صدر نشاند و به قدر بضاعت خود، از آنان تقدیر کند.

بیست‌ودومین دوره کتاب سال حوزه و چهارمین جشنواره مقالات علمی، همانند سالیان پیشین، تا رسیدن به این منزل، کوشش‌های بسیاری کرده است که در اینجا به برخی نتایج آن‌ها اشاره می‌شود:

گزارش آماری

۱. در این دوره، ۸۰۴ اثر در قالب کتاب و پایان‌نامه به دبیرخانه ارسال شد که، همانند دوره بیست‌ویکم، بیشتر آنها به دو گروه کلام با ۱۰۷ و فقه و اصول با ۱۰۴ اثر اختصاص داشت. گروه‌های دیگر با اختلاف فراوان، در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. کمترین اثر ارسالی، برای گروه تکنولوژی آموزشی با سه و مدیریت با پنج اثر بوده و گروه‌های علوم‌تربیتی و انقلاب اسلامی با هشت اثر، در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

بیست‌ودومین دوره کتاب سال حوزه، کاهش ۱۳٫۷ درصدی آثار رسیده را تجربه کرد. تنگناهای مالی مراکز نشر و محدودیت‌های ناشی از شیوع بیماری کووید ۱۹، از دلایلی بود که متصدیان تولید آثار به آن تعلیل کرده‌اند. بیشترین کاهش، مربوط به گروه تکنولوژی آموزشی با ۸۸ درصد، گروه‌های علوم‌تربیتی با ۷۴ درصد و گروه انقلاب اسلامی با ۶۰ درصد است. گروه‌هایی مانند ترجمه، علوم اجتماعی، اخلاق و عرفان و فلسفه کمترین میزان کاهش ورودی را تجربه کردند؛ اما میزان آثار رسیده در گروه‌های علوم سیاسی و کتب مرجع، نسبت به دوره گذشته، هیچ تغییری نداشت. در این میان، گروه‌هایی همچون تاریخ، سیره و تراجم، تفسیر و علوم قرآن، ادبیات و هنر، حدیث، درایه و رجال، با رشد ورودی آثار مواجه بودند.

۲. از میان ۸۰۴ اثر رسیده به این دوره، پس از

ارزیابی اجمالی، ۱۵۹ اثر به مرحله دوم داوری (ارزیابی تفصیلی) راه یافتند. از این تعداد، ۴۷ اثر نامزد برگزیدگی شدند که پس از بررسی مدقانه شورای علمی، پنج اثر رتبه برگزیده و ۱۷ اثر رتبه شایسته‌تقدیر را به دست آوردند. پدیدآوران ۲۵ اثر نیز شایسته‌تحسین شدند.

۳. به منظور اثرگذاری بیشتر کتاب سال بر جریان علمی حوزه و هدایت آثار تولیدی به سوی پاسخگویی نیازهای مهم جامعه و حوزه، از سال ۱۳۹۷، یازده محور به عنوان اولویت‌های این همایش اعلام شد. این محورها عبارت بودند از: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب، آسیب‌های اجتماعی؛ اقتصاد مقاومتي؛ الگوي اسلامي‌ايراني پيشرفت؛ جمعیت، زن و خانواده؛ سبک زندگی اسلامی؛ علوم انساني‌اسلامي؛ فضاي مجازي؛ محيط زیست و منابع طبیعی؛ هنر (فلسفه هنر، هنر در اسلام).

آثار رسیده در محورهای یاد شده از امتیاز ویژه‌ای، تا پنج امتیاز، برخوردار شدند. بر این اساس، از میان ۱۰۹ اثری که در این محورها به دبیرخانه همایش رسید، ۱۵ اثر برتر شدند که شامل یک اثر برگزیده، پنج اثر شایسته‌تقدیر و نُه اثر شایسته‌تحسین است. این آثار، در مقایسه با دوره بیست‌ویکم، از نظر کمی و کیفی تغییر چندانی نداشته‌اند.

بالاترین میزان آثار رسیده در محورهای ویژه، به محور «علوم انسانی‌اسلامی» با ۳۶ عنوان کتاب و ۱۳ عنوان پایان‌نامه سطح چهار اختصاص دارد. محورهای «سبک زندگی اسلامی» با ۲۲ اثر و «ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب» با ۱۰ اثر، در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

۴. آثار رسیده، از نظر نوع اثر، به پنج دسته کلی تقسیم شده‌اند. در این میان، سهم آثار علمی‌پژوهشی ۳۷۹ اثر، علمی‌ترویجی ۱۸۲، فرهنگی‌تبلیغی ۷۶، تقریرات ۵ و سایر کتاب‌ها ۱۶۲ عنوان است. بنابراین، بیشترین فعالیت محققان و نویسندگان حوزوی، تولید آثار علمی‌پژوهشی بوده که ۴۷ درصد کل آثار رسیده را به خود اختصاص داده است. آثار علمی‌ترویجی نیز با ۲۲ درصد در رتبه دوم قرار دارد.

با بررسی آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری، این نتیجه به‌دست می‌آید که ۷۷٫۵ درصد آثار راه‌یافته به این مرحله، از میان آثار علمی‌پژوهشی بوده، ۸ درصد به آثار علمی‌ترویجی، ۲٫۵ درصد به آثار فرهنگی‌تبلیغی و ۱۲٫۵ درصد به سایر آثار اختصاص داشته است. با این نگاه، آثار علمی‌پژوهشی، سه جایگاه برگزیده، ۱۵ جایگاه شایسته‌تقدیر و ۲۳ جایگاه شایسته‌تحسین را احراز کرده‌اند. کتاب‌های فرهنگی‌تبلیغی یک جایگاه شایسته‌تحسین و سایر آثار، چهار جایگاه برتر را به دست آورده‌اند؛ اما آثار علمی‌ترویجی موفق به کسب جایگاه اثر برتر در این دوره از همایش نشدند.

۵. علی‌رغم محدودیت‌های ناشی از شیوع ویروس کرونا در جهان، ورود آثار بخش بین

الملل به این دوره همایش کتاب سال حوزه، با رشد ۷ درصدی نسبت به دوره گذشته مواجه شـد. نویسـندگان غیـر ایرانـی ۱۱ کشـور عـراق، افغانسـتان، لبنان، پاکستان، بحرین، تونس، سـوریه، عربسـتان، ترکیـه، الجزایـر و سـودان، مجموعـاً ۸۸ اثر را به دبیرخانه همایش ارسـال کردنـد. از میـان ایـن آثار، ۲۱ اثر بـه مرحله دوم داوری راه یافتـه و در نهایـت ۵ اثـر، رتبـه برتر را بـه دسـت آوردنـد. در دوره گذشـته، ۸۲ اثر به بخـش بیـن الملـل دبیرخانـه همایش واصل شـده بـود کـه ۱۴ اثر بـه مرحلـه دوم داوری راه یافته و چهار اثر، رتبه برتر را به دست آورد.

۶. ایـن دورۀ همایـش، شـاهد رقابـت علمـی ۱۳۸ پایان‌نامه سـطح چهار (دکتـری) از آقایان و بانـوان حـوزوی بود کـه در سـال ۱۳۹۸ دفاع شـده‌اند. ایـن پایان‌نامه‌هـا، بـه دلیـل تنـوع موضوعی، در ۱۴ گروه علمی گونه‌بندی شدند. پایان‌نامه‌هـای دریافتـی ایـن دوره، بـه لحاظ کمی، در مقایسـه با همایش بیست‌ویکم، ۳۶ درصـد رشـد منفـی داشـته اسـت. همه‌گیری کرونـا ویـروس و در نتیجـه، برگـزار نشـدن جلسـات دفـاع، عمده‌ترین دلیـل این کاهش بـوده اسـت. در دورۀ قبـل، ۲۱۵ پایان‌نامـه از حوزویان دریافت شد.

بیشـترین پایان‌نامه‌هـای ایـن دوره، در گروه فقـه و اصـول، تفسـیر و علـوم قـرآن، کلام، علـوم سیاسـی و اخـلاق و عرفان بـود. از میان پایان‌نامه‌هـای رسـیده، ۳۹ پایان‌نامـه امتیـاز لازم را بـرای ورود بـه مرحلـه دوم داوری کسـب کردنـد کـه یـک اثـر، برگزیده و هشـت اثر شایسـته‌تقدیر معرفی شدند. داوران، زحمات نویسندگان نه پایان‌نامه را نیز شایسته‌تحسین دانستند.

۷. دوره بیسـت و دوم، شـاهد حضـور ۶۶ اثـر، در قالـب ۵۲ کتـاب و ۱۴ پایان‌نامـه از بانـوان حـوزوی بود. از این تعداد، شـش اثر به مرحله دوم رسـیده و در نهایت، یک اثر شـرایط لازم را بـرای انتخـاب به دسـت آورد. طبق ایـن آمار، میـزان مشـارکت بانـوان حـوزوی، در مقایسـه بـا دوره بیسـت و یکـم، یـک درصد رشـد کمی داشـته؛ ولی از نظر کیفـی، ۴ درصد تنزل یافته اسـت؛ زیرا در دوره گذشـته، مجموعاً ۵۱ کتاب و ۱۵ پایان‌نامـه بـه دبیرخانه رسـید و نُـه اثر به مرحله دوم راه یافت.

جشنواره مقالات

همایـش بیسـت‌ودوم کتـاب سـال حـوزه، بـا چهارمیـن جشـنواره مقـالات علمـی حـوزه همراه بود. در این دورۀ جشـنواره، از ۸۰ مجله علمی‌پژوهشـی بـرای شـرکت در ایـن همـاورد علمی دعوت و از آنها خواسـته شد، به ازای هر شـمارۀ منتشرشده در سـال ۱۳۹۸، یک مقاله را، بـا انتخـاب هیئـت تحریریـه نشـریه، بـرای دبیرخانه ارسال کنند.

در ایـن دوره از جشـنواره مقالات علمی حوزه، ۱۲۹ مقالـه واصـل شـد کـه پس از گونه‌بنـدی در ۱۵ گـروه علمـی و ارزیابـی اجمالـی آنها در

هیئت‌های داوری، ۳۵ مقاله به مرحله دوم داوری راه یافتند. رقابت علمی میان این دسته مقالات، با احراز یک جایگاه برگزیده از گروه فلسفه و سه جایگاه شایسته‌تقدیر از گروه‌های تفسیر و علوم قرآن، علوم تربیتی و علوم سیاسی به پایان رسید.

وضعیت آثار

۱. در این دوره از کتاب سال حوزه، از مجموع ۸۰۴ اثر ارسالی به دبیرخانه، تنها ۱۵۹ اثر، یعنی ۱۹٫۸ درصد، به مرحله دوم داوری راه یافتند که در مقایسه با دوره گذشته، رشد ۲ درصدی را نشان می‌دهد. از میان آثار راه‌یافته به مرحله دوم، ۷۷ درصد علمی‌پژوهشی، ۸ درصد علمی‌ترویجی، ۲٫۵ درصد فرهنگی‌تبلیغی و ۱۲٫۵ درصد سایر کتاب‌ها بودند. از میان ۵ اثر رسیده به بخش تقریرنویسی، هیچ اثری موفق به راه‌یابی به مرحله دوم داوری نشد.

۲. وضعیت کتاب‌های علمی‌پژوهشی، بر اساس داده‌های ۲۱۶ ارزیابی انجام شده در همه گروه‌های علمی، در این شاخص‌ها «خوب» ارزیابی شده است: اولویت و تطابق با نیازهای جامعه، نقل صحیح دیدگاه‌ها، بهره‌مندی از مستندات، میزان دست‌یابی به اهداف، به کارگیری روش متناسب با موضوع، تناسب ساختار و انسجام منطقی، تناسب اسلوب زبانی و توازن حجم مطالب.

وضعیت این آثار، در این شاخص‌ها «متوسط» بوده است: سطح علمی و اتقان اثر، نظریه‌پردازی و ارائه راه حل جدید، تحلیل صحیح آرا و نقد آن، تحدید دقیق موضوع، خلاقیت و نوآوری در اصل موضوع و روش تحقیق.

نتایج ارزیابی کتاب‌های علمی‌پژوهشی این دوره در مرحله دوم، نشان می‌دهد که این آثار ۷۲ درصد شاخص‌های ارزیابی را رعایت کرده و در مجموع «خوب» بوده‌اند.

قابل توجه آنکه وضعیت کیفی کتاب‌های علمی‌پژوهشی دوره جاری، در مقایسه با سال گذشته، در همه شاخص‌ها برابر است. گفتنی است، وضعیت کیفی این آثار در دوره گذشته، بر مبنای داده‌های ۲۱۴ ارزیابی بوده است.

۳. وضعیت کتاب‌های علمی‌ترویجی، بر اساس داده‌های ۳۲ ارزیابی انجام شده در همه گروه‌های علمی، در این شاخص‌ها «خوب» ارزیابی شده است: تناسب موضوع و تطابق با نیازهای جامعه، تناسب سطح علمی کتاب با مخاطب، تناسب اسلوب زبانی، دست‌یابی اثر به اهداف، رعایت اصول و فرهنگ تبلیغ نوشتاری.

وضعیت این آثار، در این شاخص‌ها «متوسط» بوده است: استفاده از منابع معتبر، تحلیل علمی و قدرت نقد، زاویه دید و نگاه جدید به مسائل، ابتکار و نوآوری در طرح مسائل و شیوه استدلال، ناظر بودن به تحقیقات

پیشـین و رفـع اشـکالات آنها و پاسـخگویی به شبهات علمی.

مقایسـهٔ وضعیـت علمی سـال جـاری بـا دوره گذشته نشان می‌دهد که سه شاخص ساختار و هندسـه کتـاب، پرهیـز از مطالـب تکـراری و کلیشه‌ای، توفیق ارتباط با مخاطب و جذابیت اثـر از رتبـه «خـوب» بـه رتبـه «متوسـط» تنزل یافته‌انـد؛ ولی هر دو دوره در سـایر شـاخص‌ها برابر بوده‌اند.

نتایـج ارزیابـی کتاب‌هـای علمی‌ترویجـی این دوره در مرحله دوم، نشان می‌دهد که این آثار ۷۰ درصد شاخص‌های ارزیابی را رعایت کرده و در مجموع «خوب» بوده‌اند.

۴. وضعیـت کتاب‌هـای فرهنگـی تبلیغـی، بـر اسـاس داده‌هـای ۱۲ ارزیابـی انجـام شـده در همه گروه‌های علمی، در شاخص‌های تناسب موضـوع و تطابـق با نیازهای جامعه و تناسـب اسلوب زباني کتاب با موضوع، «عالی» و در این شاخص‌ها «خوب» بوده است: سطح علمي و اتقان اثر، میزان ارتباط اثر با عناصر مورد اشاره در تعریـف فرهنـگ یـا تبلیـغ، میـزان اثربخش بـودن در یکـي از حوزه‌هـاي معرفت‌افزایـي، توانمندسـازي یـا مهارت‌آمـوزي، توفیـق اثر در جذب و جلب نظر مخاطب، خلاقیت و نوآوري در طراحـي، پرداخـت موضوع و جذاب‌سـازي اثـر، بـه کارگیـري روش متناسـب بـا موضوع و انسجام منطقي سرفصل‌ها و عناوین.

وضعیـت ایـن نـوع آثـار، در ایـن شـاخص‌ها «متوسـط» ارزیابـی شـده اسـت: نـو بـودن محتـوا و مطالـب، بهره‌گیـري از آراء و منابـع معتبـر، خلاقیـت و نـوآوري در روش تدویـن و زاویـه نگـرش بـه موضـوع، تناسـب حجـم مطالـب بخش‌هـا و فصـول، میـزان بهره‌گیري از پیرایه‌هـاي هنـري، ادبي و سـایر پیرایه‌هاي مؤثر در نشر آثار فرهنگي.

نتایـج ارزیابـی کتاب‌هـای علمی‌فرهنگـي این دوره در مرحله دوم، نشان می‌دهد که این آثار ۷۲ درصد شـاخص‌های ارزیابی را رعایت کرده و در مجموع «خوب» بوده‌اند.

۵. وضعیـت پایان‌نامه‌هـای داوری شـده در ایـن دوره، بـر اسـاس داده‌هـای ۱۱۲ ارزیابـی انجام شـده، در همـه گروه‌های علمی، در این شاخص‌ها «خوب» ارزیابی شده است: اولویت و تطابـق موضـوع رسـاله بـا نیازهـای جامعـه، نقل صحیح آرا و استناد به منابع معتبر، میزان بهره‌گیـری از مسـتندات، به‌کارگیـری روش متناسـب با مسئله، تناسب ساختار و انسجام منطقـی سـرفصل‌ها و عناویـن و تـوازن حجـم مطالب.

وضعیـت ایـن آثـار، در ایـن شـاخص‌ها «متوسط» بوده است: سطح علمی و اتقان اثر، نظریه‌پردازی و ارائه راه حل جدید، خلاقیت و نوآوری در اصل مسـئله و خلاقیت و نوآوری در روش تحقیق و زاویه نگرش به مسئله.

رعایـت شـاخص‌های بـالا در دوره جـاری نسبت به دوره گذشته، یکسان بوده؛ ولی سه شـاخص تحلیـل صحیـح آرا و نقـد آن، میـزان دسـت‌یابی به اهـداف و تحدید دقیق مسـئله

و تبیین هدف و سئوالات و فرضیه‌ها، در این دوره، از رتبه «متوسط» به رتبه «خوب» ارتقا یافته است.

نتایج ارزیابی پایان‌نامه‌های این دوره در مرحله دوم، نشان می‌دهد که این آثار ۷۲ درصد شاخص‌های ارزیابی را رعایت کرده و با یک رتبه ترقی، نسبت به سال گذشته، در مجموع «خوب» بوده‌اند.

۶. از میان بیست گروه علمی کتاب سال حوزه، جز سه گروه علوم‌تربیتی، ترجمه و کتب مرجع، دیگر گروه‌ها آثاری را برای بررسی در مرحله نهایی داشته‌اند. در این بین، اثر برگزیده، تنها به چهار گروه اختصاص دارد: فقه و اصول، حدیث، درایه و رجال، فلسفه و تصحیح و تحقیق.

۷. برترین گروه‌های علمی این دورۀ همایش، از نظر تعداد رتبه، عبارت بودند از: گروه فقه و اصول با یک اثر برگزیده، دو اثر شایسته‌تقدیر و چهار اثر شایسته‌تحسین؛ گروه فلسفه با یک اثر برگزیده، یک اثر شایسته‌تقدیر و چهار اثر شایسته‌تحسین؛ گروه علوم سیاسی با یک اثر شایسته‌تقدیر و پنج اثر شایسته‌تحسین؛؛ گروه تصحیح و تحقیق با دو اثر برگزیده و یک اثر شایسته‌تحسین؛ گروه علوم اجتماعی با سه اثر شایسته‌تقدیر و یک اثر شایسته‌تحسین؛

گروه‌های اخلاق و عرفان، حدیث، درایه و رجال، کلام، تفسیر و علوم قرآن، حقوق، روان‌شناسی، تاریخ، سیره و تراجم، ادبیات و هنر، اقتصاد، تکنولوژی آموزشی، انقلاب اسلامی، و مدیریت در رتبه بعدی قرار دارند.

گروه‌های حقوق، انقلاب اسلامی، تاریخ، سیره و تراجم و مدیریت در این دوره، اثر برگزیده و شایسته‌تقدیر نداشته‌اند. این امر، توجه جدی مراکز مرتبط را به تولید آثار فاخر در این عرصه‌ها می‌طلبد. گروه‌های ترجمه، علوم‌تربیتی و کتب مرجع هم هیچ اثر حائز رتبه‌ای نداشتند.

۸. بانوان حوزوی، ۶۶ اثر شامل ۵۲ عنوان کتاب و ۱۴ عنوان پایان‌نامه سطح چهار (دکتری) را در ۱۴ گروه علمی به همایش جاری ارسال کردند. بیشترین آثار رسیده از بانوان، مربوط به گروه تفسیر و علوم قرآن با شش پایان‌نامه و پنج کتاب است. گروه‌های فقه و اصول و کلام با نُه اثر، ادبیات و هنر با هشت اثر، اخلاق و عرفان و علوم اجتماعی با هفت اثر و گروه تاریخ، سیره و تراجم با چهار اثر در رتبه‌های بعدی قرار دارند. گروه‌های ترجمه، روان‌شناسی و علوم سیاسی با دو اثر و گروه‌های انقلاب اسلامی، حدیث، درایه و رجال، علوم تربیتی و فلسفه با یک اثر، دارای کمترین آثار رسیده از بانوان هستند.

هفت عنوان از کتاب‌ها و یک عنوان از پایان‌نامه‌های رسیده بانوان، مرتبط با محورهای ویژه، شامل ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب، زن و خانواده، آسیب‌های اجتماعی و علوم انسانی‌اسلامی است.

آثار راه‌یافته به مرحله ارزیابی تفصیلی از بانوان نویسنده، تنها دو پایان‌نامه و یک کتاب از گروه‌های علمی تفسیر و علوم قرآن، اخلاق و عرفان و فلسفه بود که در نهایت، تنها اثر واصله از گروه فلسفه، رتبه «شایسته‌تقدیر» را احراز کرد.

۹. نویسندگان غیرایرانی، با ارسال ۱۰۵ کتاب و ۱۴ پایان‌نامه، مشارکتی ۱۵ درصدی در این دوره همایش داشتند. بیشترین آثار رسیده از نویسندگان غیرایرانی و بخش بین الملل، به ترتیب، مربوط به این گروه‌ها بود: کلام و تاریخ، سیره و تراجم، ۱۹ عنوان؛ تفسیر و علوم قرآن، ۱۵ عنوان؛ فقه و اصول، ۱۳ عنوان؛ علوم اجتماعی، ۱۰ اثر؛ حدیث، درایه و رجال و تصحیح و تحقیق؛ نُه عنوان. دیگر گروه‌های علمی، مانند ترجمه، علوم سیاسی و اخلاق و عرفان در مرتبه‌های بعدی قرار دارند.

پس از انجام مرحله اول ارزیابی در هیئت‌های داوری، ۱۳ کتاب و شش پایان‌نامه، از نویسندگان غیرایرانی، به مرحله دوم داوری راه یافتند که یک اثر برگزیده، یک اثر شایسته‌تقدیر و سه اثر شایسته‌تحسین شد. انتشارات عتبه مقدسه حسینیه علیه السلام، با احراز یک جایگاه برگزیده، یک جایگاه شایسته‌تقدیر و یک جایگاه شایسته‌تحسین، بیشترین آثار برتر در بخش بین الملل را به دست آورد.

۱۰. آثار رسیده در موضوعات علوم انسانی اسلامی، ۳۲٫۵ درصد، شامل ۲۱۴ کتاب و ۴۸ پایان‌نامه است. بیشترین آثار رسیده در محور علوم انسانی اسلامی، مربوط به گروه علوم اجتماعی با ۷۴ اثر و گروه ادبیات و هنر با ۵۶ اثر است. گروه‌هایی نظیر علوم سیاسی، فلسفه و حقوق با اختلاف فراوان، در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

آثار علوم اسلامی، در راه‌یابی به مرحله دوم داوری، از آثار علوم انسانی پیشگام بوده است؛ زیرا ۶۴ کتاب و ۲۱ پایان‌نامه از این آثار به مرحله دوم راه یافته است.

بیشترین آثار علوم اسلامی راه‌یافته به مرحله ارزیابی تفصیلی، مربوط به گروه فقه و اصول با ۱۸ اثر و گروه تاریخ، سیره و تراجم با ۱۷ اثر است. گروه اخلاق و عرفان با ۱۵، کلام با ۱۲ و تفسیر و علوم قرآن با ۹ اثر در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در میان آثار علوم انسانی‌اسلامی، گروه علوم سیاسی با ۱۱ اثر پیشتاز بوده و گروه‌های علوم اجتماعی، فلسفه، حقوق و روان‌شناسی در رده‌های بعدی قرار دارند.

بیشترین کتاب‌های برتر علوم انسانی‌اسلامی، مربوط به گروه‌های علوم اجتماعی، حقوق، علوم سیاسی و فلسفه است و هر یک از گروه‌های ادبیات و هنر، اقتصاد و روان‌شناسی، در رتبه بعد قرار دارند. گروه‌های مدیریت و علوم تربیتی هیچ اثر برتری ندارند. در میان آثار علوم اسلامی، گروه فقه و اصول با معرفی سه اثر برتر و گروه اخلاق و عرفان با معرفی دو اثر برتر، پیشتاز بوده‌اند. هر یک از گروه‌های کلام، تفسیر و علوم قرآن، تاریخ

سیره و تراجم و حدیث درایه و رجال با معرفی یک اثر برتر، در رده بعد قرار دارند.

از ۴۷ اثر برتر این دوره همایش، ۲۴ اثر به محور علوم انسانی‌اسلامی اختصاص دارد که ۵۲ درصد کل آثار برتر است. سهم پایان‌نامه‌ها از این تعداد، ۹ عنوان و کتاب‌ها ۱۶ عنوان است. بنابراین، با اینکه تعداد آثار رسیده علوم انسانیِ‌اسلامی، یک سوم کل آثار است؛ اما آثار برتر آن، ۵۱ درصد کل برترین‌ها است. این یعنی نویسندگان و محققان حوزوی در محور علوم انسانیِ‌اسلامی توفیق بیشتری داشته‌اند.

۱۱. در جشنواره مقالات علمی حوزه، از میان ۸۰ نشریه، ۴۷ مجله مقاله‌های انتخابی خود را به این جشنواره ارسال کردند؛ اما ۳۷ نشریه، به دلایلی مانند عدم انتشار در سال ۱۳۹۸، تکمیل نشدن مدارک و تشکیل نشدن جلسه هیئت تحریریه، نتوانستند در این جشنواره حضور یابند. از میان ۱۲۹ مقاله ارسالی نیز، تنها چهار مقاله به انتخاب نهایی رسیدند.

۱۲. وضعیت مقاله‌های داوری شده این دوره، بر اساس داده‌های ۱۰۱ ارزیابی، در این شاخص‌ها خوب بوده است: روزامدی موضوع و ابتنای آن بر نیاز جامعه و نظام، رعایت شاخص‌های محتوایی و ساختاری مانند مسئله‌محوری، تبیین فرضیه و استناد به منابع معتبر، رعایت روشمندی متناسب با مسئله و جامعیت و غنای علمی و اتقان تحلیل و استدلال. شاخص «میزان تأثیرگذاری بر حل مشکلات عملی و کاربردی جامعه یا پاسخ به شبهات» در مقاله‌های داوری شده، متوسط ارزیابی شده است.

مقاله‌های داوری شده این دوره، در رعایت این شاخص‌ها ضعیف بوده‌اند: میزان نوآوری در تولید نظریه و اهمیت آن در دانش، میزان خلاقیت و نوآوری در تولید روش و ساختار دانشی جدید، نوآوری در نقد نظریه یا دفاع از نظریه و اصلاح و ارتقای آن.

متوسط امتیاز و میزان رتبه کسب شده، وضعیت مقالات این دوره را «متوسط» نشان می‌دهد. همچنین، نتایج داوری مقاله‌ها در بیشتر گروه‌های علمی، بر دقت نشریات در رعایت ضوابط، به ویژه شاخص «نوآوری و تولید نظر جدید و قوت علمی» تأکید دارد.

فرایند داوری

در همایش بیست و دوم، پس از بررسی دقیق آثار در مراحل مختلف، داوران نکته‌سنج، رقیبان برتر این آوردگاه علمی را تعیین کردند. بررسی علمی و محتوایی آثار این دوره، در فرایند ذیل صورت پذیرفت:

۱. گونه‌شناسی آثار، با شرکت هیئتی سه نفره از کارشناسان، به مدت ۳۰ روز.

۲. ارزیابی اجمالی آثار، با حضور سه نفر از اعضای گروه‌های علمی مربوط در دو مرحله

و با مشارکت بیش از ۶۰ کارشناس و متخصص رشته‌های مرتبط علمی در بیش از ۳۵ جلسه.

جمع ارزیابی‌های اجمالی این دوره، ۳۶۰۰ ارزیابی بود که ۴۹۷ ارزیابی به مقاله‌ها اختصاص داشت.

۳. ارزیابی تفصیلی ۱۵۹ اثر، پس از تعیین رویکرد پژوهشی، ترویجی یا فرهنگی‌تبلیغی و انتخاب ۲۷۲ داور متناسب با محتوای آثار از مراکز علمی مختلف.

شمار ارزیابی‌های تفصیلی در این دوره، به ۶۰۱ ارزیابی رسید که ۱۰۱ ارزیابی مربوط به مقالات بود.

۴. بررسی ارزیابی داوران گروه‌های علمی در هیئت‌های داوری و تعیین آثار منتخب بر اساس امتیازات آنها. اعضای هیئت‌های داوری، ۶۱ نفر بودند که در دو مرحله و ۵۴ جلسه، ارزیابی‌های داوران را بررسی کردند.

۵. نظارت شورای علمی کتاب سال بر فرایند ارزیابی، با حضور نه نفر از اساتید و صاحب‌نظران علوم مختلف و با مشارکت رؤسای هیئت‌های داوری در بیش از ۹۵ نفر جلسه.

فرایند داوری، بر این اصل استوار است که اعضای هیئت‌های داوری و داوران آثار، از میان فرهیختگان بنام صاحب اثر و شخصیت‌های علمی مراکز مختلف انتخاب و از هرگونه اعمال سلیقه شخصی در این باره پرهیز شود.

دست‌یابی به نتایج داوری‌ها، با بیش از ۳۶۰۰ ارزیابی اجمالی و ۶۰۱ ارزیابی تفصیلی فراهم آمد؛ دستاوردی که سبب شد آثار شایسته، قلم‌زنان توانمند و ناشران برتر حوزه، برابر دیدگان جامعه علمی به نمایش درآیند.

سپاس

در این مجال، می‌سزد از همه سرورانی که در بیست و دومین دوره همایش کتاب سال حوزه و چهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه همراهی و همیاری کرده و در بالندگی این همایش مبارک مشارکت جسته‌اند، تشکر و تقدیر کنیم. به ویژه: از نویسندگان، ناشران و مدیران محترم مراکز علمی، در ارسال آثار؛ داوران فرهیخته در ارزیابی آثار، مدیران و اعضای ارجمند هیئت‌های داوری، در مدیریت فرایند داوری‌ها، انتخاب داوران و بررسی و تأیید فرایند علمی؛ اعضای محترم شورای سیاستگذاری و شورای علمی کتاب سال حوزه در سیاستگذاری و تعیین اهداف کلان همایش، هدایت و نظارت بر فرایندهای علمی و اجرایی این همایش.

همچنین نام و یاد بزرگان علمی و دینی، حضرت آیت الله حاج شیخ محمدتقی مصباح یزدی و حضرت آیت الله حاج شیخ محمدیزدی رحمهٔ الله علیهما و اعضای فرهیخته هیئت‌های داوری و ارزیابان فقید همایش، مرحوم حجت الاسلام و المسلمین

اکبر ترابی‌شهرضایی و دکتر سیدعباس موسویان را که در خلال برگزاری این دوره همایش به لقاء الله پیوستند، گرامی داشته و علو درجاتشان را از خداوند متعال مسئلت می‌نماییم.

در پایان شایسته و بایسته است تلاش خالصانه و بی‌وقفه همکاران خود را در دبیرخانه همایش و معاونت پژوهش سپاس فراوان بگزاریم.

توفیقات الهی یارشان و عنایت صاحب اصلی حوزه‌های علمیه پشتیبان آنان باد!

ابوالقاسم مقیمی حاجی
دبیر بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه
و چهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه

۱

بخش اول

معرفی شخصیت‌های ویژه علمی همایش

اشـــــــــاره

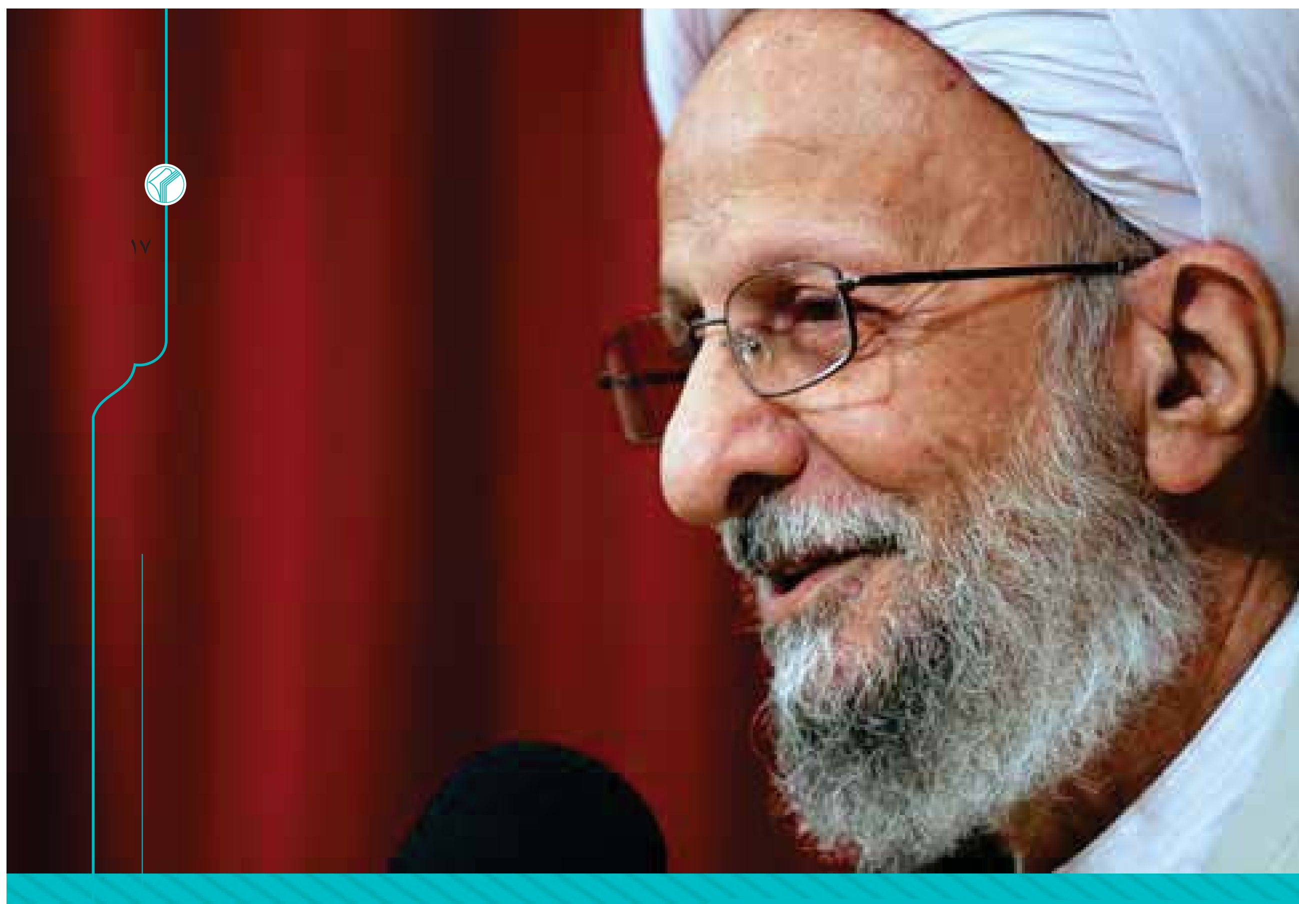

یکی از بخش‌های همایش کتاب سال حوزه، معرفی و تجلیل از «شخصیت‌های ویژه علمی» حوزه است.

همه‌ساله با تصویب شورای علمی همایش، از شخصیت‌های برجسته حوزه‌های علمیه که خدمات علمی قابل توجهی ارائه نموده‌اند، به عنوان «شخصیت ویژه علمی همایش» تجلیل به‌عمل می‌آید. سوابق علمی درخشان در آثار مکتوب، میزان تأثیرگذاری و قابل توجه بودن خدمات، ابداع، خلاقیت و نوآوری خاص در حوزه مربوط، برخی از ملاک‌های انتخاب شخصیت‌های علمی همایش کتاب سال حوزه است.

در بیست‌ودومین دوره همایش کتاب سال حوزه، از مقام علمی سه شخصیت پیشرو در عرصه تألیف و ترویج علوم آل‌محمد صلی‌الله علیه وآله وسلم تجلیل و در این بخش، سرگذشت علمی این عالمان برجسته به اختصار معرفی می‌شود.

حضرت آیت‌الله حاج شیخ محمدتقی مصباح یزدی رضوان الله تعالی علیه

فقیه و فیلسوف گرانمایه و شخصیت ممتاز سیاسی و انقلابی حوزه‌های علمیه

مرحوم آیت الله محمدتقی مصباح یزدی، ۱۱ بهمن ماه ۱۳۱۳ شمسی، برابر با ۲۵ شوال ۱۳۵۳ هجری قمری، در شهر یزد و در خانواده‌ای مذهبی به دنیا آمد. پدر و مادرش، شیفته اهل بیت علیهم السلام بوده و با وجود ممنوعیت برپایی عزاداری در دوران خفقان رضاخانی، شب‌های محرم در زیرزمین منزل، مجلس عزاداری برگزار می‌کردند. در خانه آنها، شب‌های جمعه دعای کمیل و صبح هر جمعه دعای ندبه دایر بود.

آیت الله مصباح یزدی، دوران کودکی‌اش را با تربیت و آموزش‌های چنین پدر و مادری و علی‌رغم تنگناهای مالی آنان، پشت سر گذرانده، وارد دبستان شد. او، با هوش و استعداد سرشارش، همه ساله، شاگرد ممتاز مدرسه می‌شد و نزد مدیر و معلمان مدرسه محبوبیت ویژه‌ای داشت.

سال ۱۳۲۶، پس از اتمام دوره دبستان، وارد حوزه علمیه یزد شد و دروس حوزوی را از مدرسه شفیعیه آغاز کرد. در چهار سال، تمام مقدمات و سطوح متوسطه را تا رسائل و مکاسب، به پایان برد. مرحوم حاج شیخ

محمدعلی نحوی، ادبیات و بخش فراوانی از سطوح را به او آموخت. دیگر استادان وی در این دوره، مرحوم شیخ عبدالحسین عرب، مرحوم آقاسیدعلیرضا مدرسی و مرحوم حاج میرزامحمد انواری بودند که شرح نظام، شرح لمعه، رسائل و قوانین الاصول را از ایشان فرا گرفت. برخی علوم روز، مانند فیزیك، شیمی، فیزیولوژی و زبان فرانسه را نزد روحانی فرهیخته‌ای به نام محقّقی رشتی آموخت.

سال ۱۳۳۰، برای ادامه و تکمیل تحصیلات حوزوی، راهی حوزه علمیه نجف اشرف شد. پدر و مادرش هم، که شدیداً دلبسته او بودند، خانه و وسایل کارشان را فروخته و همراه او به نجف کوچ کردند؛ اما به دلیل آنکه تلاش‌های پدر برای کسب درامد در نجف نتیجه نداد، پس از تقریباً یک‌سال تحصیلی، به ایران مراجعت کرده و در تهران ساکن شدند.

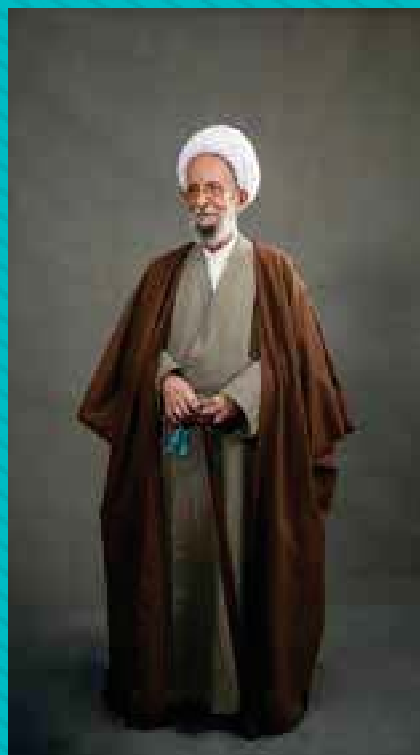
سال ۱۳۳۱، در نوزده‌سالگی، عازم حوزه علمیه قم شد و پس از سکونت در مدرسه فیضیه، خیارات مکاسب، کفایه الاصول و منظومه را از مرحوم آقامرتضی حائری و مرحوم آقاشیخ عبدالجواد جبل عاملی فرا گرفت. با همه دشواری‌ها و تنگناهای مالی، يك‌ساله، باقی‌مانده دروس سطح را تمام کرد و از سال دوم، پای درس خارج فقه و اصول آیات عظام بروجردی، امام خمینی، اراکی و بهجت رحمهم‌الله نشست. هشت سال را از درس خارج فقه مرحوم آیت الله بروجردی درک کرد و هشت سال هم، در درس فقه و اصول حضرت امام خمینی رحمه الله حضور یافت. حضورش در کرسی درس حضرت امام رحمه الله تا زمان تبعید ایشان ادامه داشت. بعد از تبعید امام خمینی رحمه الله، به توصیه ایشان، درس را به صورت مباحثه‌های مشترك با چند نفر دیگر از افاضل ادامه داد؛ از جمله: آیت الله محمد محمدی گیلانی، آیت الله محمد یزدی، آیت الله حسین مظاهری و آیت الله سیدعلی اکبر موسوی یزدی. این مباحثات، تا پیروزی انقلاب اسلامی ادامه داشت و در آنها عمدتاً مباحث اجتماعی اسلام، مانند مبارزه، امر به معروف و نهی از منکر مطرح می‌شد.

مرحوم مصباح یزدی، دو سال در درس آیت الله اراکی رحمه الله شرکت کرد؛ اما بیشترین زمان تلمذش در درس خارج، به کرسی فقه آیت الله بهجت رحمه الله اختصاص داشت که تا ۱۵ سال طول کشید. جاذبه اخلاق و دانش آیت الله بهجت رحمه الله سبب شد با عده‌ای از دوستان تصمیم بگرند برای بهره‌مندی از خصوصیات و فضایل اخلاقی ایشان و تقویت بنیه فقهی خود، از ایشان بخواهند خصوصی برای آنان فقه بگوید. آیت الله بهجت هم پذیرفت و درس فقه پرباری بر پا شد. این آشنایی و تلمذ، زمینه ارتباط و علاقه هر چه بیشتر استاد و شاگرد را فراهم آورد و رفته‌رفته، استاد نیز به استعداد و نبوغ علمی و اخلاقی شاگرد خود پی برد. همین امر، سبب شد او را در مقام مدرس اخلاق معرفی کند.

همزمان با حضور در کرسی درس خارج فقه و اصول، در رشته‌های مرتبط با فقه، مانند رجال و درایه، مطالعه و پژوهش دقیق و

عمیقی داشت. نبوغ، استعداد و هوش سرشار او، بارها تحسین اساتید را برانگیخت و سبب شد در سن ۲۷ سالگی به درجه اجتهاد برسد.
آشنایی با مرحوم علامه طباطبایی، و درک مقامات و کمالات روحانی و عرفانی آن اعجوبه علم و فضیلت، سبب شد با شرکت در جلسات درس تفسیر علامه و استفاده از ارشادات و تعلیمات خصوصی ایشان، تعمق، تفکر و نکته‌سنجی‌های زیبا در قرآن کریم را از علامه بیاموزد و خود در این باب صاحب‌نظر شود. به قدری در این وادی پیش رفت که علامه رحمه الله برای استفاده از دقت نظرهایش، کار بازخوانی تفسیر المیزان را، پیش از چاپ، به او می‌سپرد. نتایج مطالعات وسیعش در تفاسیر مختلف شیعه و سنی، در سلسله دروس تفسیر موضوعی قرآن کریم نمایان شد که از اولین درس‌های تفسیر موضوعی در حوزه علمیه قم بود. این دروس، با ژرفکاوی و مطالعه دقیق ایشان در آیات نورانی قرآن همراه بود و بر اساس اصول اجتهادی و مبانی صحیح استنباط بیان می‌شد.
شیفتگی و علاقه شدید به علامه طباطبایی رحمه‌الله زمینه‌ای شد که، افزون بر تفسیر، بیشتر وقت و سرمایه علمی خویش را صرف فلسفه کند. اسفار و شفا را از علامه آموخت و با به کارگیری شیوه فلسفی او، برخی نوآوری‌ها و ابتکارات را در این رشته پدید آورد. سرانجام به مرتبه‌ای از فلسفه رسید که از برجسته‌ترین اساتید فلسفه اسلامی در حوزه علمیه قم به شمار می‌رفت.
ایشان، پس از تحقیقات فراوان در فلسفه، کتاب ارزشمند حاشیه بر نهایة الحکمه را به زبان عربی، نگاشت. حاصل نظریات فلسفی‌اش در کتاب پرارج آموزش فلسفه، به زبان فارسی، گرد آمده است. او، علاوه بر تبحر در فلسفه اسلامی، از فلسفه غرب هم اطلاع کافی داشت. اشاره‌ها و تطبیق‌های فراوان ایشان در زمینه مکاتب مختلف فلسفه غرب، گواه این ادعا است.
اخلاق و عرفان، عرصه علمی دیگری بود که آن را نزد علامه طباطبایی، آیت الله انصاری همدانی و آیت الله العظمی بهجت رحمهم الله تلمذ کرد. در این راه، بهره‌های معرفتی بسیاری از علامه طباطبایی رحمه الله برد. به علاوه، کتاب‌های بزرگ اخلاقی و عرفانی را از علامه طباطبایی رحمه الله آموخت. توسل به امام حسین علیه السلام، قرائت قرآن و نماز اول وقت از سفارشات خاصی بود که بر انجام آنها تأکید داشت.
آیت الله مصباح، همزمان با تحصیل در علوم یاد شده، به تحقیق در مباحث اجتماعی اسلام، از جمله جهاد، قضا و حکومت اسلامی هم می‌پرداخت. همچنین، افزون بر دروس و علوم حوزوی، به کسب علوم جدید انسانی اهتمام ویژه‌ای داشت. او، برای پاسخگویی به شبهات و دفاع از اندیشه دینی، با فلسفه‌های غربی آشنا شد و برای یافتن زبانی مشترک در گفت‌وگو با دانشگاهیان، تئوری‌ها و اصطلاحات خاصِ علوم انسانی، زبان خارجی

و معلومات دبیرستانی و دانشگاهی را در رشته‌های فیزیك، شیمی، فلسفه علم، متدولوژی، ریاضیات و جامعه‌شناسی فرا گرفت. این تلاش‌های عالمانه، باعث تفاهم بیشتر با دانشگاهیان و سرمایه‌ای شد برای تعامل میان حوزه و دانشگاه که بعدها به تشکیل دفتر همکاری حوزه و دانشگاه انجامید.

مطالعات دقیق و ژرف‌اندیشانه استاد مصباح یزدی در رشته‌های مختلف علوم انسانی، به ویژه فلسفه، روان‌شناسی، علوم تربیتی، فلسفه اخلاق و مباحث تطبیقی، سبب شد نوآوری‌ها و ابتکارات علمی جالبی را از خود برجای بگذارد که آنها را عمدتاً در این سه زمینه می‌توان خلاصه کرد: یک. کشف و ارائه دیدگاه‌های جدید؛ دو. سازمان‌دهی، تئوری‌پردازی و مدل‌سازی؛ سه. سبك بیان و نگارش به ویژه در متون درسی.

استاد مصباح، تدریس را از مدرسه حقانی آغاز کرده و آن را با تأسیس بخش آموزش در مؤسسه در راه حق، ادامه داد. کتاب‌های فلسفتنا، اقتصادنا، نهایة الحکمه، بدایة الحکمه و تفسیر موضوعی قرآن کریم از متن‌هایی بودند که آنها را به منزله متن درسی در حوزه مطرح و تدریس کرد. افزون بر این، کتاب‌های تخصصی فلسفه، مانند اسفار اربعه و شفا را برای علاقه‌مندان درس می‌داد.

ثمره تعلیم و تدریس‌های دلسوزانه و پی‌گیر استاد، پرورش شاگردان ممتاز و طلاب نمونه بود. انسجام فکری، قوت بیان و استدلال، آزادی رأی، تخلّق به اخلاق و آداب نیکوی اسلامی، حسن سلیقه و تدبیر، طراحی و برنامه‌ریزی بسیار روشمند، از مایه‌های ارزشمندی بود که درس استاد برای زندگی حال و آینده این شاگردان به ارمغان آورد.

آیت الله مصباح یزدی، پیش از انقلاب، از مبارزان فعّال ضد رژیم معدوم پهلوی بود و در این راه، با شهید بهشتی، شهید باهنر و مرحوم هاشمی رفسنجانی همکاری داشت. همچنین، با نقش‌آفرینی در انتشار دو نشریه «بعثت» و «انتقام»، تمام امور انتشار نشریه

«انتقام» را بر عهده داشت. در اداره مدرسه حقّانی، دوشادوش آیت الله جنتی، شهید بهشتی و شهید قدوسی فعّالانه همکاری می‌کرد و به آموزش و تربیت افراد متعهد و کارامد برای آینده انقلاب اسلامی می‌پرداخت.

پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، در کنار تألیف آثار متناسب با نیاز جامعه و تدریس فلسفه، قرآن و اخلاق، با ترغیب امام خمینی قدس سره و سپس با حمایت مقام معظّم رهبری مد ظله العالی چندین مرکز و مؤسّسه علمی را راه‌اندازی کرد که دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، بنیاد فرهنگی باقر العلوم علیه السلام و مؤسّسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله از مهم‌ترین آنها است. در این بین، یکی از موفق‌ترین نهادهایی که توانسته است همسو با نیازهای جامعه اسلامی به تبیین معارف الهی بپردازد و نیروهای کارا و موفقی را تربیت کند، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله است.

مرحوم آیت الله مصباح یزدی، در سال ۱۳۶۹ نماینده دومین دوره مجلس خبرگان رهبری از استان خوزستان، و پس از آن، در دوره‌های سوم و چهارم نماینده مردم تهران در این مجلس شد.

او، پیوسته در سنگر علم و اجتهاد، از مبانی ناب اسلام و آرمان‌های انقلاب، به ویژه اصل ولایت فقیه، دفاع کرد، عمارگونه مقابل آفات و انحرافات ایستاد و عالمانه، به تحکیم پایه‌های انقلاب اسلامی پرداخت.

آثار علمی

از آیت الله مصباح یزدی، تألیفات و آثار گرانسنگ متعددی در زمینه‌های علوم اسلامی و انسانی برجای مانده که برخی بدین شرح است:

۱. اخلاق در قرآن، سه جلد؛
۲. انسان‌سازی در قرآن؛
۳. انسان‌شناسی در قرآن؛
۴. انقلاب اسلامی، جهشی در تحولات سیاسی تاریخ؛
۵. انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن؛
۶. آموزش عقاید؛
۷. آموزش فلسفه، دو جلد؛
۸. پیش‌نیازهای مدیریت اسلامی؛
۹. جنگ و جهاد در قرآن؛
۱۰. حقوق و سیاست در قرآن؛
۱۱. حکیمانه‌ترین حکومت، کاوشی در نظریه ولایت فقیه؛
۱۲. در جست‌وجوی عرفان اسلامی؛
۱۳. رابطه علم و دین؛
۱۴. شرح اسفار اربعه، در چندین جلد؛
۱۵. شرح الهیات و برهان شفا، نُه جلد؛
۱۶. شرح نهایه الحکمه، سه جلد؛
۱۷. فلسفه اخلاق؛
۱۸. قرآن‌شناسی، دو جلد؛
۱۹. مردم‌سالاری دینی و نظریه ولایت فقیه؛
۲۰. معارف قرآن، پنج جلد؛
۲۱. نظریه حقوقی اسلام، دو جلد؛
۲۲. نظریه سیاسی اسلام، دو جلد؛
۲۳. نقد و بررسی مکاتب اخلاقی؛

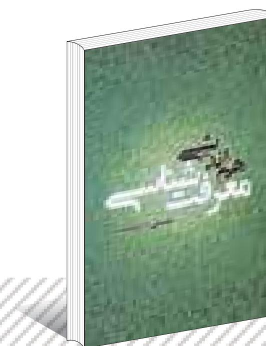
۲۴. نگاهی گذرا به حقوق بشر از دیدگاه اسلام؛
۲۵. نگاهی گذرا به ولایت فقیه؛
۲۶. هم‌اندیشی معرفت‌شناسی.

مرحوم آیت الله محمدتقی مصباح یزدی، پس از عمری مجاهدت خالصانه در عرصه‌های علمی، سرانجام با کوله‌باری از تقوا و فضیلت، روز جمعه، دوازدهم دی‌ماه ۱۳۹۹، در هشتاد و شش سالگی به سوی معبود شتافت و در جوار مضجع منور حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها آرمید.

▪ شورای علمی بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه، به پاس بیش از هفتاد سال مجاهدت علمی و تألیف آثار گرانسنگ، مرحوم حضرت آیت الله محمدتقی مصباح یزدی رضوان الله تعالی علیه را فقیه و فیلسوف گرانمایه و شخصیت ممتاز سیاسی و انقلابی حوزه‌های علمیه معرفی و با ارج نهادن به مقام علم و تقوای ایشان، علو درجات را برای آن مرحوم از درگاه خداوند منان مسئلت می‌نماید.

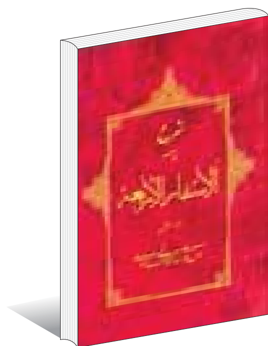

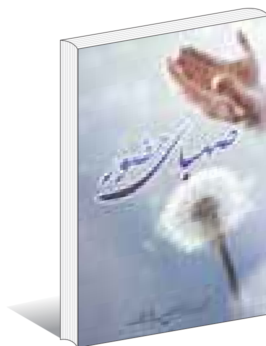

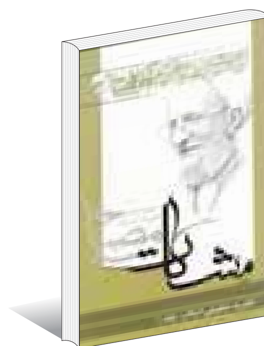

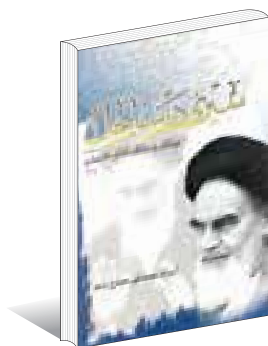

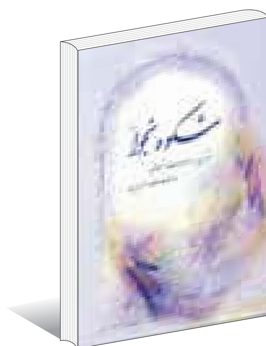

فازهای پرواز

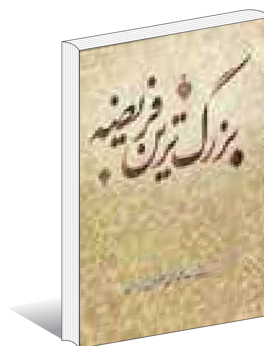

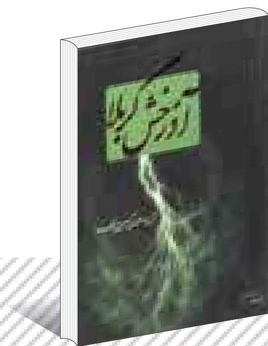

بزرگ‌ترین فریضه

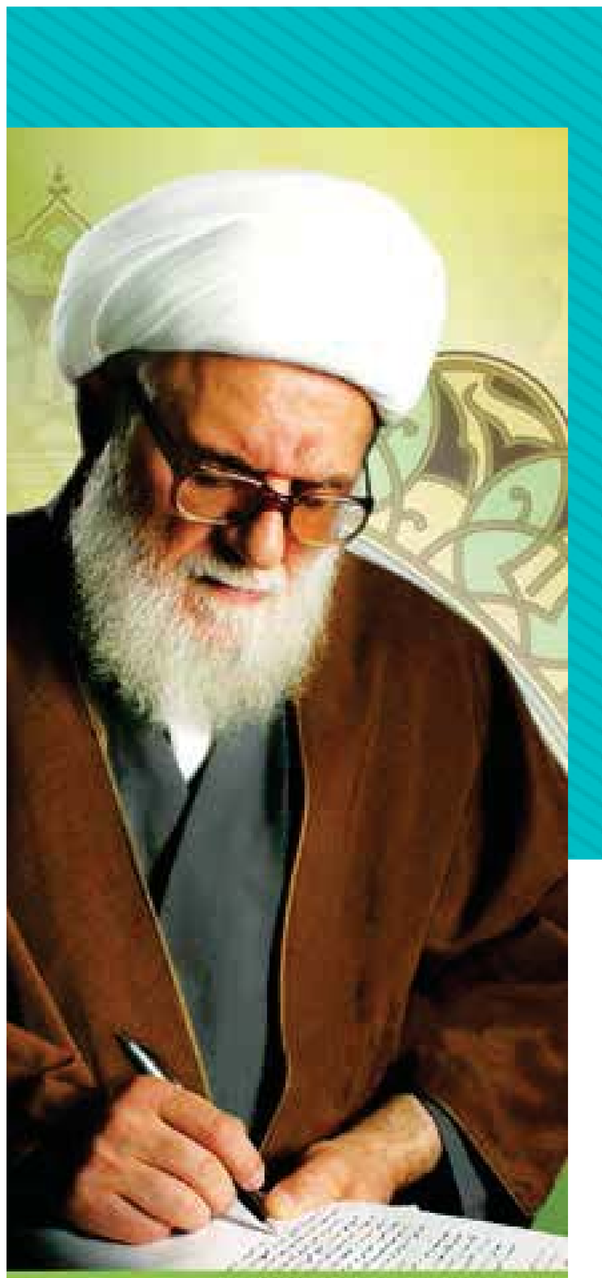

حوزه

مرحوم آیت الله حاج شیخ محمدعلی تسخیری رضوان الله تعالی علیه

شخصیت عالی‌قدر علمی‌فرهنگی حوزه‌های علمیه

مرحوم آیت الله محمدعلی تسخیری، سال ۱۳۲۳ شمسی، برابر با ۱۳۶۴ هجری قمری در نجف اشرف و در خانواده‌ای روحانی دیده به جهان گشود. پدرش، مرحوم حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ علی‌اکبر، اهل تنکابن، از شهرهای مازندران بود.

آیت الله تسخیری، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در نجف گذراند و سپس، وارد حوزه علمیه نجف شد. دروس حوزوی را تا مرحله درس خارج، نزد اساتید بزرگی نظیر آیات عظام شهید سیدمحمدباقر صدر، سیدابوالقاسم خویی، سیدمحمدتقی حکیم، شیخ جواد تبریزی، شیخ کاظم تبریزی، صدر بادکوبی و شیخ مجتبی لنکرانی فراگرفت.

دروس دانشگاهی را هم در رشته ادبیات عرب و فقه و اصول، در دانشکده فقه نجف آموخت. شعر و ادبیات عرب را از محضر اساتیدی مانند شیخ محمدرضا مظفر، شیخ عبد المهدی مطر و شیخ محمدامین زین الدین بهره برد. در آغاز جوانی، به دلیل اشتیاق فراوان به شعر و ادبیات عرب، اشعار و قصاید عربی بسیاری سرود و آنها را در مناسبت‌های مختلف، محافل گوناگون و سخنرانی‌های ادبی ایراد کرد. بیش از ۳۰ قصیده و شعر او به زبان عربی، در دیوانی به نام اوراق و اعماق چاپ شده است.

همزمان با تحصیل در حوزه علمیه نجف اشرف، به تدریس دروس رایج هم مشغول

بوده و شاگردانی را در این عرصه تربیت کرد.
وی، در مبارزات سیاسی ضد رژیم بعث عراق، حضوری فعال داشت و در این راه به زندان افتاد و حتی به اعدام هم محکوم شد که به یاری خداوند متعال نجات یافت.
سال ۱۳۵۰ شمسی، به ایران آمد و وارد حوزه علمیه قم شد. نزدیك به ده سال در کرسی درس خارج اساتید بزرگی مانند آیت الله سید محمدرضا گلپایگانی، آیت الله وحید خراسانی و آیت الله میرزاهاشم آملی شرکت کرد.
در کنار تحصیل، به تدریس و تربیت شاگردان پرداخته و آموخته‌ها و اندوخته‌های علمی خود را به آنان یاد داد. علوم حوزوی و ادبیات عرب را در حوزه‌های علمیه و برخی مراکز علمی و دانشگاهی کشور تدریس کرد. استاد دانشگاه امام صادق علیه السلام در رشته فقه مقارن، استاد دانشگاه تربیت مدرس در رشته اقتصاد اسلامی و استاد راهنما و مشاور رساله‌های دانشگاهی بسیاری بود.

فعالیت‌ها

آیت الله محمدعلی تسخیری، با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در ایران، تمام وقت خود را وقف امور علمی، فرهنگی و تقریبی داخل و خارج کشور کرد. به دلیل برخورداری از صلاحیت‌ها و تجارب علمی و عملی فراوان، به چهره شناخته شده‌ای در جهان اسلام بدل شد. سالیان درازی پرچمدار وحدت در جهان اسلام و زبان گویای اسلام و تشیع بود. او، در این راه، فعالیت‌ها فراوان نمود و سِمَت‌های بسیاری را به دوش کشید که برخی عبارت بودند از:

۱. عضو مجلس خبرگان رهبری استان گیلان، از سال ۱۳۷۷؛
۲. مشاور مقام معظم رهبری در امور فرهنگی جهان اسلام؛
۳. معاون بین الملل دفتر مقام معظم رهبری، از سال ۱۳۶۹؛
۴. مشاور عالی امور بین الملل بعثه مقام معظم رهبری در امور حج و معاون بین الملل آن؛
۵. رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی از زمان تأسیس در سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۰؛
۶. معاون بین الملل سازمان تبلیغات اسلامی، از ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۰ و عضو هیئت امنای آن؛
۷. دبیرکل مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام، مدت نه سال و عضو شورای عالی آن؛
۸. دبیرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی و عضو شورای عالی آن؛
۹. رئیس هیئت امنای دانشگاه مذاهب اسلامی و عضو هیئت امنای دانشکده اصول دین؛
۱۰. عضو مجمع فقه اسلامی جده و نماینده حوزه‌های علمیه ایران و نماینده رسمی مذهب شیعه اثناعشری در آن، تا سال ۱۳۶۲؛
۱۱. عضو کمیته فقهی بانك جهانی توسعه اسلامی؛
۱۲. نایب رئیس اتحادیه جهانی علمای اسلام؛
۱۳. عضویت و حضور در بیش از ۲۰۰ کنفرانس و سمینار جهانی به نمایندگی از جمهوری اسلامی ایران؛

۱۴. مشارکت در تأسیس بسیاری از مؤسسات فرهنگی و اجتماعی بین الملل.

آثار علمی

آیت الله تسخیری، در بیش از پنجاه سال مجاهدت خالصانه علمی، فرهنگی و تقریبی، بالغ بر ۵۰ کتاب و اثر علمی و فرهنگی در موضوع‌هایی مانند تفسیر، اقتصاد اسلامی، فقه، تاریخ و وحدت جهان اسلام از خود به یادگار گذاشت. برخی از این آثار، به زبان‌های انگلیسی، اردو و دیگر زبان‌ها ترجمه شده‌اند. همچنین، نزدیك به ۳۵۰ مقاله از ایشان در مجلات علمی و فرهنگی منتشر و بسیاری از آنها به زبان‌های مختلف ترجمه شده است. افزون بر این، بیش از ۲۰۰ مجله و روزنامه، در سراسر جهان، مقاله‌ها و مصاحبه‌های آیت الله تسخیری را چاپ کرده یا پیرامون شخصیت وی مطلب نوشته‌اند. ترجمه ۱۳ کتاب از فارسی به عربی و نگارش حدود ۱۳ تقریر از درس‌های اساتید خود در فقه و اصول، گوشه دیگری از آثار مکتوب این شخصیت علمی و فرهنگی است. برخی از این آثار، عبارت‌اند از:

۱. اسلام، دین عزت واقعی؛
۲. الاقتصاد الاسلامی؛
۳. الاقلیات الاسلامیة و علاقاتها بمجتمعاتها؛
۴. امامت و ولایت در قرآن کریم؛
۵. بازگشت به خویشتن؛
۶. به سوی خدا؛
۷. پرتوافشانی‌هایی در مسیر وحدت اسلامی؛
۸. تفسیر القرآن الکریم؛
۹. الحج فی الروایات المشترکة بین الشیعة و السنة؛
۱۰. حج، هدف‌ها و نقش آن؛
۱۱. الحوار مع الذات والآخر؛
۱۲. حول الصحوة الاسلامیة؛
۱۳. خرافه ازلی بودن ماده؛
۱۴. در باره ایدئالیسم و رئالیسم؛
۱۵. در باره جهان‌گرایی؛
۱۶. در باره حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الشریف؛
۱۷. در باره شیعه و مرجعیت؛
۱۸. درس‌هایی در اصول دین؛
۱۹. درس‌هایی در علوم قرآن؛
۲۰. دولت اسلامی؛
۲۱. رسالتنا تقریب الفکر و توحید العمل؛
۲۲. زندگی پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله وسلم؛
۲۳. صلاة الجمعة فی الروایات المشترکة بین الشیعة و السنة؛
۲۴. الصوم فی الروایات المشترکة بین الشیعة و السنة؛
۲۵. فطرت و خدا؛
۲۶. فی الطریق الی التوحید الالهی؛
۲۷. القواعد الفقهیة و الأصولیة علی مذهب الامامیة، جلد ۱-۳؛
۲۸. گوشه‌ای از زندگی ائمه اهل بیت علیهم السلام؛
۲۹. مسلمانان، پیش به سوی وحدت؛
۳۰. نظام جزایی اسلام؛
۳۱. نظر اسلام نسبت به صلح تحمیلی؛
۳۲. هم‌گرایی اسلام و مسیحیت؛

۳۳. وحدت اسلامی بر پایه مرجعیت علمی اهل بیت علیهم السلام.

مرحوم آیت الله محمدعلی تسخیری، پس از عمری مجاهدت خستگی‌ناپذیر در عرصه‌های علمی، فرهنگی و تقریب مذاهب اسلامی، سرانجام با کوله‌باری از تقوا و فضیلت، روز سه‌شنبه، ۲۸ مردادماه ۱۳۹۹ در هفتاد و شش سالگی به سوی معبود شتافت و در جوار مضجع منور حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها آرمید.

▪ شورای علمی بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه، به پاس بیش از پنجاه سال مجاهدت علمی و تألیف آثار گرانسنگ، مرحوم حضرت آیت الله محمدعلی تسخیری رضوان الله تعالی علیه را شخصیت عالی‌قدر علمی‌فرهنگی حوزه‌های علمیه معرفی و با ارج نهادن به مقام علم و تقوای ایشان، علو درجات را برای آن مرحوم از درگاه خداوند منان مسئلت می‌نماید.

مرحوم حجت الاسلام و المسلمین دکتر سیّدعباس موسویان رحمت الله علیه
شخصیت ممتاز علمی در عرصه فقه اقتصادی

مرحوم حجت الاسلام و المسلمین دکتر سیدعباس موسویان، سال ۱۳۳۹ شمسی در عجب‌شیر آذربایجان شرقی به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در همین شهر خواند؛ اما دوره دبیرستان را در هنرستان صنعتی شهر تبریز و در رشته برق ادامه داد.

سال ۱۳۵۸، در رشته برق وارد دانشگاه شد؛ اما پس از انقلاب فرهنگی و تعطیلی دانشگاه‌ها، به تحصیل علوم دینی روی آورده و از سال ۱۳۶۰ وارد حوزه علمیه قم شد. همزمان با کسب دروس مقدمات و سطوح در حوزه علمیه، رشته اقتصاد نظری را هم در دانشگاه مفید قم تحصیل کرد. از سال ۱۳۶۸، مدت ده سال، در کرسی درس خارج فقه و اصول حاضر شد. سال ۱۳۷۳، کارشناسی ارشد را در رشته اقتصاد نظری از دانشگاه شهید بهشتی تهران اخذ کرد و بعد از آن، به تحصیل در دوره دکترای تخصصی تفسیر و علوم قرآن در همین دانشگاه مشغول شد. در سال ۱۳۸۲، دکترای تخصصی تفسیر و علوم قرآنی خود را گرفت و موفق شد در سال ۱۳۸۴، مدرک دکترای فقه اقتصادی را نیز دریافت کند.

این روحانی برجسته، در کنار تحصیل علوم حوزوی و دانشگاهی، به تدریس آموخته‌ها و اندوخته‌های

علمی خود، به ویژه در عرصه فقه و اقتصاد پرداخته و شاگردان فراوانی را در این زمینه تربیت کرد. کسب عنوان «استادتمام» در گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، از موفقیت‌های او در کرسی تدریس اقتصاد اسلامی است.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر سیدعباس موسویان، از محققان و متخصصان فقه اقتصادی و صاحب‌نظران بانکداری اسلامی و دیگر مسائل مالی فقه به شمار می‌آمد. بسیاری از نگارش‌ها و نظریه‌های کارشناسانه او در زمینه اقتصاد اسلامی، مبتنی بر اصول و مبانی فقهی بوده و بر همین اساس، از مسائل بانکی، پولی و امور مالیاتی کشور در سیستم بانکی، وزارتخانه‌های اقتصادی و مجلس شورای اسلامی گره‌گشایی می‌کرد.

سِمَت‌های علمی

این اقتصاددان حوزوی، با تکیه بر دانش و پژوهش‌های خود در زمینه فقه و اقتصاد اسلامی و بر اساس آموزه‌ها و اجتهادات فقیهانه‌اش در این عرصه، سِمَت‌ها و مسئولیت‌های بسیاری را به دوش کشید که برخی عبارت بودند از:

۱. عضو هیئت امنای پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی به تنفیذ رهبر معظم انقلاب اسلامی؛
۲. رئیس سابق پژوهشکده نظام‌های پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی؛
۳. عضو شورای فقهی بانک مرکزی جمهوری اسلامی؛
۴. نایب رئیس کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار؛
۵. عضو هیئت امنای دانشگاه امام صادق علیه السلام به حکم رهبر معظم انقلاب اسلامی؛
۶. عضو انجمن اقتصاد اسلامی حوزه‌های علمیه؛
۷. عضو انجمن مالی اسلامی؛
۸. عضو هیئت مدیره صندوق قرض الحسنه مرکز خدمات حوزه‌های علمیه؛
۹. عضو شورای علمی بنیاد نخبگان استان قم؛
۱۰. مشاور فقهی بانک توسعه صادرات ایران؛
۱۱. مشاور ویژه دبیرکل در امور فقهی و اقتصادی کانون شرکت‌های لیزینگ ایران.

آثار علمی

حجت الاسلام و المسلمین سیدعباس موسویان، در چند دهه زندگی عالمانه، آثار و تألیفات علمی و پژوهشی بسیاری را بر محور فقه و اقتصاد از خود برجای گذاشت. شماری از این آثار، در قامت کتاب و برخی در قالب مقاله به جامعه علمی عرضه شده است. طرح‌های پژوهشی و نظریه‌پردازی در عرصه اقتصاد اسلامی، دسته دیگری از فعالیت‌های پژوهشی این شخصیت ممتاز حوزه است. برخی آثار مکتوب این روحانی ارزشمند، به شرح ذیل است:

کتاب‌ها

۱. بانکداری اسلامی؛ بانکداری مرکزی و سیاست‌گذاری پولی و ارزی؛
۲. بانکداری اسلامی؛ مبانی نظری و تجارب

عملی؛
۳. بازار سرمایه اسلامی؛
۴. معاملات بانکی از منظر مراجع تقلید؛
۵. تجربه بانکداری بدون ربا در ایران؛
۶. طرح تحول نظام بانکی؛
۷. ابزارهای مالی اسلامی (صکوک)؛
۸. پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد اسلامی؛
۹. کلیات نظام اقتصادی اسلام؛
۱۰. ربا و مسائل عصر حاضر؛
۱۱. پول و نظام‌های پولی؛
۱۲. فلسفه اقتصاد اسلامی؛
۱۳. بهره یا ربا.

مقاله‌ها

۱. «عقود با بازدهی ثابت، مشکل اساسی بانکداری بدون ربا»، همایش بانکداری اسلامی، ۱۳۷۶؛
۲. «سپرده‌های انتقال‌پذیر در بانکداری بدون ربا»، همایش بانکداری اسلامی، ۱۳۷۷؛
۳. «بررسی فقهی‌اقتصادی ساختار بانکداری بدون ربا»، همایش بانکداری اسلامی، ۱۳۷۸؛
۴. «بهره بانک‌های دولتی»، مجله علمی‌پژوهشی نامه مفید، شماره ۱۲؛
۵. «بهره بانکی همان ربا است»، مجله نقد و نظر، شماره ۱۳-۱۴، ۱۳۷۶؛
۶. «توجیهات حقوقی و اقتصادی بهره»، مجله کتاب نقد، شماره ۱۱، ۱۳۷۸؛
۷. «بررسی فقهی‌اقتصادی اوراق مشارکت جایگزین اوراق قرضه»، کنفرانس سیاست‌های پولی و ارزی ۱۳۷۸، تهران؛
۸. «نظریه‌های ربا و بهره»، مجله علمی‌پژوهشی اقتصاد اسلامی، شماره ۲۷، ۱۳۸۷؛
۹. «طراحی کارت‌های اعتباری در بانکداری بدون‌ربا»، مجله علمی‌پژوهشی اقتصاد اسلامی، شماره ۲۸، ۱۳۸۷؛
۱۰. «تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی‌ها در بانکداری بدون ربا»، بیستمین کنفرانس سیاست‌های پولی و ارزی، ۱۳۸۹.

افتخارات علمی

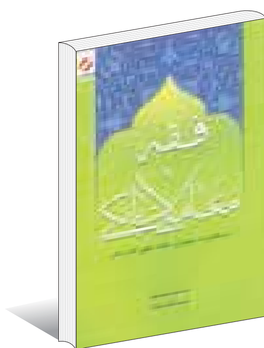
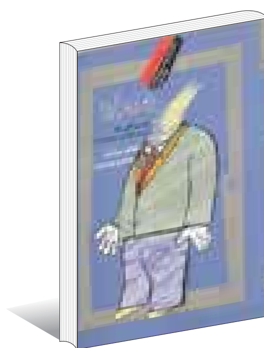
مرحوم حجت الاسلام و المسلمین موسویان، در پژوهش‌ها و نگارش‌های فقهی‌اقتصادی خود، کوشیده است به قدر بضاعت علمی‌اش، برخی حدود دانش اقتصاد اسلامی را بگستراند و بخشی از غوامض مسائل آن را بگشاید. درخشش آثار و فعالیت‌های محققانه او در مجامع و هماوردهای علمی و کسب جوایز و نشان‌های علمی، گواه روشنی است بر این ادعا. برخی جوایز و افتخارات علمی این فقیه اقتصادی عبارت بودند از:
۱. کسب جایزه بین المللی از نخستین کنگره جهانی علوم انسانی‌اسلامی، برای «طرح بانکداری اسلامی»، ۱۳۹۲؛
۲. کسب عنوان چهره برگزیده اقتصاد اسلامی از جایزه اقتصاد اسلامی شهید صدر؛
۳. نظریه‌پرداز برجسته جشنواره فارابی، برای برگزای کرسی «نقد ربا در قرض‌های تولیدی و تجاری»، ۱۳۸۷؛

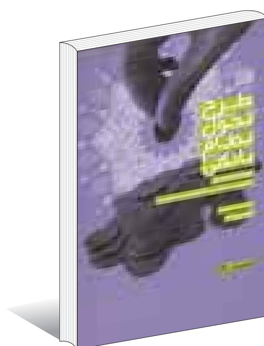

۴. کتاب بانکداری مرکزی اسلامی و سیاست‌گذاری پولی و ارزی، برگزیده بیستمین همایش کتاب سال حوزه؛
۵. کتاب بازار سرمایه اسلامی، برگزیده پانزدهمین همایش کتاب سال حوزه، جشنواره علمی‌پژوهشی علامه طباطبایی، بیست‌وچهارمین جایزه کتاب فصل و شایسته تقدیر سی‌ویکمین جشنواره کتاب سال جمهوری اسلامی؛
۶. کتاب بانکداری اسلامی، شایسته تحسین دومین همایش کتاب سال حوزه؛
۷. کتاب طرح تحول نظام بانکی، طرح برگزیده و پژوهش برتر سال بانک مرکزی و اثر شایسته تقدیر هجدهمین دوره جایزه کتاب فصل؛
۸. کتاب ابزارهای مالی اسلامی، برگزیده جشنواره فارابی (۱۳۸۷) و نهمین جشنواره دین‌پژوهی؛
۹. کتاب ربا، برگزیده کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹؛
۱۰. مقاله «حوزه‌های فقاهتی و عرصه‌های کارشناسی بانکداری اسلامی»، رتبه دوم سومین جشنواره اقتصاد اسلامی؛
۱۱. نظریه «نقد ربا در قرض‌های تولیدی و تجاری»، تقدیر در همایش کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره.

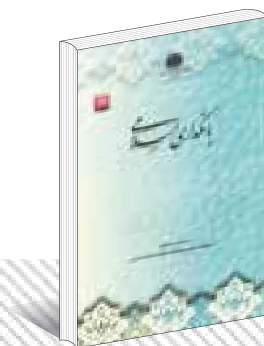
مرحوم حجت الاسلام و المسلمین دکتر سیّدعباس موسویان، پس از نزدیک به چهار دهه مجاهدت علمی در عرصه بانکداری اسلامی و ارائه خدمات برجسته علمی در مسائل مالی فقه، سرانجام با کوله‌باری از تقوا و فضیلت، روز یک‌شنبه، ۱۹ مردادماه ۱۳۹۹، در سن شست سالگی به سوی معبود شتافت و در جوار مضجع منور حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها آرمید.

▪ شورای علمی بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه، به پاس سال‌ها تلاش عالمانه و تألیف آثار گرانسنگ، مرحوم حجت الاسلام و المسلمین دکتر سیّدعباس موسویان رحمت الله علیه را شخصیت ممتاز علمی در عرصه فقه اقتصادی معرفی و با ارج نهادن به مقام علم و تقوای ایشان، علو درجات را برای آن مرحوم از درگاه خداوند منان مسئلت می‌نماید.

بانکداری
بدون ربا در ایران

بخش دوم

گزارش آثار رسیده به بیست و دومین همایش

به تفکیک گروه علمی

اشـــــــــاره

در بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه، ۸۰۴ اثر در قالب ۶۶۶ عنوان کتـاب و ۱۳۸ عنوان پایان‌نامه سـطح چهار و دکترا به دبیرخانه همایش واصل شـد. براساس مصوبه شـورای علمی همایش، هیئت‌های بیسـت‌گانه داوری، آثار رسـیده را دو مرتبه مـورد ارزیابی اولیه قـرار دادند و در نتیجـه، ۱۵۹ اثر به مرحله دوم داوری راه یافته و ۴۶۶ اثر از ادامه رقابت باز ماندند.

آثـار راه‌یافتـه بـه مرحلـه دوم داوری را ۲۷۲ نفر از کارشناسـان حوزه و دانشـگاه در رشـته‌های علمی مربوط، ارزیابی کردند. در این مرحله، هر اثر حداقل توسط دو داور ارزیابی شد. برخی آثار نیز طبق نظر هیئت‌های داوری، تا چهار مرتبه مورد ارزیابی علمی قرار گرفتند.

پس از پایان ارزیابی تفصیلی، ۴۷ اثر به‌عنوان آثار کاندیدای برگزیدگی معرفی شدند. از این میان، شـورای علمی همایش، پنج اثر را «برگزیده»، ۱۷ اثر را «شایستۀ‌تقدیر» و ۲۵ اثر دیگر را « شایستۀ‌تحسین» معرفی کرد.

این بخش به تفکیک گروه‌های علمی، آثار برگزیده، شایستۀ‌تقدیر، شایسته‌ی تحسین و آثار راه‌یافته به مرحلۀ دوم داوری را معرفی کرده است.

جدول عددی وضعیت آثار
بیست و دومین همایش کتاب سال حوزه
به تفکیک گروه‌های علمی

گروه علمی	کل آثار گروه	آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری	آثار کاندیدای برگزیدگی	تعداد برگزیدگان	تعداد شایستگان تقدیر	تعداد شایستگان تحسین
اخلاق و عرفان	۶۷	۱۵	۳		۲	۱
ادبیات و هنر	۵۶	۴	۱		۱	
اقتصاد	۱۵	۶	۱		۱	
انقلاب اسلامی	۸	۲	۱			۱
تاریخ، سیره و تراجم	۷۷	۱۷	۲			۲
ترجمه	۳۰	۲	۰			
تصحیح و تحقیق	۲۴	۱۰	۳	۲		۱
تفسیر و علوم قرآن	۷۷	۹	۲		۲	
تکنولوژی آموزشی	۳	۱	۱		۱	
حدیث، درایه و رجال	۳۷	۵	۲	۱		۱
حقوق	۱۸	۷	۳			۳
روانشناسی	۱۸	۷	۲		۱	۱
علوم اجتماعی	۷۴	۱۰	۴		۳	۱
علوم تربیتی	۸	۲	۰			
علوم سیاسی	۳۶	۱۱	۶		۱	۵
فقه و اصول	۱۰۴	۱۸	۷	۱	۲	۴
فلسفه	۲۴	۱۰	۶	۱	۱	۴
مدیریت	۵	۴	۱			۱
کتب مرجع	۱۶	۷	۰			
کلام	۱۰۷	۱۲	۲		۲	
جمع کل	۸۰۴	۱۵۹	۴۷	۵	۱۷	۲۵

جدول درصدی وضعیت آثار

بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه
به تفکیک گروه‌های علمی

گروه علمی	درصد کل آثار گروه	درصد راه‌یافته به مرحله دوم داوری[۱]	درصد آثار کاندیدای برگزیدگی*	درصد تعداد برگزیدگان*	درصد تعداد شایستگان تقدیر*	درصد تعداد شایستگان تحسین
اخلاق و عرفان	۸,۳	۲۲,۴	۲۰,۰	۰,۰	۱۳,۳	۶,۷
ادبیات و هنر	۷,۰	۷,۱	۲۵,۰	۰,۰	۲۵,۰	۰,۰
اقتصاد	۱,۹	۴۰,۰	۱۶,۷	۰,۰	۱۶,۷	۰,۰
انقلاب اسلامی	۱,۰	۲۵,۰	۵۰,۰	۰,۰	۰,۰	۵۰,۰
تاریخ، سیره و تراجم	۹,۶	۲۲,۱	۱۱,۸	۰,۰	۰,۰	۱۱,۸
ترجمه	۳,۷	۶,۷	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰
تصحیح و تحقیق	۳,۰	۴۱,۷	۳۰,۰	۲۰,۰	۰,۰	۱۰,۰
تفسیر و علوم قرآن	۹,۶	۱۱,۷	۲۲,۲	۰,۰	۲۲,۲	۰,۰
تکنولوژی آموزشی	۰,۴	۳۳,۳	۱۰۰,۰	۰,۰	۱۰۰,۰	۰,۰
حدیث، درایه و رجال	۴,۶	۱۳,۵	۴۰,۰	۲۰,۰	۰,۰	۲۰,۰
حقوق	۲,۲	۳۸,۹	۴۲,۹	۰,۰	۰,۰	۴۲,۹
روانشناسی	۲,۲	۳۸,۹	۲۸,۶	۰,۰	۱۴,۳	۱۴,۳
علوم اجتماعی	۹,۲	۱۳,۵	۴۰,۰	۰,۰	۳۰,۰	۱۰,۰
علوم تربیتی	۱,۰	۲۵,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰
علوم سیاسی	۴,۵	۳۰,۶	۵۴,۵	۰,۰	۹,۱	۴۵,۵
فقه و اصول	۱۲,۹	۱۷,۳	۳۸,۹	۵,۶	۱۱,۱	۲۲,۲
فلسفه	۳,۰	۴۱,۷	۶۰,۰	۱۰,۰	۱۰,۰	۴۰,۰
مدیریت	۰,۶	۸۰,۰	۲۵,۰	۰,۰	۰,۰	۲۵,۰
کتب مرجع	۲,۰	۴۳,۸	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰
کلام	۱۳,۳	۱۱,۲	۱۶,۷	۰,۰	۱۶,۷	۰
جمع کل	۱۰۰	۱۹,۸	۲۹,۶	۳,۱	۱۰,۷	۱۵,۷

۱. آمار ارائه شده، براساس میزان آثار رسیده هر گروه علمی محاسبه شده است.
*آمار ارئه شده، براساس میزان آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری همان گروه علمی محاسبه شده است.

گزارش آثار رسیده به بیست و دومین همایش
به تفکیک گروه‌های علمی

اخلاق و عرفان

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
حدود و کارکردهای اخلاقی گونه‌های ریاضت بدنی از منظر قرآن و حدیث	مجید عطائی نظری	پایان‌نامه	دانشگاه قرآن و حدیث	
عرفان در آیینه قرآن و روایات	حسن رمضانی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی

ب) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
آیین بندگی و دلدادگی	سید یدالله یزدان پناه، سعید هلالیان	کتاب	کتاب فردا	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

ج) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
اخلاقی زیستن و تبیین ادله آن؛ مقایسه نظرگاه اسلام و مسیحیت براساس قرآن و عهدین	مصطفی آزادیان	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
اوج پرواز	محمدتقی مصباح یزدی	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌ترویجی

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
بنیان های نظری تحول اخلاقی در قرآن کریم	صادق کریم زاده	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
خاستگاه مسئولیت اخلاقی نسبت به انسان های دیگر: ارزیابی نظریه های اخلاقی فلسفی و اخلاق اسلامی	محمدامین خوانساری	پایان‌نامه	دانشگاه ادیان ومذاهب	
درآمدی بر سبک بخشندگی؛ اصول و قواعد انفاق در نظام اخلاقی اسلام	کاظم دلیری	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌ترویجی محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
عامل اخلاقی و گستره آن در اخلاق اسلامی و اخلاق سکولار	صالح قربانیان	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	
نظریه اخلاق هنجاری اسلام براساس قرآن کریم	سید علی اکبر حسینی رامندی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
نقد و بررسی نظام های مهم اخلاقی غیردینی و ارائه نظام اخلاقی براساس آیات و روایات	راضیه تبریزی زاده اصفهانی	کتاب	مکث اندیشه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
درآمدی براخلاق حرفه ای در هنرهای اسلامی	مهرداد آقاشریفیان اصفهانی	کتاب	پژوهشگاه فرهنگ، هنرو ارتباطات و دانشگاه هنراصفهان	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
تحلیل الگوی اخلاق اسلامی در اقتصاد مقاومتی	اصغرجلالی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	محور ویژه: اقتصاد مقاومتی
مقام ریحانه	محمدرضا کوهی اصفهانی	کتاب	زائر	نوع اثر: فرهنگی‌تبلیغی
خداشناسی عرفانی در کتاب و سنت	محمدجواد رودگر	کتاب	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

ادبیات و هنر

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
قرائن التعلیق فی نهج‌البلاغه	عماد جبار کاظم العمیری	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسة، مرکز الامام الحسین علیه السلام لترمیم المخطوطات و رعایة الباحثین	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین‌الملل

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
خنجر سپید شب	مسلم ناصری	کتاب	دفتر نشر معارف	
شب صورتی	مظفر سالاری	کتاب	دفتر نشر معارف	
شعر طراز اسلام؛ بررسی شعر از منظر فقه و پاسخ به اشکالات پیرامونی	حبیب ا... رضائی مهر	کتاب	نشر کتاب قم	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
فلسفه داستان داستان	احمد شاکری	کتاب	سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

اقتـــصاد

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
مبانی فلسفی و روش شناسی اقتصاد	محمدجواد توکلی	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
تحلیل نظام مالی در اقتصاد متعارف و ضوابط نظام مالی اسلام	احمدرضا صفا	پایان‌نامه	دانشگاه عدالت	محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
تحلیل و بررسی مبانی معرفت شناختی وارزشی علم اقتصاد متعارف و علم اقتصاد اسلامی	علی جابری	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
درسنامه اقتصاد مقاومتی	احمدعلی یوسفی، مجتبی غفاری	کتاب	آفتاب توسعه	نوع اثر: علمی‌ترویجی محور ویژه: اقتصاد مقاومتی
شاخص تجارت خارجی با رویکرد اسلامی	محمدجواد توکلی	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
الگوی توزیع درآمد و ثروت از دیدگاه قرآن کریم	سیدمحمد کاظم رجایی رامشه، نصرالله انصاری، مهدی محمدیان	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

تاریخ، سیره و تراجم

الف) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
سیره فرهنگی و اجتماعی معصومان علیهم السلام در کتاب‌های چهارگانه شیعه	حسین البدری	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
سیره نبی اعظم(ص) در مدیریت افکار	مرتضی دادور آلانق	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	برخورداری از امتیاز محور ویژه: سبک زندگی اسلامی

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
الامام علی الهادی (ع) عمر حافر بالجهاد و المعجزات	علی محمد	کتاب	العتبة العسکریة المقدسة- مرکز تراث سامراء	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین الملل
بضعة المختار دراسة تحلیلیة جدیدة لتاریخ الزهرا فی مصادر اهل السنة	سید فالح عبدالرضا الموسوی	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسه، شعبة النشاطات الدینیة، قسم الشوون الدینیة-عراق	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین الملل
تاریخ اجتماعی شیعیان؛ مفاهیم و کلیات	محسن خندان (الویری)	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سمت	نوع اثر: علمی پژوهشی
تبیین تاریخی جایگاه کوفیان در فرآیند نهضت امام حسین علیه السلام	حسین قاضی خانی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
تبیین و تحلیل گرایش مدنیان به ائمه (ع) در عصر حضور	مهدی نورمحمدی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی ترویجی
سیر تدوین و تطور صحابه نگاری	محمدرضا هدایت پناه	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی
سیره عبادی معصومان در کتب چهارگانه شیعه	علی اکبر ذاکری	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
سیره ی اهل بیت در تعامل با اهل کتاب	محمدرضا اسدی	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
شورای شش نفره ریشه ها، انگیزه ها و پیامد ها	نجم الدین مروجی طبسی، سید ابولحسن احمدی، حسن بلقان آبادی	کتاب	دلیل ما	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
شیعیان نیجریه	رضا ادبی فیروزجایی، حبیب زمانی محجوب	کتاب	زمزم هدایت	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
طعنه ی رقیب یا خطای تاریخ؛ بازکاوی هویت مشهورین به شهادت در نینوا	ابراهیم صالحی حاجی آبادی	کتاب	نگاه معاصر	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
مطالعه تطبیقی اصل مساوات در سیره اجتماعی امام علی(ع) و عملکرد خلفای سه گانه	نبی اله عزیزی	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	برخورداری از امتیاز محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
منهج ابن تیمیة فی کتابة تاریخ عاشوراء	محمد العبادی	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسه، شعبة النشاطات الدینیة، قسم الشوون الدینیة-عراق	نوع اثر: علمی‌ترویجی برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین‌الملل
سیره سیاسی معصومان در کتاب‌های چهارگانه شیعه	علی‌اکبر ذاکری	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
روحانیت و اندیشه‌های چپ در ایران معاصر	محمد صدرا	کتاب	امیرکبیر	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
مناسبات فکری و سیاسی اصحاب با امامان شیعه زمینه ها و عرصه ها	علی آقانوری	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

ترجمه[1]

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع
عرفان تطبیقی	هادی وکیلی	کتاب	موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر
یهودیت از لا به لای متون	عبدالرحیم سلیمانی اردستانی	کتاب	دانشگاه مفید

تصحیح و تحقیق

الف) برگزیده

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
موسوعة الشیخ الفقیه احمد بن محمد بن فهد الحلی الاسدی	مجموعه محققان	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسة، مجمع الامام الحسین(علیه السلام) العلمی لتحقیق تراث اهل البیت(علیه السلام)	برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین الملل
مؤلفات الشریف المرتضی	مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث	کتاب	بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی	

ب) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
نزهة القلوب و الخواطر ببعض ما ترکه الاوائل للاواخر	محمد لطف‌زاده	کتاب	العتبة العسکریة المقدسة- مرکز تراث سامراء	برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین الملل

ج) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
شعر الامام الحسن بن علی	قیس العطار	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسة، مرکز الامام الحسن للدراسات التخصصیة	برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین الملل

۱. این گروه، اثر برتر ندارد.

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
الشیعه و فنون الاسلام	سید عبدالستار حسنی، محمد جواد محمودی	کتاب	مؤسسه تراث الشیعة	
الفاجعه الشجیعه فی شرح المقبوله الحسینیه	علی الاعرجی	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسة، مرکزالامام الحسین(علیه السلام) لترمیم وصیانة المخطوطات و رعایة الباحثین - عراق	برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین الملل
مستنبطات الاعلام فی شرح مستثنیات الاحکام(جلد۱و۲)	سیداحمد شبیری زنجانی	کتاب	انتشارات مرکز فقهی امام محمد باقر علیه السلام	
موسوعه الامام محمد الحسین الکاشف الغطاء(جلد۱تا۲۶)	مرکز احیای آثار اسلامی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	
بین السیدین(جلد۱و۲)	سیداحمد شبیری زنجانی	کتاب	انتشارات مرکز فقهی امام محمد باقر علیه السلام	
رسالة حدوث العالم	محمد باقر اصطهباناتی	کتاب	العتبة العسکریة المقدسة - مرکز تراث سامراء - عراق	برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین الملل

تفسیر و علوم قرآن

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
بررسی شرایط حجیت سیاق	محمد عزتی بخشایش	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
سیمای منسجم سوره‌های قرآن	حامد معرفت	کتاب	تمهید	نوع اثر: علمی پژوهشی

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
علوم قرآنی (جلد۱تا۴)	محمدباقر سعیدی روشن، علی اکبر بابایی، فتح الله نجارزادگان، محمد اسعدی	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی پژوهشی
مبانی تفسیر قرآن به قران	محمد بهرامی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی
نظریه فرابری (تعالی) معنا در آیات الهی	زهرا صادقی	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	
وحیانیت الفاظ قرآن کریم	لطف الله خراسانی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی
بررسی سندی و محتوایی روایات سوره هل أتی	مرتضی طاهری بروجنی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
روش شناسی تفسیر اجتماعی المیزان	صادق گلستانی	کتاب	مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)	نوع اثر: علمی پژوهشی
علم هرمنوتیک؛ پژوهشی توصیفی-تحلیلی در مسایل هرمنوتیک از دیدگاه متفکران غربی و اسلامی	علی ربانی گلپایگانی	کتاب	رائد	نوع اثر: علمی پژوهشی
معناشناسی مراتب معرفت در قرآن (با تاکید بر روش معناشناسی شناختی)	محمد رکعی	کتاب	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی پژوهشی
روش شناسی تفسیر مدیریتی قرآن کریم	سیدمحمدحسین وحیدی	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

تکنولوژی آموزشی

شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
متن آموزشی حزب مفصل؛ سوره های قاف تا ناس	فتح الله نجارزادگان، سیدمحمدرضا صفوی	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

حدیث درایه و رجال

الف) برگزیده

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
مطالعه نقدی تحلیل فهرستی در اعتبارسنجی احادیث	وحید فولادزاده	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	

ب) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
رجال کاربردی با تکیه بر سندشناسی	مهدی غلامعلی	کتاب	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

ج) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
راهکارهای استفاده از قواعد رجالی اهل سنت در بحث های بین مذهبی با آنها	محمد جواد حاجی ابوالقاسم دولابی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
موسوعه معارف أهل بیت فی الکتب الأربعه (جلد۱تا۱۲)	مؤسسه فرهنگی معارف وحیانی ثقلین	کتاب	مکتبة بیدار	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

حقوق

الف) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
تحلیل حقوقی سیرتحول نظام‌های احوال شخصیه کشورهای اسلامی	غیاث الدین(سیامک) قیاسی سررکی	کتاب	مجد	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
تشکیل خانواده از منظر فقه و حقوق موضوعه	جواد حبیبی تبار	کتاب	مرکزبین المللی ترجمه و نشر المصطفی(ص)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب و علوم انسانی اسلامی
نظام حقوق بشراسلامی	محمد جواد ارسطا	کتاب	مکث اندیشه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب و علوم انسانی اسلامی

ب)راه یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
ادله اثبات کیفری در اسلام؛مبانی و موارد تفکیک از ادله اثبات مدنی	احمد حاجی ده آبادی	کتاب	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
بررسی انتقادی مفهوم قانون در اندیشه هربرت هارت با تکیه برآراء حکما و اصولیون اسلامی	رضا آذریان	پایان‌نامه	دانشگاه باقر العلوم(ع)	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
حقوق خانواده در جمهوری اسلامی ایران	فرج‌الله هدایت‌نیا	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب و علوم انسانی اسلامی
حقوق مالیه عمومی	سیداحمد حبیب نژاد	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

روانشناسی

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
خودمهارگری در منابع اسلامی و بررسی تحول آن در دوره نوجوانی	عبدالاحد اسلامی	پایان‌نامه	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

ب) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
تدوین مداخلات روان‌شناختی	علی صادقی سرشت	کتاب	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

ج) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
روان شناسی در قرآن(بنیان ها و کاربرد ها)	محمد کاویانی آرانی	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
طراحی و تدوین بسته زوج درمانگری چندوجهی با رویکرد اسلامی برای مداخله در روابط خارج از ازدواج	محمد زارعی توپخانه	پایان‌نامه	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
هشیاری و نا هشیاری؛ مقایسه دیدگاه روان تحلیل‌گران و اندیشه های علامه طباطبایی	هادی عبدلی	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
تحلیل آثار روانشناسی آخرت باوری از منظر قرآن و حدیث	هادی کاظمی نژاد	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	
روش فهم روان شناختی متون دینی	عباس پسندیده	کتاب	بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

علوم اجتماعی

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
خشونت اجتماعی از منظر قرآن کریم با رویکرد شبهه پژوهی	علی اسلامی(مدبر)	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: آسیب‌های اجتماعی
الگوی دینی اوقات فراغت	علی اکبر عبدالاحدی مقدم، سیدمرتضی میرتبار، محمدتقی دشتی	کتاب	مکث اندیشه	نوع اثر: علمی ترویجی برخورداری از امتیاز محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
مناسبات تکنولوژی و ارزش‌ها از منظر حکمت اسلامی در مواجهه با نظریه آندرو فینبرگ	علیرضا محدث	پایان‌نامه	دانشگاه باقر العلوم(ع)	

ب) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
بیست گفتار درباره فلسفه و فقه علوم‌اجتماعی	عبدالحسین خسروپناه	کتاب	بوستان کتاب	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

ج) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
رابطه جنسیت و نقش های اجتماعی از منظر قرآن	محمود صادقی	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	
میثاق مهر و ماه	عباس عبداللهی، سکینه اکبری	کتاب	قبسات	نوع اثر: فرهنگی تبلیغی
مکتب انقلاب اسلامی (جلد ۱ تا ۱۰)	حضرت آیت الله العظمی سید علی حسینی خامنه‌ای	کتاب	دفتر نشر معارف	نوع اثر: علمی ترویجی محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

کتاب	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
نظریه قرآن در رابطه با تصاد اجتماعی	محمدنبی امینی	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	
نقش زن و مرد در خانواده با رویکرد اسلامی	علی احمد پناهی	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌ترویجی محور ویژه: زن و خانواده
اصول پوشش و آراستگی در سبک زندگی اسلامی	امیرعلی حسنلو	کتاب	آئینه خرد	نوع اثر: علمی‌ترویجی محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
گفتمان های تمدن اسلامی در ترکیه معاصر	رسول نوروزی فیروز	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌ترویجی برخورداری از امتیاز محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب
ظرفیت حقوق در تحکیم خانواده	فرج‌الله هدایت‌نیا	کتاب	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: سبک زندگی اسلامی و زن و خانواده
تعامل فقه و جامعه با تأکید برآرای امام خمینی و آیت ا... خویی	محمدباقربانی خوراسگانی	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	

علوم تربیتی[1]

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
تحلیل و تطبیق الگوی آموزش(یاددهنده-محور و یادگیرنده-محور) از منظر قرآن کریم و روان شناسی	شعیب عابدی	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
حرف‌های یواشکی؛ مهارت‌های تربیت جنسی فرزندان با رویکرد روانشناسی اسلامی	رضا مهکام، لیلا عبادی	کتاب	مهرستان	نوع اثر: فرهنگی‌تبلیغی

۱. این گروه، اثر برتر ندارد.

علوم سیاسی

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع
نظریه قدرت متعالی در نظام سیاسی اسلام با تأکید بر اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	رضا لک زایی	پایان‌نامه	دانشگاه معارف

ب) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
امنیت انسانی در فقه امامیه و نظام بین‌المللی حقوق بشر	سید جواد حسینی‌خواه	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	
صورت‌بندی و بررسی عقل‌ورزی در نظریه ولایت فقیه	محمد هادی حمیدیان	پایان‌نامه	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	
الگوی مردم‌سالاری دینی در جامعه چندفرهنگی افغانستان	حفیظ الله مبلغ	پایان‌نامه	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	
منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در عرصه روابط بین‌الملل	هادی شجاعی	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
ولایت در فرهنگ اسلام	محمدحسین اسکندری	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

ج) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
امنیت متعالیه	نجف لک زایی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
تاثیر مناقشات کلام سیاسی بر رقابت‌های سیاسی جمهوری اسلامی ایران	علی آقاجانی قناد	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
جنگ نرم؛ چیستی و راه های مقابله با آن در نظام ولایی	محمدجواد نوروزی فرانی	کتاب	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
تعامل روحانیت با نظام اسلامی؛ تبیین‌ها و الگوها	عبدالوهاب فراتی	کتاب	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
فلسفه علم سیاست و حکمت متعالیه	محمد پزشگی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب و علوم انسانی اسلامی

انقلاب اسلامی

الف) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	گروه داوری	توضیحات
عصر جدید؛ خوانشی از مفاهیم و راهبردهای بیانیه گام دوم	سید محمدمهدی میرباقری	کتاب	تمدن نوین اسلامی	انقلاب اسلامی	نوع اثر: فرهنگی‌تبلیغی

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	گروه داوری	توضیحات
مجموعه آثار علمی همایش بیانیه گام دوم انقلاب و تمدن نوین اسلامی (جلد۱تا۶)	دفترتبلیغات اسلامی	کتاب	بوستان کتاب	انقلاب اسلامی	نوع اثر: علمی‌ترویجی محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

فقه و اصول

الف) برگزیده

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
الفائق فی الاصول	دفتر فقه معاصر حوزه‌های علمیه	کتاب	مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه	برخورداری از امتیاز ویژه عربی‌نویسی

ب) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
بررسی حکم تعارض ادله ی تعیین نسب با تمرکز بر تعارض قاعده ی فراش و ادله پزشکی	قاسم عارف	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
جایگاه قواعد استظهار در حل مسائل مستحدثه	رضا اسلامی (اسفندیاری)	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

ج) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
بررسی فقهی مشروعیت اجبار حکومتی در تربیت دینی شهروندان	حسن مهدوی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
حکم تعرض به غیرنظامیان در شرایط جنگی از منظر فقه اسلامی و حقوق بشردوستانه	محمدصادق فیاض	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
دراسة فقهیة فی حکم اخذ غرامة التأخیر فی التسهیلات البنکیة	سید جابر موسوی راد	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	برخورداری از امتیاز عربی‌نویسی
الشعائر الحسینیة بین المشروعیة و الاتهام بالبدعة	علی هادی جبر الفتلاوی	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسة، مؤسسة وارث الانبیاء للدراسات التخصصیة فی النهضة لحسینیة	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین‌الملل

د) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
احکام و مبانی فقهی نمایندگی مجلس شورای اسلامی	موسی الرضا مظفری	کتاب	مرکزتحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی	نوع اثر: علمی‌ترویجی
بررسی احکام فقهی پلیس زن	رضا فروغی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
بررسی فقهی تملک املاک شخصی جهت اماکن عمومی	مهدی خداداد	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
بررسی و تحلیل فقهی بیمه عمراز دیدگاه فقه امامیه	علی خلوصی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
دیدگاه مذاهب فقهی در مورد کفر مخالف در مذهب	محمد جواد حاجی ابوالقاسم دولابی	پایان‌نامه	دانشگاه ادیان ومذاهب	
زنان، افتاء و مرجعیت	مهدی سجادی امین	کتاب	دفترمطالعات و تحقیقات زنان	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
فقه تربیتی ۲۹ (وظایف نهادهای تربیتی ۱/ خانواده)	جواد ابراهیمی	کتاب	مؤسسه فرهنگی هنری اشراق و عرفان	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
فقه و کسب درآمد از سرگرمی‌ها در فناوری اطلاعات	مجید اسماعیلی چمگردانی	کتاب	قیام	نوع اثر: علمی‌ترویجی
مجموعه گفتارهای فقه رسانه و ارتباطات (جلد۱و۲)	علی نهاوندی	کتاب	به نشر	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
مجموعه مقالات فارسی (کنگره ی بین المللی شیخ مرتضی) (جلد۵) (مباحث اصولی و فقهی)	مرکزهمایش های علمی و پژوهش های آزاد دارالحدیث	کتاب	بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی	نوع اثر: علمی‌ترویجی
موضوع شناسی بانک خون بند ناف از منظرفقهی و حقوقی	محمدعلی قاسمی	کتاب	مرکزفقهی ائمه اطهار (ع)	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
مناسبات ادله اثبات دعوا	حسین عندلیب	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

فلسفه

الف) برگزیده

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
جایگاه‌شناسی حکمت عملی در جستجوی علوم انسانی	سیدحمیدرضا حسنی و هادی موسوی	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سمت	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: آسیب‌های اجتماعی

ب) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
بررسی تطبیقی معرفت فطری دکارت و ملاصدرا و تاثیرآن بر خداشناسی	زهرا حدادی	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	

ج) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
تحلیل تطبیقی مبانی عقلی و نقلی قوس نزول و صعود انسان در اندیشه ملاصدرا و علامه طباطبایی علیهماالرحمة	حامد شاد	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	
رابطه ذات حق تعالی با صفات ذاتیه در حکمت متعالیه و ارزیابی آن با نصوص قرآنی و روایی	علی تقی خاکی	پایان‌نامه	دانشگاه معارف	
فلسفه الهیات بالمعنی الاخص: درآمدی بر خداشناسی فلسفی	مهدی عبداللهی	کتاب	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
چیستی و پیوند قرآن، عرفان و برهان	روح الله سوری	کتاب	پژوهشکده ادیب فقه جواهری	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

د) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
اصول و قواعد حد و نسبت آن با برهان (شرح مقاله چهارم برهان شفا)	عسکری سلیمانی امیری	کتاب	مجمع عالی حکمت اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
تکملة نهاية الحكمة فی النفس و ملحقاتها	علی امینی نژاد	کتاب	آل احمد(ع)	نوع اثر: علمی پژوهشی
ساخت گشایی عقلانیت اسلامی در آرای محمد عابد الجابری و محمد ارکون	حامد علی اکبرزاده	کتاب	کتاب طه	نوع اثر: علمی پژوهشی
مبانی معرفت شناختی تجربه گرایی در ترازوی نقد	سید هبت اله صدرالسادات زاده	کتاب	مرکزبین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)	نوع اثر: علمی پژوهشی

کتاب مرجع[۱]

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
فرهنگ نامه فاطمی(جلد۱تا۹)	سید حسین اسحاقی	کتاب	هاجر(وابسته به مرکزمدیریت حوزه های علمیه خواهران)	
فهرس مخطوطات العتبة الحسينية المقدسة	سید حسن موسوی بروجردی	کتاب	العتبة الحسينية المقدسة،مركز الامام الحسين(عليه السلام) لترميم المخطوطات و رعاية الباحثين-عراق	برخورداری از امتیاز ویژه:بخش بین الملل
کتاب شناسی تفصیلی منابع لاتین؛ کلام	مرکزپژوهشی دائره المعارف علوم عقلی اسلامی	کتاب	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	
کتابخانه های دیجیتالی	احسان سرخه ای	کتاب	سازمان چاپ و نشردارالحدیث	
مجموعه المقالات العربية(جلد۴) (المباحث المنوعه)	مرکزهمایش های علمی و پژوهش های آزاد دارالحدیث	کتاب	بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی	نوع اثر: علمی پژوهشی
مجموعه مقالات فارسی(کنگره ی بین المللی شیخ مرتضی)(جلد۱و۶)(مباحث گوناگون و کلی)	مرکزهمایش های علمی و پژوهش های آزاد دارالحدیث	کتاب	بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی	نوع اثر: علمی پژوهشی
تطهيرالشريعة عن حديقة الشيعة؛ بحثی تاریخی در اثبات جعلی بودن کتاب حديقة الشريعة و احادیث رد تصوف	محمدحسن وکیلی	کتاب	موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی

---
۱. این گروه، اثر برتر نداشت.

کلام

الف) شایسته تقدیر

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
جریان شناسی فکری امامیه در دوران فترت	سیداکبرموسوی تنیانی	کتاب	سازمان چاپ و نشردارالحدیث	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
سیرتحول نگاه مستشرقان به مهدویت در ۱۵۰ سال اخیر	زهیردهقانی آرانی	پایان‌نامه	دانشگاه تهران (پردیس فارابی قم)	

ب)راه یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
اعتقاد نامه نیقیه؛ زمینه ها و مبانی و نقد آن	محمد قاسمی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
آموزه ی امربین امرین در اندیشه امامیه نخستین	سید حسن طالقانی	کتاب	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
بررسی تطبیقی نشانه های قیام حضرت مهدی (عج)در روایات فریقت	سید ضیاء الدین علیانسب	کتاب	دفترنشرمعارف (وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
بررسی حقیقت دجال در عهدین و منابع شیعه و اهل سنت	سیدحسین کاظمی	پایان‌نامه	حوزه علمیه قم	
خلقت نوری پیامبرو اهل بیت در اندیشه امامیه ی نخستین	امداد توران	کتاب	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
درآمدی برنظریه حدوث اسماء الهی	علیرضا بهرامی	کتاب	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
دوافع نحو منهج اهل البیت علیهم السلام	محمد المقداد	کتاب	العتبة الحسینیة المقدسه، شعبة النشاطات الدینیة، قسم الشوون الدینیة	نوع اثر: علمی‌ترویجی
علم المعصوم بین الحتم و التعلیق	الشیخ باسم الحلی	کتاب	العتبة الحسینیه المقدسه، شعبه البحوث و الدراسات، قسم الشوون الدینیه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز ویژه:بخش بین‌الملل

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
متکلمان ناشناخته امامیه از افول مدرسه کلامی کوفه تا آغاز مدرسه کلامی بغداد	سیداکبر موسوی تنیانی	کتاب	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
مقامات امامان ؛نقدی بر کتاب مکتب در فرایند تکامل و نظریه ی علمای ابرار	مصطفی سلیمانیان	کتاب	کتاب فردا	نوع اثر: علمی‌پژوهشی
امام علی (ع) جانشین رسول الله (ص)؛نقدی برکتاب جانشینی حضرت محمد از ویلفرد مادلونگ	حسین عبدالمحمدی، اسدالله رحیمی	کتاب	بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

مدیریت

الف) شایسته تحسین

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
طراحی و تبیین الگوی رفتار سازمانی مبتنی بر اخوت اسلامی	مجید زارع شحنه	پایان‌نامه	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	ناشر / محل دفاع	توضیحات
الگوی رهبری اثربخش در سازمان از منظرقرآن	محمدرضا یوسفی	پایان‌نامه	جامعة المصطفی العالمیه	
به سوی نظریه انسان سازمانی مبتنی برعلم النفس فلسفی(با تأکید برآرای حکمت متعالیه)	ابوالفضل گائینی	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
بررسی انتقادی مبانی و نظریه های مدیریت دانش	حسنعلی نعمتی شمس آباد	کتاب	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

مناسبت‌های حوزه

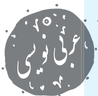

۳

بخش سوم

معرفـی آثار برگزیده

آثار برگزیده در یک نگاه

ردیف	نام اثر	پدیدآورنده	قالب	گروه علمی	ناشر / محل دفاع	توضیحات
۱	مؤلفات الشریف المرتضی	مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث	کتاب	تصحیح و تحقیق	بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی	
۲	موسوعة الشیخ الفقیه احمد بن محمد بن فهد الحلی الاسدی	مجموعه محققان	کتاب	تصحیح و تحقیق	مجمع الامام الحسین(ع) العلمی لتحقیق تراث اهل البیت	برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین‌الملل
۳	الفائق فی الاصول	دفتر فقه معاصر حوزه‌های علمیه	کتاب	فقه و اصول	مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه	برخورداری از امتیاز ویژه عربی نویسی
۴	جایگاه‌شناسی حکمت عملی در جستجوی علوم انسانی	سید حمیدرضا حسنی و همکاران	کتاب	فلسفه	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سمت	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۵	مطالعه نقدی تحلیل فهرستی در اعتبارسنجی احادیث	وحید فولادزاده	پایان‌نامه	حدیث درایه و رجال	حوزه علمیه قم	نوع اثر: علمی‌پژوهشی

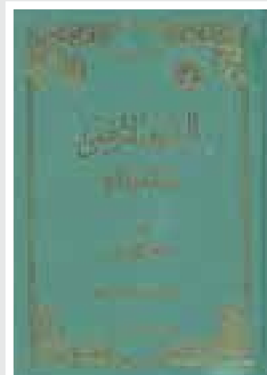

پدیدآورنده: مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث

گروه علمی: تصحیح و تحقیق

ناشر: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی

مؤلفات الشریف المرتضی

«مؤلفات الشریف المرتضی»، عنوان سلسله آثار سیدمرتضی است که به شیوه‌ای علمی و فنی تصحیح و تحقیق و براساس موضوع مرتب و در ۴۰ جلد چاپ شده است. جلد صفر این مجموعه، به شرح حال و بررسی کتابخانه و آثار سیدمرتضی اختصاص دارد. در ادامه، آثار تک‌جلدی یا چندجلدی سیدمرتضی و سپس رساله‌های او آمده است.

در تصحیح و تحقیق آثار سیدمرتضی مراحل ذیل انجام شده است:

۱. مقابله با ۵ تا ۱۲ نسخه خطی

۲. تخریج و مصدریابی آیات، روایات، اقوال، اشعار و ...

۳. شرح و ترجمه لغات مشکل، اشخاص، مکان‌ها، مذاهب و فرقه‌ها و ...

۴. رفع اجمال و ابهام از متن به صورت مختصر در پانوشت‌ها

۵. تقویم نص و استوارسازی متن با استناد به نسخه‌های خطی و ذکر نسخه‌های بدل مرجوع در پانوشت‌ها

۶. تنزیل هامش و یکسان‌سازی پانوشت‌ها

۷. ویرایش و اعمال علایم ویرایشی

۸. اعراب‌گذاری متن کتاب‌ها به صورت متوسط

۹. تیتربندی و عنوان‌گذاری

۱۰. مراجعه و کنترل علمی

۱۱. تألیف مقدمه، تحقیق مشتمل بر معرفی کتاب و معرفی نسخه‌های خطی و روش تحقیق

۱۲. تایپ و مقابله مطلبی و صفحه‌آرایی

۱۳. کنترل فنی و نهایی

۱۴. استخراج و تنظیم فهارس عامه برای هر عنوان به صورت مستقل

۱۵. استخراج و تنظیم نمایه موضوعی و فهارس عامه برای کل مجموعه

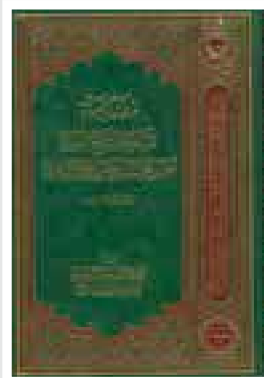
پدیدآورنده: مجموعه محققان

گروه علمی: تصحیح و تحقیق

ناشر: العتبة الحسينة المقدسة، مجمع الامام الحسين(ع) العلمي لتحقيق تراث اهل‌البيت(ع)

موسوعة الشيخ الفقيه احمد بن محمد بن فهد الحلي الاسدي

احمدبن محمدبن فهد حلی اسدی، از فقیهان و شخصیت‌های علمی شیعه است که در شهر مقدس کربلا زندگی می‌کرد و در طول زندگی پربار خود تألیفات و خدمات علمی فراوانی را به یادگار گذاشت. پژوهش حاضر، شامل مجموعه‌ای از آثار علمی او است که پس از تصحیح و احیا، در قالب این موسوعه ارائه شده است. اهم اقداماتی که برای تصحیح، احیا و تدوین این اثر انجام یافته، به شرح ذیل است:

۱. تهیه فهرست آثار منتشر شده ابن فهد حلی.

۲. شناسایی آثار غیرمنتشره منسوب به ابن فهد حلی و بررسی صحت انتساب آنها به ایشان.

۳. گردآوری بیش از ۱۰۰ نسخه از نسخه‌های خطی تصویری مهم و گزینش نسخه‌های مهم‌تر از میان آنها.

۴. تدوین طرح و شیوه‌نامه یکپارچه برای تصحیح و احیای آثار ابن فهد.

۵. ارائه کتاب‌ها و نسخه‌های خطی تصویری به پژوهشگران و متخصصان برای احیای آنها بر اساس شیوه‌نامه.

۶. تشکیل کمیته علمی برای بررسی کار پژوهشگران و نظارت بر میزان پیشرفت فعالیت‌های آنان.

۷. طراحی محورهای زندگی اجتماعی و علمی ابن فهد حلی و دعوت از پژوهشگران و نویسندگان برای ارائه مقاله در این محورها.

۸. تشکیل کمیته علمی برای ارزیابی مقالات دریافتی.

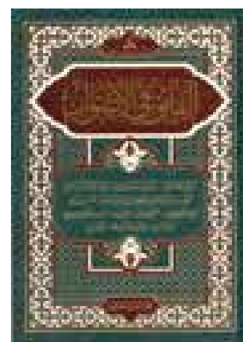
۹. تألیف سه جلد کتاب، شامل ۲۴ مقاله درباره جنبه‌های زندگی اجتماعی و علمی ابن فهد حلی.

پدیدآورنده: دفتر فقه معاصر حوزه‌های علمیه
گروه علمی: فقه و اصول
ناشر: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
نوع اثر: علمی پژوهشی

الفائق فی الاصول

این کتاب، در صدد است مجموعه‌ای از موضوعات اصولی را که کمتر در کتب رایج این دانش بررسی تفصیلی شده و در مباحث علمی فقه معاصر بدانها نیاز است، بررسی اجتهادی کند.

ساختار و چینش مطالب کتاب به نحوی است که با حفظ روش دقیق بررسی اجتهادی موضوعات، بتواند منبع مناسبی برای تدریس در سطوح عالی و خارج حوزه‌های علمیه به شمار آید.

این اثر، پس از تحقیقات اولیه در گروه‌های مختلف علمی، در شورای علمی «دفتر فقه معاصر حوزه‌های علمیه» به تفصیل بررسی شده و با اشراف نهایی آیت الله مهدی شب‌زنده‌دار، در انتخاب نظریات و ادله قابل انتشار، به چاپ رسید.

برخی موضوعات اصولی که در این کتاب بررسی شده است، عبارت‌اند از: حجیت سیره عقلا و سیره متشرعه، قاعده لو کان لبان، حجیت اطلاقات در موضوعات مستحدثه و اسباب تعدیه حکم که شامل الغای خصوصیت، تنقیح مناط، اولویت، تناسب حکم و موضوع، مذاق شرع، مقاصد شریعت و قیاس است.

مطالب کتاب به گونه‌ای بیان شده است که خواننده آن آخرین نظریات مطرح در هر یک از این موضوعات را فرا بگیرد و بعد از نقد و بررسی آنها، با نوآوری های جدید اجتهادی در برخی مباحث، مسئله ها، تقسیم‌بندی ها و ادله و نقدها آشنا شود.

پدیدآورنده: سیدحمیدرضا حسنی و هادی موسوی

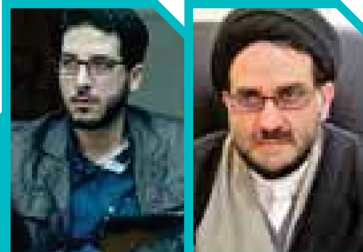
گروه علمی: فلسفه

نوع اثر: علمی پژوهشی

ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سمت

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

جایگاه‌شناسی حکمت عملی در جستجوی علوم انسانی

حکمت عملی، شاهراهی است از دانش برای عبور اندیشه‌های سترگ فلسفی، از سپهر عقل به واقعیت‌های روزامد زندگی فردی و اجتماعی. بنابراین، هدف از شناسایی حکمت عملی، شناسایی مسیر عبور عقل به گستره نظامات پایدار زیست بشر و تمدن انسانی است.

اندیشه فلسفیِ حکیمان کلاسیک، دانشی است همراه قانون‌های ایدئال جهان هستی در دو گستره حکمت عملی و حکمت نظری؛ حکمت عملی، بر شناسایی عقل از جهان انسان و کنش‌های انسانی نهاده شده و حکمت نظری، بر موجوداتی متمرکز است که هستی‌شان برساخته اراده انسانی نباشد.

بنابراین، حکمت عملی با فراهم‌سازی امکان ورود قانون‌های ایدئال به جهان انسانی، تدبیراتی را برای نظام‌بخشی به کردارهای فردی و اجتماعی به دنبال دارد؛ همان که علوم انسانی‌اجتماعی معاصر، می‌کوشد عهده‌دارش باشد.

نظامات اندیشه‌های انسانی‌اجتماعی، تنها با قوانین عقلی حکمت عملی، می‌توانند از آسیب‌های زیست بشر بکاهند؛ زیرا مسیر اندیشه‌های فلسفی و عقلی به واقعیت زندگی فردی و اجتماعی از حکمت عملی می‌گذرد. حکمت عملی، تلاشی است برای شناسایی رابطه فلسفه و علم انسانی. بنابراین، گرچه حکمت عملی به اندیشه‌های اندیشمندان چند هزار سال گذشته نسب می‌برد؛ اما قانون‌هایی که برای نخستین بار در دوره‌های اسلامی در این بخش از حکمت شناسایی شده، آن را به دانشی رانا، به‌روز و مستقل از گذشته تبدیل کرده است.

کتاب حاضر، با ایجاد گفت‌وگویی علمی میان فلسفه شرق و غرب، در صدد است آشکار سازد که چگونه فلسفه حکیمان مسلمان به شکلی متفاوت از جریان جاری فلسفه غرب به این مبحث گام نهاده و همچنان در حال پیشروی است.

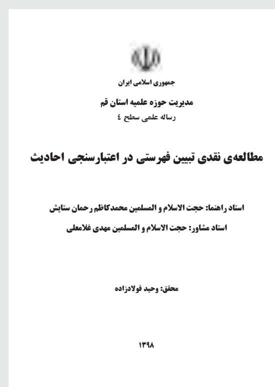

پدیدآورنده: وحید فولادزاده

گروه علمی: حدیث درایه و رجال

محل دفاع: حوزه علمیه قم

پایان‌نامه: مطالعه نقدی تحلیل فهرستی در اعتبارسنجی احادیث

جمهوری اسلامی ایران

مدیریت حوزه علمیه استان قم

رساله علمی سطح ٤

مطالعه‌ی نقدی تبیین فهرستی در اعتبارسنجی احادیث

استاد راهنما: حجت الاسلام و المسلمین محمدکاظم رحمان ستایش

استاد مشاور: حجت الاسلام و المسلمین مهدی غلامعلی

محقق: وحید فولادزاده

۱۳۹۸

ارزیابی‌های سندی و متنی، لازمۀ پژوهش‌های حدیثی است. در این میان، ارزیابی‌های رجالی، بین شیوه‌های مختلف اعتبارسنجی احادیث، از دیرباز در کانون توجه پژوهش‌گران این عرصه بوده است؛ اما بعضی، ریشه فراگیری این شیوه را در رویکرد علمای قرن هشتم هجری بازجسته و روش شیعه در ادوار پیشین را بر محور ارزیابی نسخه و کتاب دانسته‌اند. از همین‌رو، این گروه توجه به رویکرد قدما را لازمه اعتبارسنجی دقیق احادیث می‌دانند.

پژوهش حاضر، کوشیده است با بهره‌گیری از روش توصیفی‌تحلیلی، این دیدگاه نو را که «تبیین فهرستی» نامیده شده است، بازشناسد و به تحلیل و ارزیابی آن بپردازد. نتیجۀ این پژوهش نشان می‌دهد، علی‌رغم پذیرش محوریت کتابت در نقل و انتقالات حدیث شیعه، تفاوت چشم‌گیری با عملکرد اهل سنت در این زمینه دیده نمی‌شود. این سخن، در رویکرد فهارس دو فرقه نیز صادق بوده است. به همین دلیل، نمی‌توان مدعی شد که در بدو پیدایش فهارس شیعه، مؤلفان آن به دنبال حجیتی فراتر از اثبات وجود کتاب و انتساب آن به صاحب اثر بوده‌اند. با این همه، به کارگیری نکات کتاب‌شناسانه در فهارس، برای اعتبارسنجی احادیث، چنان کارامد است که نمی‌توان بر این نظریه خرده گرفت.

از مهم‌ترین دستاوردهای این دیدگاه، بی‌نیازی به بررسیِ طرقِ کتبِ معروف است که یکی از کارامدترین ثمرات این دیدگاه به شمار می‌آید. ارزیابی نقدهای ارائه شده، حاکی از آن است که در بازشناسی این نظریه، محدود دانستن آن در پرداختن به مباحث نسخه‌شناسی، موجب رودررویی ناقدان شده است. از این رو، ابهام‌زدایی در این باره، به التیام و نزدیکی دیدگاه‌ها خواهد انجامید.

بخش چهارم

معرفی آثار شایسته تقدیر

آثار شایسته تقدیر در یک نگاه

	عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	گروه علمی	ناشر / محل دفاع	توضیحات
۱	سیمای منسجم سوره‌های قرآن	حامد معرفت	کتاب	تفسیر و علوم قرآن	تمهید	نوع اثر: علمی پژوهشی
۲	بررسی شرایط حجیت سیاق	محمد عزتی بخشایش	پایان‌نامه	تفسیر و علوم قرآن	حوزه علمیه قم	
۳	جایگاه قواعد استظهار در حل مسائل مستحدثه	رضا اسلامی (اسفندیاری)	کتاب	فقه و اصول	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۴	بررسی حکم تعارض ادله تعیین نسب با تمرکز بر تعارض قاعده فراش و ادله پزشکی	قاسم عارف	پایان‌نامه	فقه و اصول	حوزه علمیه قم	
۵	جریان‌شناسی فکری امامیه در دوران فترت	سیداکبر موسوی تنیانی	کتاب	کلام	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی پژوهشی
۶	سیر تحول نگاه مستشرقان به مهدویت در ۱۵۰ سال اخیر	زهیر دهقانی آرانی	پایان‌نامه	کلام	دانشگاه تهران (پردیس فارابی قم)	
۷	بررسی تطبیقی معرفت فطری دکارت و ملاصدرا و تاثیر آن بر خداشناسی	زهرا حدادی	پایان‌نامه	فلسفه	دانشگاه معارف	
۸	عرفان در آیینه قرآن و روایات	حسن رمضانی	کتاب	اخلاق و عرفان	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی
۹	حدود و کارکردهای اخلاقی گونه‌های ریاضت بدنی از منظر قرآن و حدیث	مجید عطائی نظری	پایان‌نامه	اخلاق و عرفان	دانشگاه قرآن و حدیث	
۱۰	قرائن التعلیق فی نهج البلاغة	عماد جبار کاظم العمیری	کتاب	ادبیات و هنر	العتبة الحسینیة المقدسة، مرکز الامام الحسین علیه السلام لترمیم المخطوطات و رعایة الباحثین	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین‌الملل

	عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	گروه علمی	ناشر / محل دفاع	توضیحات
۱۱	خشونت اجتماعی از منظر قرآن کریم با رویکرد شبهه‌پژوهی	علی اسلامی (مدبر)	کتاب	علوم اجتماعی	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: آسیب‌های اجتماعی
۱۲	مناسبات تکنولوژی و ارزش‌ها از منظر حکمت اسلامی در مواجهه با نظریه آندرو فینبرگ	علیرضا محدث	پایان‌نامه	علوم اجتماعی	دانشگاه باقرالعلوم(ع)	
۱۳	الگوی دینی اوقات فراغت	علی اکبر عبدالاحدی مقدم و همکاران	کتاب	علوم اجتماعی	مکث اندیشه	نوع اثر: علمی‌ترویجی برخورداری از امتیاز محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
۱۴	مبانی فلسفی و روش‌شناسی اقتصاد	محمدجواد توکلی	کتاب	اقتصاد	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی‌پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۱۵	نظریه قدرت متعالی در نظام سیاسی اسلام با تأکید براندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	رضا لک زایی	پایان‌نامه	علوم سیاسی	دانشگاه معارف	
۱۶	خودمهارگری در منابع اسلامی و بررسی تحول آن در دوره نوجوانی	عبدالاحد اسلامی	پایان‌نامه	روان شناسی	موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۱۷	متن آموزشی حزب مفصل؛ سوره‌های قاف تا ناس	فتح الله نجارزادگان، سیدمحمدرضا صفوی	کتاب	تکنولوژی آموزشی	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	

سیمای منسجم سوره‌های قرآن

حامد معرفت

گروه علمی: تفسیر و علوم قرآن نوع اثر: علمی پژوهشی

ناشر: تمهید

یکی از اصلی‌ترین مبانی نظری در زمینه انسجام سوره‌های قرآن، تعیین عامل وحدت‌بخش سوره است. در این باره معمولاً از وحدت موضوعی سوره‌ها سخن به میان می‌آید که با واقعیت متون سوره‌ها سازگاری ندارد؛ زیرا عملاً نمی‌توان برای اکثر سوره‌ها موضوع واحدی را در نظر گرفت؛ حتی برخی، با استناد به همین مشکل، اصل نظریه انسجام سوره‌ها را زیر سؤال برده‌اند.

کتاب حاضر، در صدد است با شناسایی عامل حقیقی در انسجام سوره‌ها، سیمایی منسجم از سوره‌های قرآن ارائه دهد. بر این اساس، به متن‌کاوی آثار مفسران پرداخته و به این نتیجه رسیده است ایشان هنگام تبیین انسجام سوره‌ها، غالباً از تعابیری استفاده می‌کنند که به غرض سوره اشاره دارد. از این تعابیر، می‌توان به عامل انسجام سوره‌ها پی برد. این کتاب، همچنین، در مطالعه‌ای میان‌رشته‌ای، مشخص کرده است که سایر دانش‌های مرتبط با متن، یعنی ادبیات قدیم و جدید، روش تحقیق و فلسفه علوم، نقش یگانه غرض را در انسجام متون، تأیید می‌کنند.

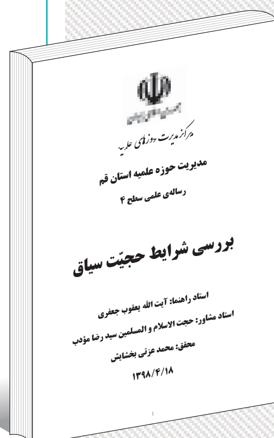
این اثر، راه دست‌یابی به غرض سوره‌ها را در کشف و تحلیل سیاق جامع سوره می‌داند. از این رو، سه حیطه را برای سیاق سوره برشمرده است: درون‌سوره‌ای، بیناسوره‌ای و موقعیت. در ادامه، قواعد مربوط به هر یک از این سه حیطه را با مثال‌های عینی تبیین کرده است.

در بخشی از این اثر، شبهات، چالش‌ها و آسیب‌های غرض‌محوری به میان آمده است. بخشی نیز، از فواید متعدد توجه به غرض، در دو عرصه شناختی و کاربردی، سخن به میان آورده است. در پایان نیز، برای نمونه، به غرض‌شناسی سوره مبارکه قلم پرداخته شده است.

پایان‌نامه بررسی شرایط حجیت سیاق

محمد عزتی بخشایش
گروه علمی: تفسیر و علوم قرآن
محل دفاع: حوزه علمیه قم

سیاق، از مسائل زمینه‌ساز برای فهم قرآن کریم است. هرچند اصطلاح سیاق نزد زبان‌شناسان مفهوم عام‌تری دارد؛ ولی تلقّی مفسّران از سیاق، فقط شامل سیاق لغوی است که از قراین داخلی برمی‌آید. استنباط از آیات قرآن، بدون لحاظ سیاق، ممکن است مفسر را از دست‌یابی به مراد واقعی خداوند باز دارد. آنچه مسئله سیاق از نبود آن رنج می‌برد، ضابطه و شرط کافی در بهره‌مندی از سیاق است. بررسی شرایط و ضوابط حجیت سیاق، تا حدودی می‌تواند برطرف کننده این مشکل باشد.

تحقیق حاضر، با روش توصیفی‌تحلیلی، به این پرسش اساسی پاسخ خواهد داد که آیا شرایط خاصی برای حجیت سیاق وجود دارد؟

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد حجیت سیاق نیازمند دو دسته شرایط است: شرایط عام و شرایط خاص.

شرایط عام، عبارت‌اند از: «افاده ظن شخصی»، «نبود ظن به خلاف»، «هم‌عصر نزول قرآن بودن» و «عدم تعارض با ادله معتبر دیگر». شرط اول و دوم، فقط در حیطه اعتقاد پذیرفتنی است. همچنان‌که شرط سوم را نمی‌توان صحیح دانست؛ امّا شرط چهارم را در تعارض مستقر می‌شود پذیرفت.

شرایط خاص، عبارت‌اند از: «چینش آیات»، «ارتباط صدوری» و «ارتباط موضوعی». در باره شرط اول باید پذیرفت که حجیّت سیاق آیات در گروِ «چینش آیات بر اساس ترتیب نزول» است؛ امّا آنچه جای تأمل دارد بی‌نتیجه بودن بحث از توقیفی بودن آیات، جز در موارد نادر، است. شرط دوم، هیچ تأثیری در سیاق آیات ندارد؛ امّا در باره شرط سوم، باید گفت: مادامی که آیات با یک‌دیگر ارتباط موضوعی نداشته باشند، سیاقی محقّق نخواهد شد.

جایگاه قواعد استظهار در حل مسائل مستحدثه

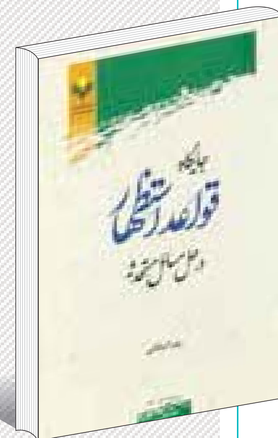
رضا اسلامی(اسفندیاری)

گروه علمی: فقه و اصول **نوع اثر:** علمی پژوهشی

ناشر: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

قواعد استظهار، مجموعه‌ای از قواعد اصولی هستند که با تشخیص ظهور، تأسیس و در کشف بسیاری احکام شرعی از نصوص دینی موجود در قرآن و سنت، به کار گرفته می‌شوند.

این کتاب، با هدف تبیین جایگاه قواعد استظهار در حل مسائل مستحدثه، مجموعه‌ای از این قواعد را در دو بخش ظهورات اولی و ظهورات ثانوی به بحث کشیده است. در بخش اول، مباحث قرینه‌شناسی جایگاه ویژه‌ای دارد و می‌توان از أصالت و تبعیت در نظام قرائن، در این بخش، سخن گفت.

این قواعد، در پاسخگویی به مسائل نوپیدای فقهی و معرفی توانمندی فقه در رشته مطالعات فقهی ضروری است.

در این کتاب، از میان انبوه مباحث اصولی، تنها به برخی مباحث الفاظ در قالب قواعدی چند پرداخته شده که می‌توانند به کاربردی‌سازی علم اصول کمک کنند. همچنین، از میان مباحث فراوان فقهی، تنها مسائل مستحدثه‌ای گرد آمده که حل آنها متوقف بر قبول قاعده‌ای از قواعد استظهار لفظی است. از این رو، این کتاب، هم جایگاه علم فقه را در پاسخگویی به نیازهای جهان معاصر و مشکلات نظری جامعه اسلامی بازشناخته و هم ارتباط فقه و زندگی را، از راه استفتائات جدید و حل مسائل نوپدید، برای طلاب جوان و دیگرعلاقه‌مندان به فقه و اصول بهتر نمایانده است. همچنان‌که در آن از ارزش و اهمیت علم اصول، به عنوان مبنای استدلال فقهی و دخالت تام آن در استنباط احکام شرعی، دفاع شده است. افزون بر این، مباحث کتاب به گونه‌ای تنقیح یافته است که راه وصول به محتوا را کوتاه‌تر و ارتباط مقدمه با نتیجه را ملموس‌تر می‌کند.

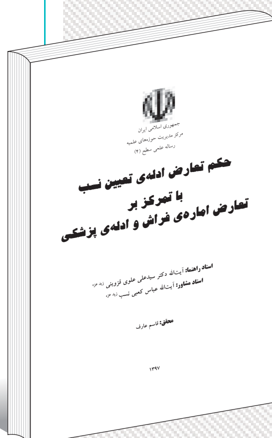

پایان نامه بررسی حکم تعارض ادله تعیین نسب با تمرکز بر تعارض قاعده فراش و ادله پزشکی

قاسم عارف

گروه علمی: فقه و اصول

محل دفاع: حوزه علمیه قم

حکم نسب در تعارض ادله، به ویژه در فرض ناهمگونی نتایج ادله پزشکی با اماره فراش، مسئله‌ای است که نگارنده در این رساله می‌کوشد با روش کتابخانه‌ای و با بررسی استدلالی و تحلیل فقهی‌اصولی، پاسخی درخور برای آن، از منابع فقهی امامیه و اهل سنت، پیدا کند. بدین منظور، پس از اثبات خواستگاه تکوینی برای نسب، ثبوت نسب را در عرف، بر پایه همان حقیقت تکوینی و اثبات و نفی آن را، مسامحتاً، با تطبیق بر مصادیق می‌داند.

پدیدآورنده، بر این باور است که فقه اسلامی، با تکیه بر معیار ثبوتی یادشده، در حوزه اثبات و نفی، به منضبط‌سازی مسئله نسب پرداخته است.

وی، در زمینه تعارض ادله تعیین نسب، به ترتیب، با استفاده از قاعده تقدیم دلیل سببی بر مسببی، موضوعی بر طریقی، واقعی بر ظاهری و طریق اقوی بر اضعف، به تقدیم یک دلیل پرداخته است. همچنین، در صورت عدم امکان تقدیم یک دلیل بر دیگری، با عنایت به معیار یادشده، دلیل منضبط‌تر و دقیق‌تر را مبنای عمل قرار داده است.

افزون بر این، در تعارض اماره فراش با ادله پزشکی، ادله پزشکی را، اگر موجب احراز عدم امکان انتساب شود، بر اماره فراش وارد و آن را مکفی از اجرای لعان می‌داند. همچنین، ادله پزشکی نافی تحقق انتساب را، در صورت استناد به آزمایش‌های پزشکی دقیق یا مشاهدات بالینی قابل اثبات، بر اماره فراش مقدم دانسته است. در مقابل، به تقدم اماره فراش بر قراین و شواهد ظنی ناشی از تشخیص شخصی پزشک، حکم کرده است.

جریان‌شناسی فکری امامیه در دوران فترت

سیداکبر موسوی تنیانی

گروه علمی: کلام **نوع اثر:** علمی پژوهشی

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث

تفکر امامیه، در طول تاریخ حیات خود، ادوار مختلفی را به خود دیده است. یکی از مهم‌ترین و حساس‌ترین دوران‌های تاریخ تفکر امامیه، بازه زمانی میانه مدرسه فکری کوفه و مدرسه فکری بغداد است.

مدرسه فکری کوفه، بر اثر فشارهای سیاسی و برخي عوامل درونی، رونق پیشین خود را از دست داده و رفته رفته به افول گرایید. پس از افول مدرسه فکری کوفه، میراث فکری آن به مراکز امامی‌نشین انتقال یافت. مراکزی مانند بغداد، بصره، خراسان و ماوراء النهر.

از این رو، با زوال مدرسه فکری کوفه، جریان‌های فکری موجود در کوفه نیز با فراز و نشیب‌هایی در آن نواحی به ادامه حیات پرداختند. در کنار این جریان‌های اصیل و ریشه‌دار کوفی، از اواسط سده سوم هجری، جریان‌های جدیدی در امامیه پدیدار شدند. این جریان‌های نوظهور، با بهره‌گیری از میراث کلامی پیشین و تعامل با سایر گروه‌های فکری، مانند معتزله، به ارائه نظام‌های جدید کلامی پرداختند.

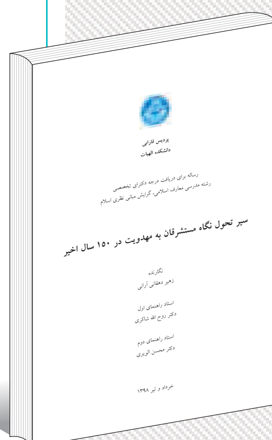

پایان‌نامه سیر تحول نگاه مستشرقان به مهدویت در ۱۵۰ سال اخیر

زهیر دهقانی آرانی

گروه علمی: کلام

محل دفاع: دانشگاه تهران (پردیس فارابی قم)

مهدویت، از جمله باورهای اسلامی است که مستشرقان و محققان غربی در ۱۵۰ سال گذشته، توجه ویژه‌ای بدان داشته‌اند. هرچند این توجه غربیان به مسئله مهدویت، از ظهور برخی مدعیان مهدویت در کشورهای مختلف اسلامی، در قرن نوزدهم میلادی، شروع شد؛ ولی با گذشت زمان، تحقیقات و مطالعات مهدی پژوهی آنان توسعه یافته و جنبه‌های مختلف منجی‌گرایی اسلامی و موضوعات پیرامونی آن را در برگرفت.

این نوشتار، در صدد است سیر تحولات آرای مستشرقان در باره مهدویت را، در ۱۵۰ سال اخیر، بررسی کند و سپس، به تحلیل زمینه‌ها و عوامل این تحولات بپردازد. بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش و با توجه به تغییرهای صورت گرفته در نگاه غربیان به مهدویت، میتوان چهار دوره را در سیر تحول نظریات مستشرقان در نظر گرفت. هر یک از این چهار دوره، دارای ویژگی ها و تمایزات منحصری است.

رساله حاضر که از نوع پژوهش‌های اکتشافی تحلیلی است، می‌کوشد با توصیف و تحلیل مهمترین آرای غربیان در زیرموضوعات مهدویت و گونه‌شناسی آنها، تغییر و تحول آرای ایشان را در دوره‌های چهارگانه نشان دهد. همچنین، تلاش می‌کند با ارائه آمارهای مختلف و تحلیل آنها، تغییرات رویکردی، موضوعات و منابع به کار رفته در مطالعات و تحقیقات مستشرقان را بررسی کند.

نتایج این تحقیق نشان میدهد، رخدادها و حوادث هر دوره، در انتخاب زیرموضوعات مستشرقان تأثیر بسیاری داشته است. افزون بر این، با گذشت زمان و به دلیل دسترسی بیشتر مستشرقان به منابع اصیل اسلامی، آرای غربیان در باره مهدویت، دقت و عمق بیشتری یافته است.

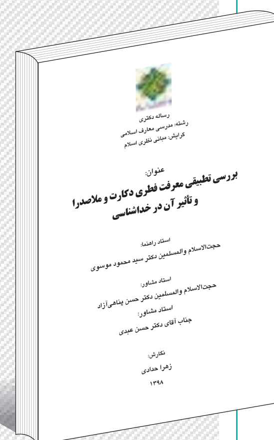
پایان‌نامه بررسی تطبیقی معرفت فطری دکارت و ملاصدرا و تاثیر آن در خداشناسی

زهرا حدادی

گروه علمی: فلسفه

محل دفاع: دانشگاه معارف

معرفت فطری، به دانش‌های غیراکتسابی گفته می‌شود که از بدو تولد همراه انسان است. شناخت‌های فطری، نزد دکارت، از سنخ مفهوم و متعلق آن ذات اشیا و معیار صدقشان وضوح و تمایز است؛ اما معرفت فطری از دیدگاه ملاصدرا، از سنخ وجود و متعلق آنها وجود اشیا و معیار صدقشان بداهت و ارجاع به علم حضوری است.

اثر حاضر، با مقایسه و تحلیل معرفت فطری و تأثیر آن در خداشناسی، از دیدگاه دکارت و ملاصدرا و از دو بستر فکری مختلف، به بازنمایي وجوه اشتراک فلسفه اسلامي و فلسفه غرب در مباحث اساسي معرفت‌شناختی و خداشناسي پرداخته است.

امکان شناخت عقلی صادق، رد شک‌گرایی مطلق، اثبات نسبت معرفت‌شناختیِ معرفت فطری با سایر ادراکات، اثبات خداشناسی فطری، اقامه براهین اثبات وجود خدا بر اساس شناخت‌های فطری و تبیین صفات الهی با عنایت به معرفت‌های فطری، نتایج مشترک باور به ادراکات فطری در بعد معرفت‌شناختی و خداشناسی است.

اختلاف در مباني و اصول اولیه نظام فلسفی، داشتن رویکرد و روش متفاوت، تعلق داشتن به دو بستر فکري و فرهنگي گوناگون و تفاوت در سطح نتایج، مانع از آن است که اعتقاد دکارت و صدرا درباره ادراکات فطری کاملاً مشابه تلقی شود.

به کارگیری ابزار وحی و شهود عرفانی در کنار عقل، و توجه به علم حضوری، موجب نگاه عرفاني صدرالمتألهین نسبت به حقیقت وجود و مبدأ متعال شده است. این نگاه ملاصدرا، با فلسفه دکارت که تنها عقل را با حاکمیت روش ریاضی به کار گرفته است، قابل مقایسه نیست.

عرفان در آیینه قرآن و روایات

حسن رمضانی

گروه علمی: اخلاق و عرفان   نوع اثر: علمی پژوهشی

ناشر: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

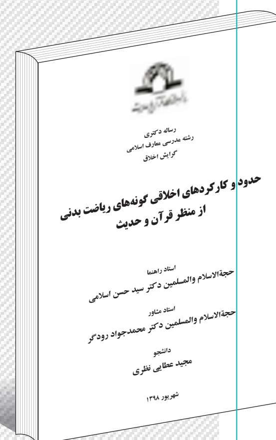
عرفان اسلامی، از علوم و معارفی است که با هدایت‌های قرآنی و ارشادهای نبوی و ولوی به دست انسان‌های به کمال رسیده و به ثمر نشسته در زمینه فطرت انسانی تولد یافت. این دانش اسلامی، به دور از غوغاهای بردگان دنیا و غافلان فردا، بالید و به سان شجره طیبه که «توتی اکلها کل حین باذن ربها»، در اعصار متمادی، نفوس مستعد را از خاکدان طبیعت رهانید و به بساط قرب کشانید و به اذن خدا، در مقام و منزل فنای فی الله و بقای بالله نشانید. هرچند که برخی، بر اثر قصور علمی و تقصیر عملی، به این ره‌آورد الهی و انسانی، آن‌گونه که باید، وقوف پیدا نکرده و از آن بهره نگرفته و طبعاً از آن دفاع نکرده و نمی‌کنند. این دسته، متأسّفانه عرفان را بیگانه‌ای می‌دانند که از ورای مرزهای دیانت و اسلامیت به جامعهٔ مسلمانان راه یافته و لباس خودی پوشیده است.

این اثر، که با عنوان «عرفان عملی در آیینهٔ قرآن و روایات» سامان یافته است، سعی دارد اسلامی و قرآنی بودن این میراث گرانقدر را روشن ساخته و ابرهای تیره و تار بدبینی‌ها و سوء تفاهم‌ها را از روی آن بزداید و بدین‌گونه، راه را برای کمال جویان و حق طلبان هموار کرده و موانع را از سر راه آنان بردارد. و ما ذلک علی الله بعزیز.

پایان‌نامه حدود و کارکردهای اخلاقی گونه‌های ریاضت بدنی از منظر قرآن و حدیث

مجید عطائی نظری
گروه علمی: اخلاق و عرفان
محل دفاع: دانشگاه قرآن و حدیث

ریاضت بدنی، یکی از راه‌های تزکیه نفس است که پرداختن به آن در گرو رعایت اصول و حدودی است. ناآشنایی با این اصول و حدود، ممکن است موجب افراط و تفریط شود و سالك را از رسیدن به مقصود باز دارد. این حدود، به سه حیطه تقسیم می‌شوند: حدود الهی، حدود فردی و حدود اجتماعی.

حدود یادشده، بیانگر آن است که سالك بایستي ظرفیت‌های وجودی خود را در نظر بگیرد و بر اساس عقل، شرع، عرف، اخلاق، اعتدال، همه‌جانبه‌نگری و نظم و برنامه‌ریزی حرکت کند و در این راه، از حفظ نشاط، کرامت نفس و سلامتی جسمی و روحی خود غفلت نورزد.

یکی از مهم‌ترین مسائل در ریاضت بدنی، تبیین دقیق حدود آسیب‌رسانی به بدن است. با بررسی آیات و روایات، به ویژه قاعده لاضرر، این نتیجه حاصل می‌شود که اگر ریاضت بدنی به قتل نفس، قطع عضو، از بین رفتن یکی از قوا یا حواس و تذلیل نفس بینجامد، مشمول منع عقل و شرع است. بنابراین، قاعده اولیه در ریاضت‌های بدنی ضرری، ممنوعیت است؛ اما اگر مصلحت أهم و داعی عقلی و استدلال منطقی وجود داشته باشد و ضرر، قابل جبران بوده و آسیبی جدی به بدن وارد نشود و موجب بازماندن از وظایف الهی، فردی و اجتماعی نشود و منعی از شارع در باره آن نرسیده باشد، به ضمیمه اصالت اباحه، حکم به جواز می‌شود.

این رساله بر آن است که با روش تحلیلی‌توصیفی و با استفاده از آیات، روایات و متون اخلاقی، به تبیین حدود ریاضت بدنی و توضیح کارکردهای اخلاقی آن بپردازد.

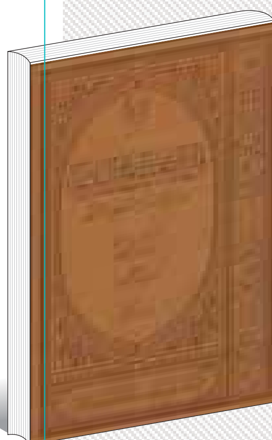
قرائن التعلیق فی نهج البلاغة

عماد جبار کاظم العمیری

گروه علمی: ادبیات و هنر **نوع اثر:** علمی پژوهشی

ناشر: العتبة الحسينية المقدسة، مركز الامام الحسين (علیه السلام) لترميم المخطوطات و رعاية الباحثين

نویسنده این کتاب کوشیده است توان دانش بلاغی خود را برای نشان دادن اوج ادبیات در نهج البلاغه به کار گیرد. مجاز، استعاره، کنایه و تعریض در کلام و استفاده از ساختار و تعبیرهایی بس شگفت و بلند باعث شده است که فهم بخش‌هایی از کتاب امام علی علیه السلام به تأملات دقیقی نیاز داشته باشد. نهج البلاغه، متنی است که فهمش، به لحاظ زبان‌شناسی کهن و نوین، به کشف سیاق و یافتن قرائن درونی و أحیانا بیرونی نیاز دارد.

قرائن التعليق في نهج البلاغة، با استفاده از منابع کهن نحوی، مانند کتاب سیبویه و کتب بلاغی، مانند دلائل إعجاز القرآن به نگارش درآمده و مؤلف درآن تلاش کرده است، جنبه‌های ادبی و بلاغی نهج البلاغه را به خوانندگان نشان دهد و به فهم بهتر آنها از نهج البلاغه کمک کند.

می‌توان دریک کلام، این اثر را کاربرد علوم بلاغی سنتی ادب عربی و تطبیق آنها با زبان‌شناسی نوین در فهم نهج البلاغه و کشف نکته‌های ادبی دانست که با این روش، کشف قرینه‌های ساختاری و معنایی متن به دست می‌آید و بدین‌سان معنا مکشوف و آفتابی می‌شود.

این اثر که با ادبیات و زبان نوین عربی تدوین یافته و هرچند با پیچیدگی‌های خاص ادبیات و علوم بلاغی، اندکی دشوار فهم است؛ می‌تواند به طالبان فهم و ادبیات در کتاب بی نظیر نهج البلاغه کمک شایانی کند.

خشونت اجتماعی از منظر قرآن کریم با رویکرد شبهه‌پژوهی

علی اسلامی(مدبر)

گروه علمی: علوم اجتماعی نوع اثر: علمی پژوهشی
ناشر: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
محور ویژه: آسیب‌های اجتماعی

این کتاب، دیدگاه قرآن کریم را در بارهٔ رفتار و گفتار خشن در محدوده خانواده و جامعه بررسی می‌کند و شامل خشونت‌های فردی نمی‌شود. خشونت، در این کتاب به معنای کاربرد نیرو در غیر جای خود یا بر خلاف قانون است.

اسلام، به مِهر و مُدارا توصیه می‌کند و از خشونت، باز می‌دارد؛ نیز با رهنمودهای اخلاقی، زمینه‌های خشونت را از بین می‌برد؛ اما قاطعیت در اجرای حدود الهی و قوانینِ عدل‌محور را لازم می‌داند.

برخی احکام تشریعی قرآن کریم و برخی رفتارهای رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم به خشونت متهم شده‌اند؛ در حالی که ادله روشنی برای ابطال این شبهات وجود دارد و ساحت اسلام از تشریع خشونت و ساحت اخلاق و رفتار نبوی صلی الله علیه وآله وسلم از هر خشونتی منزه است.

کتاب حاضر، در فصل نخست، مباحث مقدماتی را بررسی می‌کند؛ مانند دیدگاه کلی قرآن در باره خشونت و مدارا، بسامد کلمات خشونت‌آمیز و مدارامحور در قرآن، زمینه‌ها و عوامل خشونت، پیامدهای خشونت و راه‌های خشونت‌زدایی.

بخش دوم، شبهات خشونت در دین را در دو فصل بررسی می‌کند: فصل یکم، به شبهه خشونت در اخلاق و رفتار پیامبر می‌پردازد و فصل دوم، شبهه خشونت را در احکام تشریعی بیان می‌کند؛ مانند شبهه خشونت در حکم همزیستی با مخالفان، شبهه خشونت در حکم امر به معروف و نهی از منکر، شبهه خشونت در حکم جهاد، شبهه خشونت در احکام کیفری و شبهه خشونت در احکام خانواده.

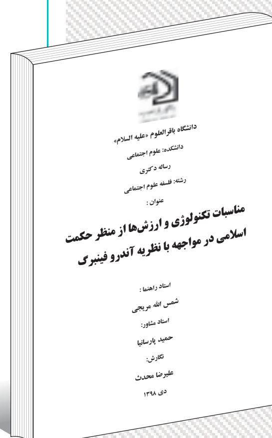
پایان‌نامه مناسبات تکنولوژی و ارزش‌ها از منظر حکمت اسلامی در مواجهه با نظریه آندرو فینبرگ

علیرضا محدث

گروه علمی: علوم اجتماعی

محل دفاع: دانشگاه باقرالعلوم(ع)

محور ویژه: سبک زندگی اسلامی

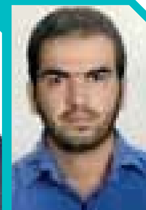
دانشگاه باقرالعلوم «علیه السلام»
دانشکده: علوم اجتماعی
رساله دکتری
رشته: فلسفه علوم اجتماعی
عنوان:
مناسبات تکنولوژی و ارزش‌ها از منظر حکمت اسلامی در مواجهه با نظریه آندرو فینبرگ
استاد راهنما:
شمس الله مریجی
استاد مشاور:
حمید پارسانیا
نگارش:
علیرضا محدث
دی ۱۳۹۸

مداخلات ارزشی در فرایند طراحی، ساخت، کاربرد و ارزیابی تکنولوژی‌ها از مسائلی است که به تدریج از زمان انقلاب صنعتی به بعد، در کانون توجه فیلسوفان تکنولوژی قرار داشته است. این مسئله، به ویژه با ظهور تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی در اواخر قرن بیستم و طرح تکنولوژی‌های همگرا در قرن جاری، توجه بیشتری را به خود جلب کرده است.

فینبرگ، یکی از فیلسوفانی تکنولوژی است که می‌کوشد در قالب «تئوری انتقادی تکنولوژی» دو ویژگی مکانیزیم ارزش‌باری و چگونگی انتقادپذیری تکنولوژی را تبیین کند. اندیشه انتقادی و ظرفیت‌های موجود در فلسفه تکنولوژی او، موجب شد که مسئله یادشده از منظر حکمت اسلامی در مواجهه با دیدگاه وی، بررسی شود. بر این اساس، در مسیر تحقق این مواجهه، نخست دیدگاه ارزش‌باری تکنولوژیِ فینبرگ با روش‌شناسی بنیادین تشریح شد. سپس، با روش مطالعات تطبیقی و مقایسه‌ای، مواجهه برای فهم مواضع تعامل و تقابل دو دیدگاه فراهم آمد.

برخی یافته‌های این تحقیق در موضع تقابل عبارت‌اند از: اختلاف در الگوی تصرف مطلوب در طبیعت به عنوان مهم‌ترین منبع تغذیه تکنولوژی؛ اختلاف در منشأ ارزش‌های بارگذاری شده در مرحله طراحی سامانه‌های تکنیکی؛ اختلاف در منشا آگاهی در حوزه علوم انسانی و اجتماعی به مثابه عامل جهت‌بخش علوم پشتیبان تکنولوژی‌ها. این تقابل، نقدهایی را هم به دنبال داشت که برخی از این قرار است: بازگشت به قفس آهنین در سایه برساختی بودن مطلق ارزش‌ها؛ قداست‌زدایی از ارزش‌ها و فروکاستن آنها به ارزش‌های زیست‌محیطی و مهندسی؛ گم‌شدگی معنای زندگی در خلال رشد شتابنده و فزاینده سامانه‌های تکنیکی اجتماعی؛ چالش دموکراتیزه‌کردن ارزش‌باری تکنولوژی در گستره بین‌الملل.

الگوی دینی اوقات فراغت

علی اکبر عبدالاحدی مقدم و سیدمرتضی میرتبار و محمد تقی دشتی

گروه علمی: علوم اجتماعی

نوع اثر: علمی ترویجی **ناشر: مکث اندیشه**

اوقات فراغت، یکی از مهم‌ترین بخش‌های زندگی افراد است که توجه علوم مختلف رفتاری را به خود کشانیده است. شیوه گذران اوقات فراغت و چگونگی استفاده از ابزارها و امکانات مرتبط با آن، یکی از اصلی‌ترین عوامل تشکیل‌دهنده سبک زندگی افراد جامعه به شمار می‌آید. بر اساس مطالعات صورت گرفته، نهاد فراغت در جامعه ایرانی، از سه مسئله اساسی رنج می‌برد:

۱. کوتاه بودن چتر پوششی نهاد فراغت و توزیع ناعادلانه آن؛

۲. کیفیت فعالیت‌های فراغتی و بی‌توجهی به خرده¬فرهنگ¬ها در زمینه نهاد فراغت؛

۳. ناآگاهی و بی‌توجهی به مصادیق و معیارهای دینی.

نگارنده، در مواجه با این ادعاکه دین مفاهیم انتزاعی را تبلیغ کرده و از مصادیق متجدد، همچون ارائه الگو برای گذران اوقات فراغت، عاجز است، می‌کوشد در پاسخ به این پرسش که «الگوی گذران اوقات فراغت بر اساس آموزه‌های دینی چگونه است؟»، الگوی دینی اوقات فراغت را ارائه کند.

این پژوهش، ابتدا با روش کتابخانه‌ای، تمام مباحث نظری و موانع شکل‌گیری الگوی دینی اوقات فراغت را استخراج، سپس، با استفاده از روش نخبگی و جلسات بارش فکری، این موانع را اولویت‌بندی کرده است. در نهایت، بر اساس راهکارهای پژوهشی استخراج شده از فراتحلیل مطالب علمی و راهکارهای نخبگانی به دست آمده از مصاحبه عمیق با اساتید و نخبگان موضوع، راهبردها و راهکارهای استخراجی را به تفکیک نهادهای متولی مسئله، سامان داده است.

مؤلف، مهم‌ترین راهبرد حل مسئله را تولید برنامه دقیق و منسجم، با پژوهش‌های دینی و جامعه‌شناسانه از سوی محققان این عرصه، دانسته است.

مبانی فلسفی و روش‌شناسی اقتصاد

محمدجواد توکلی

گروه علمی: اقتصاد **نوع اثر:** علمی پژوهشی

ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

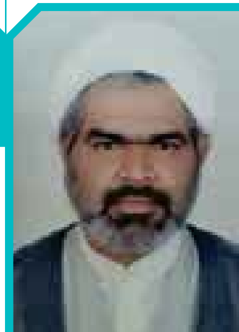

کتاب حاضر، با هدف تبیین مباني فلسفي و روش‌شناسي اقتصاد و ارائه آخرین دستاوردهای فلسفه اقتصاد متعارف و اقتصاد اسلامی به نگارش درآمده است. مؤلف، در این اثر کوشیده است که مباحث نوین فلسفه اقتصاد را با بیانی شیوا و روان، برای دانشجویان، اساتید و محققان اقتصاد و اقتصاد اسلامی به نمایش بگذارد. از ویژگی‌های برجسته این اثر، توجه همزمان به مباحث فلسفه اقتصاد و فلسفه اقتصاد اسلامی و اتخاذ رویکردی تطبیقی و مقایسه‌ای در این دو رشته از مباحث است.

در این کتاب، به صورت مجزا، مبانی معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی و ارزش‌شناسی اقتصاد متعارف و اقتصاد اسلامی و همچنین، روش‌شناسی آن در قالب فصول جداگانه بررسی شده است.

مباحث کتاب، در قالب نُه فصل تنظیم شده است. فصل اول، به چیستی و کارکرد مبانی فلسفی و روش‌شناسی اقتصاد پرداخته است. در فصل دوم، مبانی معرفت‌شناختی اقتصاد ارائه شده است. فصل سوم، به مبانی معرفت‌شناختی اقتصاد اسلامی اختصاص دارد. در فصل چهارم، مبانی هستی‌شناختی اقتصاد و در پنجم، مبانی هستی‌شناختی اقتصاد اسلامی ارائه شده است. دو فصل ششم و هفتم هم، مبانی ارزش‌شناختی اقتصاد متعارف و اقتصاد اسلامی را به بحث و بررسی گذاشته است. فصل‌های هشتم و نهم، به ترتیب، به بررسی روش‌شناسی اقتصاد و روش‌شناسی اقتصاد اسلامی پرداخته‌اند.

این کتاب، براساس سرفصل‌های مصوب آموزش عالی، برای درس «مبانی فلسفی و روش‌شناسی اقتصاد» در دوره کارشناسی اقتصاد، تهیه و تدوین شده است. افزون براین، حاوی مباحث تکمیلی برای علاقه‌مندان به مباحث مبنایی در اقتصاد و اقتصاد اسلامی است.

پایان‌نامه نظریه قدرت متعالی در نظام سیاسی اسلام با تأکید بر اندیشه سیاسی امام خمینی(ره)

رضا لک‌زایی
گروه علمی: علوم سیاسی
محل دفاع: دانشگاه معارف

نظریه قدرت متعالی در نظام سیاسی اسلام، مسئله‌ای است که رساله حاضر کوشیده است آن را با تأکید بر اندیشه سیاسی امام خمینی ره بررسی کند. بدین منظور، بر اساس «چارچوب نظری» دو فطرت مخموره و محجوبه، با بهره‌گیری از «روش» دلالت مطابقی، تضمنی و التزامی و با استفاده از «الگوی تحلیل» علل اربعه، تلاش شده است به این مسئله پاسخ داده شود.

بر اساس نظریه دو فطرت، دو نگاه کلان به مسئله قدرت وجود دارد که قدرت متعالی و متدانی را رقم می‌زند. قدرت متعالی، به معنای اقدام در صورت اراده و قدرت متدانی به معنای تحمیل اراده الف بر ب، علی‌رغم مقاومت ب است.

قدرت متعالی، همه ابعاد هستی را مرکب از غیب و شهود و ملک و ملکوت می‌داند و میان عقلانیت، وحی و تجربه جمع سالم قائل است. از همه ساختارهای قدرت، به صورت مشروع، بهره می‌برد و به دلیل اعتقاد به عالم معنا، از قدرت مادی غفلت نمی‌کند. خداوند قادر متعال را منشأ قدرت می‌داند، برای هیچ موجود دیگری تأثیر استقلالی قائل نیست و تمام موجودات را سربازان حضرت حق می‌داند.

کارگزار قدرت متعالی، کارگزاری عاقل و عادل است که خود را جانشین خدا می‌داند؛ نه جایگزین او.

غایت قدرت متعالی، دست یافتن به سبک زندگی طیبه و در نتیجه، لقاء الله است.

این نظریه، توانایی توصیف، تحلیل، تبیین، تجویز و پیش‌بینی وقایع و اتفاقات را می‌بخشد و به دلیل آنکه سلبی بحث می‌کند، توانایی فهم، طبقه‌بندی و نقد نظریات رقیب را هم ممکن می‌سازد.

پایان‌نامه خودمهارگری در منابع اسلامی و بررسی تحول آن در دوره نوجوانی

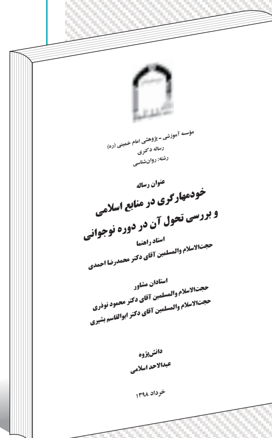
عبدالاحد اسلامی

گروه علمی: روان‌شناسی

محل دفاع: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی (ره)
رساله دکتری
رشته: روان‌شناسی

عنوان رساله
خودمهارگری در منابع اسلامی
و بررسی تحول آن در دوره نوجوانی

استاد راهنما
حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر محمدرضا احمدی

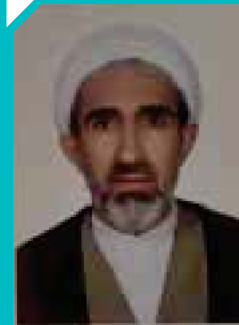
استادان مشاور
حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر محمود نوذری
حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر ابوالقاسم بشیری

دانش‌پژوه
عبدالاحد اسلامی

خرداد ۱۳۹۸

در این تحقیق، برای به دست آوردن نزدیک‌ترین معادل خودمهارگری در منابع اسلامی، از روش نظرسنجی و به منظور استخراج مؤلفه‌های خودمهارگری در منابع اسلامی، از روش تحلیل محتوا استفاده شد. همچنین، برای بررسی روند تحول خودمهارگری اسلامی در نوجوانان، ابزار مصاحبه نیمه سازمان‌یافته، به کار رفت. پرسش‌های مصاحبه بر اساس متون دینی تنظیم و روایی محتوایی مؤلفه‌های استخراجی و متن پرسش‌ها به تأیید کارشناسان رسید. برای اجرای مصاحبه، ۱۲۳ دانش‌آموز پسر ۱۳ تا ۱۸ ساله مدارس شهر قم، با روش نمونه‌برداری خوشه‌ای انتخاب شدند. بعد از اجرای مصاحبه، چهار کارشناس، متن مصاحبه را نمره‌گذاری کردند. برای تحلیل متن مصاحبه‌ها از روش تحلیل محتوای کیفی و کمی استفاده شد. بر اساس نظر ۲۵ کارشناس، واژه تقوا از میان ۱۰ واژه مرتبط، معادل خودمهارگری، در منابع دینی انتخاب شد. یافته‌ها نشان داد که خودمهارگری در منابع اسلامی، سه مؤلفه شناختی عاطفی‌هیجانی و رفتاری دارد. روایی محتوا برای سه مؤلفه خودمهارگری در منابع اسلامی و روایی محتوایی متن مصاحبه به تأیید کارشناسان رسید. همچنین، پنج سطح برای خودمهارگری به دست آمد. پس از محاسبه ضرایب اعتبار درجه‌بندی داوران از طریق روش همبستگی درون‌طبقه‌ای و همبستگی پیرسون، یافته‌ها نشان داد که بین داوران کارشناس در درجه‌بندی مصاحبه‌ها همبستگی بالایی وجود دارد.

بر اساس یافته‌ها، به نظر می‌آید که با افزایش سن، نمره کلی خودمهارگری افزایش نمی‌یابد؛ ولی در مؤلفه‌های شناختی و عاطفی هیجانی دو زیرمرحله می‌توان برای نوجوانی تصور کرد؛ در زیرمرحله دوم نوجوانی (۱۶ تا ۱۸ سال)، نوجوانانی که خودمهارگری دارند، در مقایسه با زیرمرحله اول (۱۳ تا ۱۵ سال)، پاسخ‌های سطح بالاتر و تحول یافته‌تر می‌دهند.

متن آموزشی حزب مفصل (سوره‌های قاف تا ناس)

فتح الله نجارزادگان، سیدمحمدرضا صفوی
گروه علمی: تکنولوژی آموزشی
ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

این کتاب، متن آموزشی حزب مفصل است که به سفارش مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآن کشور، در مرکز تدوین متون درسی حوزه‌های علمیه تدوین شد.

هدف این کتاب، توانمندسازی دانش‌پژوه برای درک ترجمه، معانی، مفردات در سطح بسیط، قرائت و نیز مرور اجمالی بر معارف قرآن است که جملگی زمینه‌ای را برای انس با قرآن در زندگی مخاطب فراهم آورد. برای تأمین این هدف، باید متنی تهیه می‌شد که مشتمل بر اوصاف زیر باشد:

مخاطب را با معارف وحی به‌صورت بسیط آشنا کند.

- پیام اصلی آیات و روح معارف وحی را مستقیم و غیرمستقیم بر قلب و ذهن مخاطب القا نماید.
- به بیان لغات، نکات لغوی ادبی (صرف و نحو و بلاغت و...)، تجوید و ترجمه آیات در سطح مخاطب بپردازد.
- معارف بینشی و انگیزشی را که برای زندگی با قرآن کلیدی به نظر می‌رسد، نمایان‌تر عرضه کند.
- مخاطب، احساس پراکندگی در معارف قرآن نکند؛ بلکه چهره پیوسته از معارف هر سوره در ذهن او شکل بگیرد.
- پیام‌ها را از آیات استخراج کند و زمینه معرفت و عمل به قرآن را پدید آورد.

افزون بر اینها، برخی موضوعات پژوهشی متناسب با سطح مخاطب بیان و آیاتی برای زندگی گزینش شده که مخاطب آنها را طی تحصیل حفظ کند. همچنین، در هر صفحه، بین ۸ تا ۱۱ موضوع دیده می‌شود. ۱۱۵ صفحه هم ضمیمه کتاب شده است که دانش‌پژوهان قرآنی بتوانند برای تکمیل، تعمیق و افزایش معلومات خود از آنها بهره ببرند. استادان هم بتوانند با مطالعه آن با آمادگی بیشتری این متن را تدریس کنند.

بخش پنجم

معرفی آثار شایسته تحسین

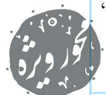

مباحث الحوزة

آثار شایسته تحسین در یک نگاه

ردیف	عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	گروه علمی	ناشر / محل دفاع	توضیحات
۱	آیین بندگی و دلدادگی	سید یدالله یزدان پناه، سعید هلالیان	کتاب	اخلاق و عرفان	کتاب فردا	نوع اثر: علمی پژوهشی
۲	رجال کاربردی با تکیه بر سندشناسی	مهدی غلامعلی	کتاب	حدیث درایه و رجال	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی پژوهشی
۳	دراسة فقهیة فی حکم اخذ غرامة التأخیر فی التسهیلات البنکیة	سید جابر موسوی راد	پایان‌نامه	فقه و اصول	حوزه علمیه قم	برخورداری از امتیاز ویژه: عربی نویسی
۴	بررسی فقهی مشروعیت اجبار حکومتی در تربیت دینی شهروندان	حسن مهدوی	پایان‌نامه	فقه و اصول	حوزه علمیه قم	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۵	حکم تعرض به غیرنظامیان در شرایط جنگی از منظر فقه اسلامی و حقوق بشردوستانه	محمدصادق فیاض	پایان‌نامه	فقه و اصول	جامعة المصطفی العالمیه	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۶	الشعائر الحسینیة بین المشروعیة و الاتهام بالبدعة	علی هادی جبر الفتلاوی	کتاب	فقه و اصول	العتبة الحسینیة المقدسة، مؤسسة وارث الانبیاء للدراسات التخصصیة فی النهضة الحسینیة	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین‌الملل
۷	تحلیل تطبیقی مبانی عقلی و نقلی قوس نزول و صعود انسان در اندیشه ملاصدرا و علامه طباطبایی علیهم‌الرحمة	حامد شاد	پایان‌نامه	فلسفه	دانشگاه معارف	
۸	فلسفه الهیات بالمعنی الاخص: درآمدی بر خداشناسی فلسفی	مهدی عبداللهی	کتاب	فلسفه	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	نوع اثر: علمی پژوهشی
۹	رابطه ذات حق تعالی با صفات ذاتیه در حکمت متعالیه و ارزیابی آن با نصوص قرآنی و روایی	علی تقی خاکی	پایان‌نامه	فلسفه	دانشگاه معارف	

ردیف	عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	گروه علمی	ناشر / محل دفاع	توضیحات
۱۰	چیستی و پیوند قرآن، عرفان و برهان	روح الله سوری	کتاب	فلسفه و اخلاق و عرفان	پژوهشکده ادیب فقه جواهری	نوع اثر: علمی پژوهشی
۱۱	سیره فرهنگی و اجتماعی معصومان علیهم السلام در کتابهای چهارگانه شیعه	علی‌اکبر ذاکری	کتاب	علوم اجتماعی	موسسه فرهنگی هنری دین و معنویت آل یاسین	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: سبک زندگی اسلامی
۱۲	بیست گفتار درباره فلسفه و فقه علوم اجتماعی	عبدالحسین خسروپناه	کتاب	علوم اجتماعی	بوستان کتاب	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۱۳	طراحی و تبیین الگوی رفتار سازمانی مبتنی بر اخوت اسلامی	مجید زارع شحنه	پایان‌نامه	مدیریت	موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)	برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۱۴	تشکیل خانواده از منظر فقه و حقوق موضوعه	جواد حبیبی تبار	کتاب	حقوق	مرکز بین المللی ترجمه و نشرالمصطفی (ص)	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب، علوم انسانی اسلامی
۱۵	تحلیل حقوقی سیر تحول نظام‌های احوال شخصیه کشورهای اسلامی	غیاث‌الدین (سیامک) قیاسی سرکی	کتاب	حقوق	مجد	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

ردیف	عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	گروه علمی	ناشر / محل دفاع	توضیحات
۱۶	نظام حقوق بشر اسلامی	محمد جواد ارسطا	کتاب	حقوق	مکث اندیشه	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب، علوم انسانی اسلامی
۱۷	منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در عرصه روابط بین الملل	هادی شجاعی	کتاب	علوم سیاسی	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)	نوع اثر: علمی پژوهشی برخورداری از امتیاز محور ویژه: علوم انسانی اسلامی
۱۸	ولایت در فرهنگ اسلام	محمدحسین اسکندری	کتاب	علوم سیاسی	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه	نوع اثر: علمی پژوهشی
۱۹	صورت‌بندی و بررسی عقلورزی در نظریه ولایت فقیه	محمد هادی حمیدیان	پایان‌نامه	علوم سیاسی	موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)	
۲۰	امنیت انسانی در فقه امامیه و نظام بین‌المللی حقوق بشر	سید جواد حسینی خواه	پایان‌نامه	علوم سیاسی	جامعة المصطفی العالمیه	
۲۱	الگوی مردم‌سالاری دینی در جامعه چندفرهنگی افغانستان	حفیظ الله مبلغ	پایان‌نامه	علوم سیاسی	موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)	
۲۲	عصر جدید؛ خوانشی از مفاهیم و راهبردهای بیانیه گام دوم	سید محمدمهدی میرباقری	کتاب	انقلاب اسلامی	تمدن نوین اسلامی	نوع اثر: فرهنگی تبلیغی برخورداری از امتیاز محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	عنوان اثر	پدیدآورنده	قالب	گروه علمی	ناشر / محل دفاع	توضیحات
۲۳	تدوین مداخلات روان‌شناختی	علی صادقی سرشت	کتاب	روانشناسی	سازمان چاپ و نشر دارالحدیث	نوع اثر: علمی پژوهشی
۲۴	نزهة القلوب و الخواطر ببعض ما ترکه الاوائل للاواخر	محمد لطف‌زاده	کتاب	تصحیح و تحقیق	العتبة العسکریة المقدسة، مرکز تراث سامراء	برخورداری از امتیاز ویژه: بخش بین‌الملل
۲۵	سیره نبی اعظم (ص) در مدیریت افکار	مرتضی دادور آلانق	پایان‌نامه	تاریخ، سیره و تراجم	دانشگاه معارف	برخورداری از امتیاز ویژه: سبک زندگی

آیین بندگی و دلدادگی

سید یدالله یزدان پناه، سعید هلالیان

گروه علمی: اخلاق و عرفان

ناشر: کتاب فردا

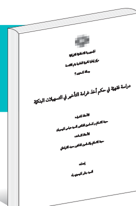

رجال کاربردی با تکیه بر سندشناسی

مهدی غلامعلی

گروه علمی: حدیث درایه و رجال

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث

پایان‌نامه دراسة فقهیة فی حکم اخذ غرامة التأخیر فی التسهیلات البنکیة

سید جابر موسوی راد

گروه علمی: فقه و اصول

محل دفاع: حوزه علمیه قم

پایان‌نامه بررسی فقهی مشروعیت اجبار حکومتی در تربیت دینی شهروندان

حسن مهدوی

گروه علمی: فقه و اصول

محل دفاع: حوزه علمیه قم

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

پایان‌نامه حکم تعرض به غیرنظامیان در شرایط جنگی از منظر فقه اسلامی و حقوق بشردوستانه

محمدصادق فیاض

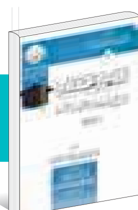
گروه علمی: فقه و اصول

محل دفاع: جامعة المصطفی العالمیه

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

الشعائر الحسینیة بین المشروعیة و الاتهام بالبدعة

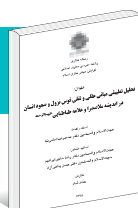
علی هادی جبر الفتلاوی

گروه علمی: فقه و اصول

ناشر: العتبة الحسینیة المقدسة ،مؤسسة وارث الانبیاء للدراسات التخصصیة فی النهضة الحسینیة

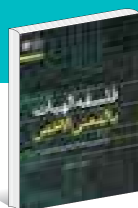
پایان‌نامه تحلیل تطبیقی مبانی عقلی و نقلی قوس نزول و صعود انسان در اندیشه ملاصدرا و علامه طباطبایی علیهما الرحمة

حامد شاد

گروه علمی: فلسفه

محل دفاع: دانشگاه معارف

فلسفه الهیات بالمعنی الاخص: درآمدی بر خداشناسی فلسفی

مهدی عبداللهی

گروه علمی: فلسفه

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

پایان‌نامه رابطه ذات حق تعالی با صفات ذاتیه در حکمت متعالیه و ارزیابی آن با نصوص قرآنی و روایی

علی تقی خاکی

گروه علمی: فلسفه

محل دفاع: دانشگاه معارف

چیستی و پیوند قرآن، عرفان و برهان

روح الله سوری

گروه علمی: فلسفه و اخلاق و عرفان

ناشر: پژوهشکده ادیب فقه جواهری

سیره فرهنگی و اجتماعی معصومان علیهم السلام در کتاب‌های چهارگانه شیعه

علی‌اکبر ذاکری

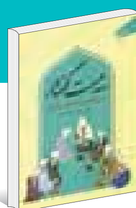
گروه علمی: تاریخ سیره و تراجم

ناشر: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

محور ویژه: سبک زندگی اسلامی

بیست گفتاردرباره فلسفه و فقه علوم اجتماعی

عبدالحسین خسروپناه

گروه علمی: علوم اجتماعی

ناشر: بوستان کتاب

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

پایان‌نامه طراحی و تبیین الگوی رفتار سازمانی مبتنی بر اخوت اسلامی

مجید زارع شحنه

گروه علمی: مدیریت

محل دفاع: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

تشکیل خانواده از منظر فقه و حقوق موضوعه

جواد حبیبی تبار

گروه علمی: حقوق

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)

محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب، علوم انسانی اسلامی

تحلیل حقوقی سیر تحول نظام‌های احوال شخصیه کشورهای اسلامی

غیاث الدین(سیامک) قیاسی سرکی

گروه علمی: حقوق

ناشر: مجد

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

نظام حقوق بشر اسلامی

محمد جواد ارسطا

گروه علمی: حقوق

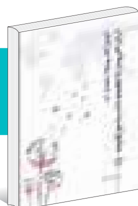
ناشر: مکث اندیشه

محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب، علوم انسانی اسلامی

منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در عرصه روابط بین‌الملل

هادی شجاعی

گروه علمی: علوم سیاسی

ناشر: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)

محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

ولایت در فرهنگ اسلام

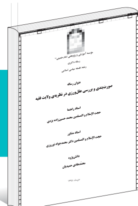
محمدحسین اسکندری

گروه علمی: علوم سیاسی

ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

پایان‌نامه صورت‌بندی و بررسی عقل‌ورزی در نظریه ولایت فقیه

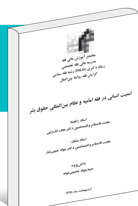
محمد هادی حمیدیان

گروه علمی: علوم سیاسی

محل دفاع: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)

پایان‌نامه امنیت انسانی در فقه امامیه و نظام بین‌المللی حقوق بشر

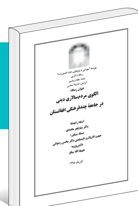

سید جواد حسینی‌خواه

گروه علمی: علوم سیاسی

محل دفاع: جامعة المصطفی العالمیه

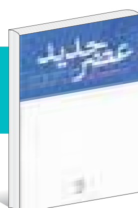
پایان‌نامه الگوی مردم‌سالاری دینی در جامعه چندفرهنگی افغانستان

حفیظ الله مبلغ

گروه علمی: علوم سیاسی

محل دفاع: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)

عصر جدید؛خوانشی از مفاهیم و راهبردهای بیانیه گام دوم

سید محمدمهدی میرباقری

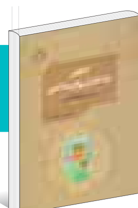
گروه علمی: انقلاب اسلامی

ناشر: تمدن نوین اسلامی

محور ویژه: ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب، علوم انسانی اسلامی

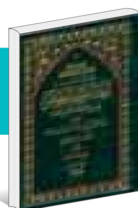
تدوین مداخلات روان‌شناختی

علی صادقی سرشت

گروه علمی: روانشناسی

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث

نزهة القلوب و الخواطر ببعض ما ترکه الاوائل للاواخر

محمد لطف‌زاده

گروه علمی: تصحیح و تحقیق

ناشر: العتبة العسکریة المقدسة، مرکز تراث سامراء

سیره نبی اعظم در مدیریت افکار

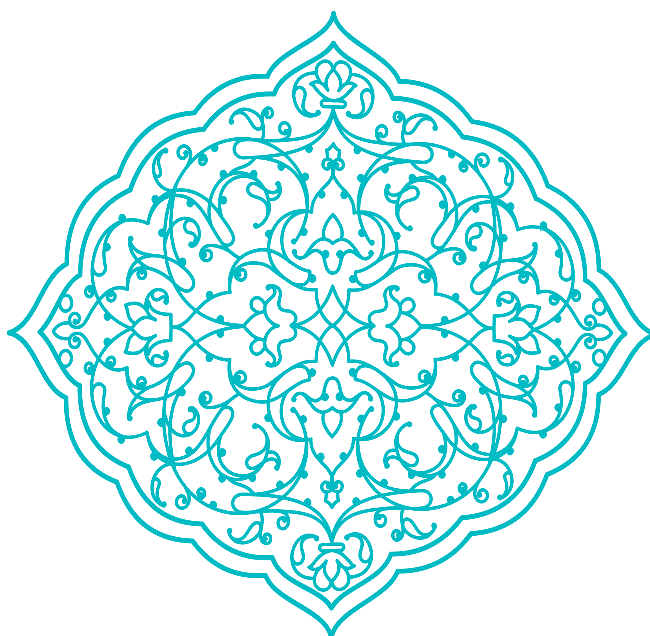

مرتضی دادورآلانق

گروه علمی: تاریخ، سیره و تراجم

محل دفاع: دانشگاه معارف

محور ویژه: سبک زندگی اسلامی

مسائل حوزه

بخش ششم

معرفی ناشران و مراکز پژوهشی برتر

اشـــــــاره

همه ســاله، در بخش جانبی همایش کتاب ســال حــوزه، از ناشــران تولیدکننده کتاب‌های پــرارج دینی با عنوان «ناشر برگزیده» و «ناشــر شایسته‌تقدیر» تجلیل به عمل می‌آید.

معیــار انتخاب ناشــران برگزیده و شایســته‌تقدیر در این بخــش، میزان آثار برگزیده شــده، شایســته‌تقدیر، شایسته‌تحســین، تعداد آثار رســیده و میزان آثار راه‌یافته آن ناشر به مرحله دوم داوری است. ناگفته نماند که آثار متوقف‌شده در مرحله اول داوری نیز در انتخاب‌ها موثر بوده است.

در سال جاری، از یک ناشر برگزیده و سه ناشر شایسته‌تقدیر تجلیل شد. علاوه بر آن، از یک «مرکز پژوهشــی برگزیده» و دو «مرکز پژوهشی شایســته‌تقدیر» تجلیل به‌عمل آمد. در بخش پیش‌رو ناشران و مراکز پژوهشی برتر به صورت اجمالی معرفی می‌شوند.

ناشر و مرکز پژوهشی برگزیده

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

موضوع	همایش کتاب سال حوزه	جشنواره مقالات علمی حوزه
تعداد آثار ارسالی	۵۰	۸ (از ۲ نشریه)
تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری	۲۱	۲
تعداد آثار کاندیدای برگزیدگی	۴	۰
تعداد آثار شایسته‌تقدیر	۳	۰
تعداد آثار تحسین شده	۱	-

ناشر و مرکز پژوهشی شایسته تقدیر

پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

موضوع	همایش کتاب سال حوزه	جشنواره مقالات علمی حوزه
تعداد آثار ارسالی	۲۰	۶ (از ۳ نشریه)
تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری	۱۲	۶
تعداد آثار کاندیدای برگزیدگی	۴	۶
تعداد آثار برگزیده	۱	۰
تعداد آثار شایسته‌تقدیر	۲	۱
تعداد آثار تحسین شده	۱	-

ناشر و مرکز پژوهشی شایسته تقدیر

العتبة الحسينية المقدسة

تعداد آثار ارسالی	۶۲
تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری	۱۰
تعداد آثار کاندیدای برگزیدگی	۳
تعداد آثار برگزیده	۱
تعداد آثار شایسته‌تقدیر	۱
تعداد آثار تحسین شده	۱

ناشر شایسته تقدیر

انتشارات مکث اندیشه

تعداد آثار ارسالی	۹
تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری	۳
تعداد آثار کاندیدای برگزیدگی	۲
تعداد آثار شایسته‌تقدیر	۱
تعداد آثار تحسین شده	۱

بخش هفتم

گزارش فرایند اجرایی همایش

فعالیت‌های اجرایی
بیست و دومین همایش کتاب سال حوزه

■ مهدی نیکبخت / مدیر اجرایی همایش کتاب سال و جشنواره مقالات علمی حوزه

کتاب سال حوزه، تنها همایش ملی حوزوی در زمینه علوم اسلامي و انساني و یکی از بزرگترین رویدادهای علمی‌فرهنگی حوزه‌های علمیه کشور به شمار می‌رود. هدف از برگزاری این همایش علمی، شناسایی، تشویق و معرفی برترین آثار مکتوب فضلا و علماي حوزوي داخل و خارج کشور در قالب کتاب، پایان‌نامه سطح چهار (دکتری) و مقاله علمی است.

شورای سیاست‌گذاری و شورای علمی کتاب سال حوزه، دو رکن تصمیم‌گیری در باره کتاب و دیگر آثار مکتوب حوزه هستند که مصوبات و مأموریت‌های ابلاغی این دو شورا در دبیرخانه همایش کتاب سال حوزه اجرا و عملیاتی می‌شود. بنابراین، تمامی مراحل و فرایندهای علمی و اجرایی دبیرخانه کتاب سال حوزه صرفاً بر اساس قوانین، مقررات، ضوابط و آیین‌نامه‌هایی انجام می‌پذیرد که به تصویب این دو شورا و دیگر مراجع ذی‌ربط رسیده باشد.

آنچه در ادامه می‌آید، گزارشی است گذرا از فعالیت‌های اجرایی این دبیرخانه در بیست و دومین دوره برگزاری کتاب سال حوزه و چهارمین دوره جشنواره مقالات علمی حوزه.

۱. فراخوان آثار

تعامل و ارتباط مستمر با نهادها و سازمان‌های مرتبط، ناشران، مراکز آموزشی و پژوهشی و نویسندگان حوزوی از جمله اقداماتی است که با هدف جذب حداکثری آثار نویسندگان حوزوی در دبیرخانه همایش صورت می‌گیرد. گردآوری بانک‌های اطلاعاتی مختلف، نتیجه این تعامل سازنده بوده که برقراری ارتباط هدف‌دار و نتیجه‌بخش با جامعه هدف را به ارمغان آورده است.

دبیرخانه کتاب سال حوزه در این دوره، با شرایط متفاوتی در فراخوان آثار روبه‌رو شد که ناشی از شیوع بیماری کرونا و محدودیت‌های پیش آمده از آن بود. مجوز فراخوان آثار به دبیرخانه بیست و دومین همایش کتاب سال و چهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه، یک ماه دیرتر از موعد سال گذشته صادر شد؛ در حالی‌که مقرر شد مراسم معرفی و تقدیر از برگزیدگان، مشابه سنوات گذشته، بهمن‌ماه ۱۳۹۹ باشد. این موضوع، به معنای فشار حداکثری به دبیرخانه‌های همایش و جشنواره برای جبران زمان از دست‌رفته یکماهه بود. تیم اجرایی دبیرخانه‌ها به سرعت فعال شده و با تلاش شبانه‌روزی، توانست در موعد مقرر آثار حوزویان را جمع‌آوری کند. بهره‌مندی از امکانات اطلاع‌رسانی در فضای مجازی با استفاده از تکنولوژی‌های نوین، نکته راهبردی برای جبران محدودیت‌های ناشی از شیوع کرونا ویروس بود. افزون بر این، فراخوان آثار حوزویان، از طریق رسانه‌های دیداری، شنیداری و مکتوب نیز اطلاع‌رسانی شد.

فراخوان آثار دوره بیست و دوم همایش کتاب سال حوزه، از اردیبهشت سال ۱۳۹۹ آغاز و تا پایان تیرماه ادامه یافت. در این دوره سه‌ماهه، مجموعاً ۱۰۷۴ اثر به دبیرخانه همایش واصل شد که پس از بررسی‌های اولیه و انطباق آثار با آیین‌نامه‌های همایش، ۸۰۴ اثر، شامل ۶۶۶ کتاب و ۱۳۸ پایان‌نامه، دارای شرایط اولیه شناخته شدند.

میزان آثار رسیده در این دوره نسبت به دوره قبل، با ۱۴ درصد رشد منفی روبه‌رو بود. بیشترین میزان کاهش، مربوط به پایان‌نامه‌های سطح چهار حوزویان بود که با کاهش ۳۶ درصدی، ۷۷ عنوان کمتر از سال گذشته بود. بر اساس بررسی‌های صورت گرفته، تعطیلی جلسات دفاع پایان‌نامه، به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹ بوده است. میزان رشد منفی کتاب‌ها نیز ۷ درصد بود که نسبت به دوره بیست و یکم ۵۱ عنوان کاهش داشته است.

نگارش این آثار، حاصل تلاش ۷۳۸ نفر از برادران و ۶۶ نفر از خواهران حوزوی ایرانی و غیرایرانی بوده است.

۲. ارزیابی آثار

یکی از فعالیت‌های مهم و حساس دبیرخانه کتاب سال حوزه، اجرای فرایند داوری و ارزیابی آثار رسیده است. هیئت‌های داوری نیز از محدودیت‌های کرونایی و فشار ناشی از

تأخیر یک ماهه فراخوان بی‌نصیب نماندند؛ ولی با این حال، در جلسات هیئت‌های داوری شرکت نموده و نقش بسیار مهمی در پیشبرد برنامه‌های همایش داشتند. دبیرخانه همایش نیز با حساسیت تمام و با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی، فضای وسیع و ایمنی را برای حضور اعضای هیئت‌های بیست‌گانه داوری فراهم کرد.

اگرچه بررسی علمی و محتوایی آثار بر عهده داوران و ارزیابان محترم بود؛ ولی فعالیت‌های فراوان اجرایی، پیگیری‌های متعدد و هماهنگی‌های مربوط به فرایند ارزیابی آثار، در دبیرخانه‌های کتاب سال و جشنواره مقالات صورت گرفت. برخی از این فعالیت‌ها عبارت بودند از:

• **گونه‌شناسی آثار**: این کار را هیئتی سه نفره از کارشناسان مربوط انجام و مجموع آثار رسیده را در گروه‌های بیست‌گانه علمی قرار دادند. این فعالیت، از ابتدای مردادماه ۱۳۹۹ آغاز شد و به مدت یک ماه ادامه یافت.

• **ارزیابی اجمالی**: در این مرحله، حداقل سه نفر از اعضای گروه علمی مربوط، تک‌تک آثار رسیده به دبیرخانه را با شاخص‌های کتاب سال حوزه سنجیدند. در ارزیابی اجمالی، آثاری که دارای شرایط مناسب محتوایی و ساختاری و امتیازات لازم بودند، به مرحله داوری تفصیلی راه یافتند و دیگر آثار، از گردونه رقابت خارج شدند.

بر اساس مصوبه شورای علمی همایش، ارزیابی اجمالی در این دوره با دوره‌های گذشته از دو جهت متفاوت بود:

۱. به دلیل شرایط کرونایی و تأخیر در شروع فعالیت‌ها و از طرفی لزوم افزایش سرعت برای ارزیابی اجمالی و ارسال آثار به ارزیابی تفصیلی، فرایند ارزیابی اجمالی با ایثار اعضای محترم هیئت‌های داوری و همکاران اجرایی دبیرخانه در فضای ایمن و با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی، به صورت ویژه‌ای آغاز و پیگیری شد و از اوایل مردادماه تا شهریورماه به طول انجامید.

۲. آثار، در این مرحله، دو بار ارزیابی شدند؛ یعنی آثاری که پس از ارزیابی اجمالی، به مرحله دوم راه‌یافتند، مجدد ارزیابی شدند. در نتیجه، آثار راه‌یافته به ارزیابی تفصیلی ۱۹/۸ درصد بود که در مقایسه با دوره گذشته، ۲ درصد افزایش داشت.

گفتنی است، ارزیابی اجمالی آثار واصله، با مشارکت بیش از ۶۰ کارشناس و متخصص رشته‌های مرتبط علمی، در بیش از ۱۲۰ نفر جلسه انجام شد. همچنین، شمار ارزیابی‌های این مرحله، به بیش از ۳۶۰۰ ارزیابی رسید.

• **ارزیابی تفصیلی**: رقابت اصلی آثار رسیده به دبیرخانه کتاب سال حوزه در این مرحله بیشتر نمایان می‌شود؛ زیرا آثار راه‌یافته به مرحله ارزیابی تفصیلی، پس از تعیین رویکرد پژوهشی، ترویجی یا فرهنگی‌تبلیغی و انتخاب داوران متناسب با محتوای آنها، به گردونه ارزیابی سپرده می‌شوند. در این مرحله، ۲۷۲ نفر از کارشناسان متخصص در رشته‌های

علمی، ۱۵۹ اثر را داوری کردند. طبق نظر هیئت‌های داوری، هر یک از این ۱۵۹ اثر، بین دو تا چهار مرتبه ارزیابی شدند. بنابراین، شمار داوری‌ها در این مرحله، به بیش از ۶۰۰ ارزیابی رسید که در مقایسه با سال گذشته ۱۵ درصد افزایش داشت.

• **بررسی ارزیابی داوران:** برای معرفی آثار برتر به شورای علمی کتاب سال حوزه، دومین بار جلسات هیئت‌های بیست‌گانه داوری برگزار شد. هیئت‌های داوری در این جلسات، ابتدا عملکرد یکایک داوران را بررسی و سپس، کاندیداهای برگزیدگی، شایستهٔ تقدیر و شایستهٔ تحسین را، بر اساس مقررات کتاب سال حوزه و امتیازات به دست آمده، به شورای علمی معرفی کردند. هیئت‌های بیست‌گانه داوری در این جلسات، از میان ۱۵۹ اثر راه‌یافته به مرحله دوم داوری، ۴۷ اثر را کاندیدای برگزیدگی دانستند.

• **برگزاری جلسات شورای علمی:** این جلسات، با حضور نه نفر از اساتید و صاحب‌نظران علوم مختلف و با مشارکت رؤسای هیئت‌های داوری برگزار شد. شورای علمی این دوره، با بیش از ۸۰ نفر جلسه، یکی از دوره‌های پرکار خود را سپری کرد. موضوعاتی که در جلسات این شورا بررسی و مصوب شد، عبارت بودند از:

▪ افزودن چند محور ویژه علمی در فراخوان، مانند «تمدن اسلامی و نقش علوم در تمدن‌سازی» و «مطالعات علمی پیرامون کرونا»؛

▪ اختصاص امتیاز ویژه به مؤلفان ایرانی دارای اثر به زبان عربی؛

▪ اختصاص امتیاز ویژه به پدیدآوران دارای اثر در یکی از محورهای ویژه؛

▪ اختصاص امتیاز ویژه به آثار رسیده از بخش بین الملل (مصوبه شورای سیاستگذاری همایش)؛

▪ بررسی، تغییر و اصلاح برخی آیین‌نامه‌های علمی همایش؛

▪ بررسی ۴۷ اثر کاندیدای برگزیدگی و تعیین منتخبان نهایی برگزیدگی، شایسته‌تقدیر و شایسته‌تحسین.

۳. زمان‌بندی فعالیت‌ها

با توجه به اهمیت و نقش حیاتی زمان در فرایند فعالیت‌های دبیرخانه، جدول زمان‌بندی فعالیت‌ها در ابتدای هر دوره، تنظیم و پس از تأیید دبیر همایش، مبنای عمل قرار می‌گیرد. بنابراین، لازم است دبیرخانه همایش فرایندهای اجرایی را به‌گونه‌ای هدایت و مدیریت کند که فعالیت‌های آن مطابق جدول زمان‌بندی پیش برود. برنامه‌ریزی علمی و اجرایی فعالیت‌ها، توزیع فعالیت‌ها میان کارشناسان، راهبری و نظارت بر اجرای صحیح امور مطابق آیین‌نامه‌ها، از اهم اقدامات دبیرخانه کتاب سال حوزه در این جدول است.

بر اساس محتویات جدول زمان‌بندی، میزان پیشرفت امور در زمان‌های مشخص، بررسی و نتایج آن گزارش می‌شود.

۴. وضعیت‌شناسی آثار

دراین دوره از همایش، همچون سه دورهٔ پیشین، با وضعیت‌شناسی کتاب‌ها و پایان‌نامه‌های رسیده در گروه‌های علمی، حجم بیشتری از آثار ارزیابی و قوت‌ها و ضعف‌های آنها استخراج شد. گزارش تفصیلی این وضعیت‌شناسی، برای اتخاذ تدابیر لازم، به مدیران ارشد حوزه‌های علمیه ارائه و چکیده‌ای از آن، برای عموم فضلا تبیین می‌شود.

دبیرخانه کتاب سال حوزه، برای وضعیت‌شناسی آثار رسیده، ابتدا نرم‌افزارهای لازم را تهیه و بر اساس آن، امتیاز تمامی شاخص‌های ارزیابی آثار را بررسی کرد. پس از بررسی و تحلیل داده‌ها، میانگین امتیاز کسب شده در هریک از شاخص‌های محتوایی و ساختاری استخراج شد.

علاوه بر این، تألیفات پژوهشی، ترویجی و پایان‌نامه‌های همه گروه‌های علمی، در این دوره از همایش تحلیل و با نمودار نمایش داده شده است. این نمودارها، در بخش «گزارش نموداری» از همین ویژه‌نامه آمده است.

دبیرخانه همایش، با دستور مدیر محترم حوزه‌های علمیه، آثار رسیده به بیستمین دوره را آسیب‌شناسی و گزارش آن را در جلسه شورای پژوهش، به ایشان ارائه کرد. پیرو این جلسه، مقرر شد نحوه استفاده از نتایج این آسیب‌شناسی و راهبردهای لازم برای رفع ضعف‌های تولیدات علمی حوزویان، در شوراهای برنامه‌ریزی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه مطرح و مقدمات لازم برای بهره‌برداری از اطلاعات آن فراهم آید.

۵. محورهای ویژه فراخوان

بر اساس مصوبه شورای علمی کتاب سال حوزه و به منظور انگیزه‌آفرینی و هدایت پژوهشگران به سمت تولید آثار دارای اولویت و پاسخگویی آنان به شبهات دینی جامعه، یازده محور ویژه علمی در فراخوان دوره جاری کتاب سال حوزه و جشنواره مقالات علمی حوزه افزوده شد؛ از جمله: بررسی ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب؛ آسیب‌های اجتماعی؛ اقتصاد مقاومتی؛ الگوی اسلامی‌ایرانی پیشرفت؛ جمعیت، زن و خانواده؛ سبک زندگی اسلامی؛ علوم انسانی‌اسلامی؛ فضای مجازی؛ محیط زیست و منابع طبیعی؛ هنر (فلسفه هنر، هنر در اسلام).

بر اساس این مصوبه، به آثار رسیده در این محورها، حداکثر چهار امتیاز و به آثار تألیف شده به زبان عربی، دو امتیاز داده شد.

مجموع آثار رسیده بر پایه محورهای ویژه، ۱۰۹ عنوان، شامل ۸۸ کتاب و ۲۱ پایان‌نامه بود. با تأثیرگذاری امتیاز ویژه، امتیاز عربی‌نویسی و امتیاز بخش بین الملل در این گروه، دو اثر برگزیده، پنج اثر شایسته تقدیر و دوازده اثر شایسته تحسین شناخته شدند.

۶. برگزاری نمایشگاه جانبی

یکی از پربازدیدترین برنامه‌های روز همایش، برپایی نمایشگاه تولیدات یک‌ساله حوزویان

در حوزه کتاب و پایان‌نامه‌های سطح چهار است. در این دوره از همایش نیز تمامی آثار رسیده به دبیرخانه، به تفکیک گروه‌های علمی، برای بازدید علاقه‌مندان به نمایش گذاشته می‌شود. این نمایشگاه، تقریباً همه تولیدات حوزویان سراسر کشور را یک‌جا گردآورده و در دیدرس همگان می‌گذارد. معرفی آثار برتر این دوره و نشان دادن برخی آثار مکتوب شخصیت‌های ویژه علمی همایش، از بخش‌های این نمایشگاه است.
افزون بر این، مجموع آثار برتر هر دوره از همایش کتاب سال حوزه، به مدت یک‌سال، در غرفه نمایشگاه دائمی مدرسه مبارکه فیضیه قم، مقابل دید مشتاقان قرار دارد.

۷. جشنواره مقالات علمی حوزه

دبیرخانه کتاب سال حوزه، به اتکای ظرفیت‌ها و زمینه‌های موجود، با ارسال فراخوان به ۸۰ نشریه علمی‌پژوهشی حوزوی، رسماً فعالیت‌ها وفرایندهای علمی واجرایی چهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه را آغاز کرد. بر این اساس، با پایان گونه‌بندی مقالات رسیده در گروه‌های داوری، ارزیابی اجمالی آثار در ۱۵ گروه داوری آغاز شد. پس از ۴۹۷ ارزیابی اجمالی، ۳۵ مقاله به مرحله تفصیلی ارزیابی‌ها راه یافتند. در این مرحله، مجموعاً ۱۰۱ ارزیابی بر روی مقاله‌ها انجام شد که در مقایسه با سال گذشته، ۲۹ درصد رشد داشته است. با اتمام ارزیابی تفصیلی، تنها چهار مقاله امتیاز کاندیدای برگزیدگی را به دست آوردند. هیئت‌های داوری هر گروه علمی، عملکرد داوران را بررسی و چهار مقاله دارای بالاترین امتیاز را به شورای علمی معرفی کردند. شورای علمی، با دقت و حساسیت تمام، عملکرد داوران و هیئت‌های داوری را تأیید و در نهایت، یک مقاله را «برگزیده» و سه مقاله دیگر را «شایسته‌تقدیر» اعلام کرد. جشنواره مقالات علمی حوزه، رتبه «شایسته‌تحسین» ندارد.
از ویژگی‌های این دوره جشنواره، افزودن مرحله دوم ارزیابی اجمالی به فرایند ارزیابی علمی مقالات بود. همچنین، مقرر شد هر نشریه، به ازای هر شماره منتشر شده در سال ۱۳۹۸، فقط یک مقاله را با تأیید هیئت تحریریه برای جشنواره ارسال کند.
در چهارمین دوره جشنواره مقالات علمی حوزه، افزون بر ادامه فعالیت‌ها و برنامه‌های دوره نخست، جلسات متعدد کارشناسی برای ظرفیت‌شناسی توسعه جشنواره برگزار شد. با تصویب شورای سیاستگذاری کتاب سال حوزه، به منظور امکان حضور تمامی مقالات علمی‌پژوهشی تولید شده حوزویان در این جشنواره، مطالعه توسعه جشنواره و مؤلف‌محور شدن آن آغاز شد.
گفتنی است، تعداد نشریات علمی‌پژوهشی حوزوی حائز شرایط شرکت در چهارمین جشنواره، ۸۰ نشریه بود که از میان آنها، ۴۷ نشریه در این دوره حضور یافته و مجموعاً ۱۲۹ مقاله را به دبیرخانه جشنواره ارسال کردند. بنابراین، میزان مشارکت نشریات و میزان آثار رسیده، نسبت به سال گذشته، ۱۷ درصد

رشد داشته است. برخی دلایل حضور نیافتن ۳۳ نشریه علمی‌پژوهشی حوزوی در این دوره، عبارت بودند از:

۱. انتشار نیافتن نشریه در سال ۱۳۹۸؛

۲. تکمیل نشدن مدارک و مستندات لازم؛

۳. برگزار نشدن جلسات هیئت تحریریه برای انتخاب مقاله؛

۴. بروز مشکلات اداری و داخلی نشریات برای همکاری و ارسال مقاله؛

۵. ارسال مقاله‌ها پس از پایان مهلت فراخوان.

۸. عرصه بین‌الملل

با تصویب شورای سیاست‌گذاری همایش، فراخوان این دوره، به زبان عربی برگردان و به صورت محدود، به عتبات مقدسه علویّه، حسینیه، عباسیه، کاظمیه و عسکریه علیهم السلام ارسال شد. متأسفانه، محدودیت‌های تردد بین المللی متأثر از کرونا، مانع حضور نمایندگان اعتاب مقدس در ایران شده و بسیاری از کتاب‌ها به دبیرخانه همایش نرسید. البته دبیرخانه همایش، با اخذ مجوزهای لازم از مراجع سیاست‌گذاری همایش، امکان حضور این دسته از کتاب‌ها را در همایش آتی فراهم کرد و موضوع به اطلاع ناشران بخش بین الملل رسید. در این میان، آثار رسیده از عتبات مقدسه حسینیه و عسکریه علیهم السلام که قبل از شیوع بیماری کرونا به دبیرخانه همایش واصل شده بود، در فرایند علمی و ارزیابی قرار گرفت و برخی از آنها حائز رتبه‌هایی شدند که در بخش مربوط، گزارش شده است. همچنین، انتشارات وابسته به عتبه مقدسه حسینیه علیه‌السلام با ارسال ۶۲ عنوان کتاب و احراز یک جایگاه برگزیده، یک جایگاه شایسته‌تقدیر و یک جایگاه شایسته‌تحسین، رتبه «ناشر شایسته‌تقدیر» را به دست آورده و آستان مقدس امام حسین علیه‌السلام نیز «مرکز پژوهشی شایسته تقدیر» شناخته شد و همچنین عتبه مقدسه عسکریه، حائز یک اثر شایسته تحسین شد.

بر اساس مصوبه شورای سیاستگذاری همایش، مقرر شد آیین‌نامه‌های همایش عیناً در بارهٔ آثار رسیده از عتبات عراق اعمال شود و کاربرگ‌های ارزیابی، همان کاربرگ‌های کتاب سال حوزه باشد؛ با این تفاوت که به این دسته از کتاب‌ها تا پنج امتیاز ویژه بخش بین الملل افزوده شود.

شایسته است در این بخش، از مساعدت‌های حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای شیخ محمدفاضل الزبیدی، از فضلا و پژوهشگران عتبهٔ مقدسهٔ حسینیه، قدردانی شود که از ابتدای فراخوان تا پایان این دورهٔ همایش، دبیرخانه را در جمع‌آوری و ارسال کتاب‌ها از عراق یاری کرد.

۹. تشکیل کارگروه بین الملل

با دستور مدیر محترم حوزه‌های علمیه و تصویب شورای سیاست‌گذاری کتاب سال حوزه، مقرر شد کارگروه بین الملل کتاب

سال حوزه، به ریاست مدیر مرکز ارتباطات و روابط بین الملل حوزه‌های علمیه و با عضویت نمایندگانی از جامعهٔ المصطفی العالمیهٔ، مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام و برخی سازمان‌های فعال در عرصه بین الملل تشکیل شود. بر اساس این مصوبه، امور اجرایی این کارگروه برعهده دبیرخانه همایش خواهد بود و قرار است فعالیت بین المللی همایش، رسماً با فراخوان آثار از کشورهای عراق، لبنان و افغانستان آغاز شود.

۱۰. برگزاری همایش

مجموع تلاش‌های علمی و اجرایی همکاران دبیرخانه در طول سال جاری، با برگزاری «بیست‌ودومین همایش کتاب سال حوزه» و «چهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه» به بار نشست. برای بهتر برگزار شدن این همایش، افزون برآنچه گفته شد، فعالیت‌های فراوان دیگری نیز صورت پذیرفت که برخی از آنها به شرح ذیل است:

- ارتباط با برگزیدگان برای تکمیل فرم اطلاعات فردی و سوابق علمی و اخذ چکیدهٔ اثر.
- به‌روزرسانی اطلاعات مدعوین همایش برای دعوت به اجلاس پایانی با رعایت کامل شیوه‌نامه‌های بهداشتی و فاصله‌گذاری اجتماعی. در این دوره، میهمانان عمومی، از طریق رسانه‌ها و فضای مجازی، شاهد برگزاری این دوره همایش بودند.
- برنامه‌ریزی برای پخش مجازی مراسم و اطلاع‌رسانی‌های مرتبط با آن.
- پوشش خبری و اطلاع‌رسانی از برگزاری همایش با پخش آگهی در جراید، پخش زیرنویس و تیزر در شبکه‌های صدا و سیما، نشست خبری با اصحاب رسانه‌ها، انجام مصاحبه‌های خبری، اطلاع‌رسانی اینترنتی، پیامکی و … .
- اجرای تبلیغات محیطی محدود شامل فضاسازی برای نصب بنرها و پوسترها در سطح شهر قم.
- طراحی، چاپ و انتشار بنرهای اطلاع‌رسانی همایش.
- هماهنگی با ادارات، نهادها و مراکز مرتبط برای اعلام زمان و مکان برگزاری همایش.
- هماهنگی و پیگیری جهت دیدار با مراجع عظام و بزرگان علمی حوزه، به منظور ارائه گزارش کتاب سال حوزه و دریافت دیدگاه‌ها و رهنمودهای آنان.
- پیگیری امور معرفی شخصیت‌های ویژه علمی همایش.
- تدوین و انتشار ویژه‌نامه همایش به منظور معرفی آثار منتخب، ارائه آمار و اطلاعات مرتبط با آثار برتر، گزارش برگزاری همایش، معرفی شخصیت‌های علمی و … .

این ویژه‌نامه، در این دوره، به صورت دیجیتالی منتشر و از طریق پایگاه اینترنتی همایش در اختیار مخاطبان قرار داده می‌شود.

سپاس و تقدیر

اجرای فعالیت‌های یادشده، بدون همکاری عزیزانی که ما را در انجام وظایف و مأموریت‌های محول خالصانه یاری کردند، امکان‌پذیر نبود؛ به ویژه: مساعدت‌های یکایک ارزیابان، مدیران و اعضای محترم هیئت‌های داوری؛ حمایت‌های مؤثر حجت الاسلام و المسلمین سیدحسین میرمعزی، معاون محترم وقت پژوهش حوزه‌های علمیه و هدایت‌های مشفقانه حجت الاسلام و المسلمین ابوالقاسم مقیمی‌حاجی، دبیر محترم همایش کتاب سال حوزه؛ تلاش‌های قلمی حجت الاسلام علی محمدی‌یدک در نگارش، بازنگاری و ویرایش بخش‌های مختلف این ویژه‌نامه. همهٔ این تلاش‌ها را سپاس می‌گزاریم و برای دوام توفیقات این سروران عزیز دعا می‌کنیم!

در پایان، زحمات و خدمات سخت‌کوشانه یکایک اعضای محترم دبیرخانه‌های همایش کتاب سال و جشنواره مقالات علمی حوزه را می‌ستاییم و به ویژه از مجاهدت مجدانه آقایان: یادگار عباسپور، روح الله نصر اصفهانی، محمدحسن تقیان، محمد کاکایی، مجتبی اعتبار، محمدهاشم نعمت اللهی و حسین زارعی تشکر می‌کنیم. دست حق یارشان و دعای حضرت صاحب الامر عجل الله فرجه الشریف بدرقهٔ راهشان باد!

۸

بخش هشتم

شاخص‌های داوری آثار در همایش

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تألیفی (علمی - پژوهشی)

الف- شاخص‌های محتوایی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	اولویت و میزان تأثیر موضوع کتاب در تأمین نیازهای فرهنگی و علمی همگانی یا جوامع علمی	۷ امتیاز
۲	سطح علمی و اتقان اثر	۱۰ امتیاز
۳	نظریه‌پردازی و راه‌حل‌های جدید	۱۰ امتیاز
۴	نقل صحیح آرا و اِسناد به منابع معتبر، اصیل و متنوع	۵ امتیاز
۵	میزان بهره‌گیری از مستندات و منابع و نتیجه‌گیری	۵ امتیاز
۶	تحلیل صحیح آرا و نقد آن	۵ امتیاز
۷	میزان دست‌یابی پژوهش به اهداف خود	۶ امتیاز
۸	امتیاز ویژه (ارائه راه‌کارهای مناسب، ایجاد چشم‌انداز نوین، اثربخشی فوق‌العاده و...)	۴ امتیاز

ب- شاخص‌های روشی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	تحدید دقیق موضوع و تبیین هدف، سئوالات و فرضیه‌ها	۵ امتیاز
۲	به کارگیری روش متناسب با موضوع	۳ امتیاز
۳	خلاقیت و نوآوری در اصل موضوع و در روش تحقیق و زوایه نگرش به موضوع	۱۳ امتیاز
۴	تناسب ساختار و انسجام منطقی سرفصل‌ها و عناوین	۵ امتیاز
۵	تناسب اسلوب زبانی کتاب با موضوع	۲ امتیاز
۶	توازن حجم مطالب بخش‌ها و فصول	۲ امتیاز
۷	افزودن چکیده و نتیجه‌گیری	۲ امتیاز

ج- شاخص‌های ادبی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	آرایه‌های لفظی و معنوی، سادگی و روانی قلم، تنوع واژگانی، صمیمی و زنده‌نویسی، بهداشت قلم (پرهیز از گرته‌برداری، کلیشه، تعابیر و کلمات سست، درازنویسی، ایجاز مخل و اطناب ممل، اغلاط انشایی، دشوارنویسی، پیچیدگی کلامی، واژه‌های غیرفصیح و...)	۴ امتیاز
۲	رسم الخط، علائم سجاوندی، پرهیز از اغلاط دستوری، قطع و وصل‌ها، پاراگراف‌بندی، یك‌دستی	۳ امتیاز
۳	تناسب اسلوب زبانی کتاب با موضوع	۲ امتیاز
۴	تنظیم فنی و دقیق پاورقی‌ها و کتابنامه	۲ امتیاز
۵	پیوست انواع فهرست‌ها و نمایه‌ها	۳ امتیاز
۶	رعایت امور فنی و صوری (طرح جلد، صفحه‌آرایی، حروف‌چینی، فصل‌بندی، تیترسازی، عناوین سرصفحه‌ای، غلط‌گیری دقیق)	۳ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تألیفی (علمی - ترویجی)

الف- شاخص‌های محتوایی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	تناسب موضوع با نیازهای علمی - فرهنگی جامعه	۵ امتیاز
۲	استفاده از منابع معتبر و قدرت بهره‌وری از آنها	۱۰ امتیاز
۳	ساختار و نظام هندسی کتاب (هماهنگی فصول و بخش‌های مختلف کتاب، وحدت سبك و سیاق و شیوه نتیجه‌گیری از مطالب)	۵ امتیاز

ردیف	شاخص	امتیاز
۴	تحلیل علمی و قدرت نقد و بررسی آرا	۱۰ امتیاز
۵	زاویه دید و نگاه جدید به مسائل	۶ امتیاز
۶	ابتکار و نوآوری در طرح مسائل و شیوه‌ی استدلال	۶ امتیاز
۷	تناسب سطح علمی کتاب با مخاطب	۵ امتیاز
۸	تناسب اسلوب زبانی کتاب با موضوع	۲ امتیاز
۹	پرهیز از مطالب تکراری، کلیشه‌ای و حاشیه‌ای	۵ امتیاز
۱۰	دست‌یابی اثر به اهداف	۵ امتیاز
۱۱	رعایت اصول و فرهنگ تبلیغ نوشتاری	۵ امتیاز
۱۲	توفیق ارتباط با مخاطب و جذابیت اثر	۵ امتیاز
۱۳	ناظربودن به تحقیقات و آثار پیشین و رفع اشکالات آنها	۵ امتیاز
۱۴	قدرت پاسخگویی به شبهات علمی و شایع در جامعه	۵ امتیاز
۱۵	امتیاز ویژه	۴ امتیاز

ب- شاخص‌های ادبی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	آرایه‌های لفظی و معنوی، سادگی و روانی قلم تنوع واژگانی، صمیمی و زنده‌نویسی بهداشت قلم (پرهیز از گرته‌برداری، کلیشه، تعابیر و کلمات سست، درازنویسی، ایجاز مخل و اطناب ممل، اغلاط انشایی، دشوارنویسی، پیچیدگی کلامی، واژه‌های غیرفصیح و...)	۶ امتیاز
۲	رسم الخط، علائم سجاوندی، پرهیز از اغلاط دستوری، قطع و وصل‌ها، پاراگراف‌بندی، یك‌دستی	۴ امتیاز
۳	تنظیم فنی و دقیق پاورقی‌ها و کتابنامه	۲ امتیاز
۴	رعایت امور فنی و صوری (طرح جلد، صفحه‌آرایی، حروف چینی، فصل‌بندی، تیترسازی، عناوین سرصفحه‌ای، غلط‌گیری دقیق)	۲ امتیاز
۵	پیوست انواع فهرست‌ها و نمایه‌ها	۳ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تالیفی (تقریرات فقه و اصول - علمی پژوهشی)

الف- شاخص‌های محتوایی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	اولویت و میزان تأثیر موضوع تقریرشده در تأمین نیازهای فرهنگی و علمی همگانی یا جوامع علمی	۷ امتیاز
۲	سطح علمی و اتقان اثر	۱۰ امتیاز
۳	نظریه‌پردازی و نوع آوری یا خلاقیت در طرح مسائل و شیوه استدلال	۱۰ امتیاز
۴	میزان تتبع و نقل صحیح آراء مهم	۵ امتیاز
۵	تحلیل صحیح آرا و نقد آن	۵ امتیاز
۶	میزان دست‌یابی اثر به اهداف خود	۶ امتیاز
۷	روش تحقیق و زاویه نگرش به موضوع	۶ امتیاز
۸	امتیاز ویژه (میزان نقد نظر استاد، پاسداری و حراست از ارزش‌های دینی و انقلابی، اثربخشی فوق العاده و...)	۶ امتیاز

ب- شاخص‌های ارزیابی ساختاری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	تحدید دقیق موضوع و تبیین هدف، تحریر محل نزاع در مسائل و مباحث	۵ امتیاز
۲	به کارگیری روش متناسب با موضوع	۳ امتیاز
۳	تبدیل زبان گفتاری به نوشتاری	۲ امتیاز
۴	اتقان و استحکام متن تقریر در انتقال مطالب و جذابیت آن	۳ امتیاز
۵	تناسب ساختار و انسجام منطقی سرفصل‌ها و عناوین و توازن حجم مطالب	۴ امتیاز

ردیف	شاخص	امتیاز
۶	به کارگیری زبان متناسب با مخاطب	۲ امتیاز
۷	تناسب اسلوب زبانی کتاب با موضوع	۲ امتیاز
۸	میزان استناد به منابع معتبر و متنوع و استخراج آیات و روایات و	۴٫۵ امتیاز
۹	میزان پاورقی‌های توضیحی و تکمیلی	۲٫۵ امتیاز
۱۰	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری مختار استاد در هر بحث	۲ امتیاز

د- شاخص‌های ادبی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	آرایه‌های لفظی و معنوی، سادگی و روانی قلم، تنوع واژگانی، صمیمی و زنده‌نویسی، بهداشت قلم (پرهیز از گرته‌برداری، کلیشه، تعابیر و کلمات سست، درازنویسی، ایجاز مخل و اطناب ممل، اغلاط انشایی، دشوارنویسی، پیچیدگی کلامی، واژه‌های غیرفصیح و...)	۴ امتیاز
۲	رسم الخط، علائم سجاوندی، پرهیز از اغلاط دستوری، قطع و وصل‌ها، پاراگراف بندی، یك دستی	۳ امتیاز
۳	تنظیم فنی و دقیق پاورقی‌ها و کتابنامه	۲ امتیاز
۴	پیوست انواع فهرست‌ها و نمایه‌ها	۳ امتیاز
۵	رعایت امور فنی و صوری (طرح جلد، صفحه‌آرایی، حروف چینی، فصل بندی، تیترسازی، عناوین سرصفحه‌ای، غلط‌گیری دقیق)	۳ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تألیفی(فرهنگی - تبلیغی)

الف- شاخص‌های علمی و محتوایی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	میزان اولویت و تأثیر موضوع در تأمین نیازهای فرهنگی همگانی یا قشرهای خاص	۶ امتیاز
۲	سطح علمی و اتقان اثر (میزان بهره‌گیری از علوم و دانش‌های متناسب با موضوع)	۱۰ امتیاز
۳	میزان جدید و نوبودن محتوا و مطالب	۷ امتیاز
۴	میزان ارتباط اثر با عناصر مورد اشاره در تعریف فرهنگ یا تبلیغ	۵ امتیاز
۵	بهره گیری صحیح و متناسب از آراء و منابع معتبر	۱۰ امتیاز
۶	میزان اثربخش بودن در یکی از حوزه‌های معرفت افزایی، توانمندسازی یا مهارت آموزی	۵ امتیاز
۷	توفیق اثر در جذب و جلب نظر مخاطب (همگانی یا قشر خاص) متناسب با اهداف آن)	۵ امتیاز

ب- روش و ساختار

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	خلاقیت و نوآوری در روش تدوین و زاویه نگرش به موضوع	۵ امتیاز
۲	خلاقیت و نوآوری در طراحی، پرداخت موضوع و جذاب‌سازی اثر	۳ امتیاز
۳	به کارگیری روش متناسب با موضوع	۲ امتیاز
۴	انسجام منطقی سرفصل ها و عناوین	۳ امتیاز
۵	تناسب حجم مطالب بخشها و فصول براساس هدف اصلی اثر	۴ امتیاز
۶	میزان بهره‌گیری از پیرایه‌های هنری (عکس، نمودارو...)، ادبی (شعر، حکایت و....) و سایرپیرایه‌های موثر در نشرآثار فرهنگ تبلیغی	۵ امتیاز
۷	تناسب اسلوب زبانی کتاب با موضوع	۲امتیاز

ج. شاخص‌های ارزیابی ادبی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	آرایه‌های لفظی و معنوی، سادگی و روانی قلم، تنوع واژگانی، صمیمی و زنده‌نویسی، بهداشت قلم (پرهیز از گرته‌برداری، کلیشه، تعابیر و کلمات سست، درازنویسی، ایجاز مخل و اطناب ممل، اغلاط انشایی، دشوارنویسی، پیچیدگی کلامی، واژه‌های غیرفصیح و...)	۴ امتیاز
۲	رسم الخط، علائم سجاوندی، پرهیز از اغلاط دستوری، قطع و وصل‌ها، پاراگراف‌بندی، یك‌دستی	۳ امتیاز
۳	تنظیم فنی و دقیق پاورقی‌ها و کتابنامه	۲ امتیاز
۴	پیوست انواع فهرست‌ها و نمایه‌ها	۳ امتیاز
۵	رعایت امور فنی و صوری (طرح جلد، صفحه‌آرایی، حروف‌چینی، فصل‌بندی، تیترسازی، عناوین سرصفحه‌ای، غلط‌گیری دقیق)	۳ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تالیفی انقلاب اسلامی (علمی-پژوهشی)

الف. شاخص‌های محتوایی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	اولویت و میزان تأثیر موضوع کتاب در تامین نیازهای فرهنگی و علمی همگانی یا جوامع علمی	۷ امتیاز
۲	سطح علمی و اتقان اثر	۱۰ امتیاز
۳	نظریه پردازی و راه حل های جدید	۸ امتیاز
۴	نقل صحیح آراء و اسناد به منابع معتبر، اصیل و متنوع	۵ امتیاز
۵	میزان بهره گیری از مستندات و منابع و نتیجه گیری	۵ امتیاز
۶	تحلیل صحیح آراء و نقد آن	۴ امتیاز
۷	میزان دستیابی پژوهش به اهداف خود	۶ امتیاز

ب. روش و ساختار

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	تحدید دقیق موضوع، و تبیین هدف، سئوالات و فرضیه ها	۵ امتیاز
۲	به کارگیری روش متناسب با موضوع	۳ امتیاز
۳	خلاقیت و نوآوری در اصل موضوع/ مساله	۷ امتیاز
۴	خلاقیت و نوآوری روش تحقیق و زاویه نگرش به موضوع	۶ امتیاز
۵	تناسب ساختار و انسجام منطقی سرفصل ها و عناوین	۵ امتیاز
۶	توازن حجم مطالب بخشها و فصول	۲ امتیاز
۷	افزودن چکیده و نتیجه گیری	۲ امتیاز

ج. امتیاز ویژه

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	دفاع علمی، معقول و منطقی از انقلاب و آرمان‌های آن	۲٫۵ امتیاز
۲	میزان موفقیت در ارائه تصویری صحیح، دقیق و شفاف از انقلاب اسلامی و پیامدهای آن	۲٫۵ امتیاز
۳	میزان توفیق در انتقال اندیشه و ارزش‌های انقلاب اسلامی	۲٫۵ امتیاز
۴	میزان ایجاد ارتباط مباحث علمی با پدیده انقلاب اسلامی	۲٫۵ امتیاز

د. شاخص‌های ارزیابی ادبی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	آرایه‌های لفظی و معنوی، سادگی و روانی قلم، تنوع واژگانی، صمیمی و زنده‌نویسی، بهداشت قلم (پرهیز از گرته‌برداری، کلیشه، تعابیر و کلمات سست، درازنویسی، ایجاز مخل و اطناب ممل، اغلاط انشایی، دشوارنویسی، پیچیدگی کلامی، واژه‌های غیرفصیح و...)	۴ امتیاز
۲	رسم الخط، علائم سجاوندی، پرهیز از اغلاط دستوری، قطع و وصل ها، پاراگراف‌بندی، یك‌دستی	۳ امتیاز

ردیف	شاخص	امتیاز
۳	تنظیم فنی و دقیق پاورقی‌ها و کتابنامه	۲ امتیاز
۴	پیوست انواع فهرست‌ها و نمایه‌ها	۳ امتیاز
۵	رعایت امور فنی و صوری (طرح جلد، صفحه‌آرایی، حروف‌چینی، فصل‌بندی، تیترسازی، عناوین سرصفحه‌ای، غلط‌گیری دقیق)	۳ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تالیفی انقلاب اسلامی (علمی- ترویجی)

الف) شاخص‌های محتوایی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	تناسب موضوع با نیازهاي علمي.فرهنگي جامعه	۵ امتیاز
۲	استفاده از منابع معتبر و قدرت بهره‌وري از آنها	۱۰ امتیاز
۳	ساختار و نظام هندسي کتاب (هماهنگي فصول و بخش‌هاي مختلف کتاب، وحدت سبك و سياق و شيوه نتيجه‌گيري از مطالب)	۵ امتیاز
۴	تحليل علمي و قدرت نقد و بررسي آراء	۱۰ امتیاز
۵	زاویه دید و نگاه جدید به مسائل	۵ امتیاز
۶	ابتکار و نوآوری در طرح مسائل و شیوه استدلال	۵ امتیاز
۷	تناسب سطح علمی کتاب با مخاطب	۵ امتیاز
۸	پرهیزاز مطالب تکراری، کلیشه‌ای و حاشیه‌ای	۵ امتیاز
۹	دستیابی اثر به اهداف	۵ امتیاز
۱۰	رعایت اصول و فرهنگ تبلیغ نوشتاری (نرمی بیان و سادگی زبان، پرهیزاز عبارات تند و شعاری، ایراد مثال‌های گویا و استدلال‌های متعدد، قدرت تفهیم، پرورش مطلب با استفاده از منابع مقبول و مسلم، درگیرکردن ذهن مخاطب با موضوع، استفاده از موجهات تاریخی، مدنی، فرهنگی و اجتماعی و...)	۵ امتیاز
۱۱	توفیق ارتباط با مخاطب و جذابیت اثر	۵ امتیاز
۱۲	ناظربودن به تحقیقات و آثار پیشین و رفع اشکالات آن‌ها	۵ امتیاز
۱۳	قدرت پاسخگویی به شبهات علمی و شایع در جامعه	۵ امتیاز

ردیف	شاخص	امتیاز
۱۴	توفیق ارتباط با مخاطب و جذابیت اثر	۵ امتیاز
۱۵	ناظربودن به تحقیقات و آثار پیشین و رفع اشکالات آن‌ها	۵ امتیاز
۱۶	قدرت پاسخگویی به شبهات علمی و شایع در جامعه	۵ امتیاز

ب) امتیاز ویژه

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	دفاع علمی، معقول و منطقی از انقلاب و آرمان‌های آن	۲,۵ امتیاز
۲	میزان موفقیت در ارائه تصویری صحیح، دقیق و شفاف از انقلاب اسلامی و پیامدهای آن	۲,۵ امتیاز
۳	میزان توفیق در انتقال اندیشه و ارزش‌های انقلاب اسلامی	۲,۵ امتیاز
۴	میزان ایجاد ارتباط مباحث علمی با پدیده انقلاب اسلامی	۲,۵ امتیاز

ج) شاخص‌های ارزیابی ادبی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	آرایه‌های لفظی و معنوی، سادگی و روانی قلم، تنوع واژگانی، صمیمی و زنده‌نویسی، بهداشت قلم (پرهیز از گرته‌برداری، کلیشه، تعابیر و کلمات سست، درازنویسی، ایجاز مخل و اطناب ممل، اغلاط انشایی، دشوارنویسی، پیچیدگی کلامی، واژه‌های غیرفصیح و...)	۴ امتیاز
۲	رسم الخط، علائم سجاوندی، پرهیز از اغلاط دستوری، قطع و وصل‌ها، پاراگراف‌بندی، یك دستی	۳ امتیاز
۳	تنظیم فنی و دقیق پاورقی‌ها و کتابنامه	۲ امتیاز
۴	پیوست انواع فهرست‌ها و نمایه‌ها	۳ امتیاز
۵	رعایت امور فنی و صوری (طرح جلد، صفحه‌آرایی، حروف‌چینی، فصل‌بندی، تیترسازی، عناوین سرصفحه‌ای، غلط‌گیری دقیق)	۳ امتیاز

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تصحیح و تحقیق

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	اولویت و میزان تأثیر موضوع کتاب و متن مصحح در تأمین نیازهای فرهنگی و علمی همگانی یا جوامع علمی	۹ امتیاز
۲	میزان تسلط مصحِّح بر موضوع	۷ امتیاز
۳	قدمت و اهمیت متن مصحَّح و دشواری آن به دلیل عبارات معقّد و موجز یا نداشتن نسخه‌های روشن و پاکیزه و یا اختلاف زیاد نسخه‌ها	۹ امتیاز
۴	میزان اتقان کار مصحِّح در شیوه‌ی تصحیح و انتخاب نسخه اصلی و نسخه‌بدل‌های معتبر و پرهیز از ذکر نسخه‌بدل‌های زاید	۹ امتیاز
۵	قرائت دقیق و صحیح نسخه‌ی اصلی و ضبط نسخه‌بدل‌ها	۹ امتیاز
۶	تخریج مطالب منقول و تعلیقات و پانوشت‌های فنی و علمی افزون بر تصحیح	۱۳ امتیاز
۷	مقدمه‌ی جامع مصحِّح شامل شرح حال مؤلف و بیان جایگاه کتاب در میان کتب مشابه و معرفی کلیه نسخه‌های خطی آن و معرفی دقیق نسخ مورد اعتماد	۱۸ امتیاز
۸	تنظیم فهرست منابع دقیق و کارامد و همه جانبه و انواع فهرست‌های لازم	۷ امتیاز
۹	بهره‌وری از علائم نگارشی و مراعات آیین نگارش و ویرایش	۷ امتیاز
۱۰	رعایت نکات فنی چاپ و نشر (حروف چینی، صفحه‌آرایی، چاپ و صحافی مطلوب، ندرت اغلاط چاپی، ذکر عناوین سرصفحه‌ای گویا، تناسب حجم با مطالب کتاب)	۷ امتیاز
۱۱	امتیاز ویژه	۵ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های ترجمه

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	میزان تسلّط مترجم برترجمه و موضوع	۱۰ امتیاز
۲	اولویت و میزان تأثیر موضوع برگزیده در تأمین نیازهای فکری .فرهنگی همگانی یا جوامع علمی	۷٫۵ امتیاز
۳	قدمت متن مُتَرْجَم یا اهمیت محتوایی آن یا پیچیدگی و دشواری ترجمه‌ی آن	۱۰ امتیاز
۴	شیوایی و جذابیت نثرترجمه کتاب، پرهیزاز گرته‌برداری و مراعات آیین	۱۷ امتیاز
۵	رعایت امانت و مطابقت ترجمه با متن اصلی و پرهیزاز افزودن و کاستن بدون دلیل و بدون مشخص کردن مواضع آن	۱۵ امتیاز
۶	مقدمه، تحقیقات، تعلیقات و ذکر مصادر و منابع مطالب، افزودن برمتن اصلی به وسیله مترجم	۱۷
۷	تنظیم فهرست منابع دقیق، کارآمد و انواع فهرست‌های مورد نیاز، هر چند مُتَرْجَم فاقد آنها باشد	۱۳
۸	رعایت امور فنی چاپ و نشر(حروفچینی، صفحه‌آرایی، غلطگیری، عناوین سر صفحه‌ای گویا، تناسب حجم با مطالب کتاب)	۵٫۵ امتیاز
۹	امتیاز ویژه	۵

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی ترجمه قرآن کریم

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	میزان تسلّط مترجم برفن ترجمه و موضوع اثرترجمه شده	۱۵ امتیاز
۲	اولویت و میزان تأثیر موضوع برگزیده در تأمین نیازهای فکری .فرهنگی همگانی یا جوامع علمی	۱۵ امتیاز
۳	قدمت متن مُتَرْجَم یا اهمیت محتوایی آن یا پیچیدگی و دشواری ترجمه‌ی آن	۱۵ امتیاز

ردیف	شاخص	امتیاز
۴	شیوایی و جذابیت نثر ترجمه کتاب، پرهیز از گرته‌برداری و مراعات آیین نگارش و ویرایش	۲۰ امتیاز
۵	رعایت امانت و مطابقت ترجمه با متن اصلی و پرهیز از افزودن و کاستن بدون دلیل و بدون مشخص کردن مواضع آن	۱۸ امتیاز
۶	رعایت امور فنی چاپ و نشر (حروفچینی، صفحه‌آرایی، ندرت اغلاط چاپی، ذکر عناوین سر صفحه‌ای گویا، تناسب حجم با مطالب کتاب)	۱۰ امتیاز
۷	امتیاز ویژه	۱۰ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی پایان‌نامه‌ها

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	اولویت و میزان تأثیر مسئله تحقیق در تأمین نیازهای فرهنگی و علمی همگانی یا جوامع علمی	۸ امتیاز
۲	سطح علمی و اتقان اثر	۱۰ امتیاز
۳	نظریه‌پردازی و راه حل‌های جدید	۱۰ امتیاز
۴	نقل صحیح آرا و اِسناد به منابع معتبر، اصیل و متنوع	۵ امتیاز
۵	میزان بهره‌گیری از مستندات و منابع و نتیجه‌گیری	۶ امتیاز
۶	تحلیل صحیح آرا و نقد آن	۴ امتیاز
۷	میزان دستیابی پایان‌نامه به اهداف خود	۶ امتیاز
۸	تحدید دقیق مسئله اصلی و تبیین هدف، سئوالات و فرضیه‌ها	۸ امتیاز
۹	به کارگیری روش متناسب با مسئله	۴ امتیاز
۱۰	خلاقیت و نوآوری در اصل مسئله، روش تحقیق و زاویه نگرش به مسئله	۱۴ امتیاز
۱۱	تناسب ساختار و انسجام منطقی سرفصل‌ها و عناوین	۶ امتیاز
۱۲	توازن حجم مطالب بخش‌ها و فصول	۲ امتیاز
۱۳	افزودن چکیده و نتیجه‌گیری	۲ امتیاز

ردیف	شاخص	امتیاز
۱۴	امتیاز ادبی	۱۰ امتیاز
۱۵	امتیاز ویژه	۵ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های شرح و تعلیق

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	اولویت و میزان تأثیر موضوع کتاب و متن مورد شرح / تعلیق در تأمین نیازهای فرهنگی و علمی همگانی یا جوامع علمی	۱۱ امتیاز
۲	میزان تسلط شارح / تعلیق‌کننده بر موضوع	۹ امتیاز
۳	اهمیت متن مورد شرح / تعلیق و دشواری آن به دلیل عبارات معقّد و موجز	۱۱ امتیاز
۴	میزان اتقان کار شارح / تعلیق‌کننده در شیوه شرح / تعلیق، پرکردن خلأها و پرهیز از مطالب زاید	۱۱ امتیاز
۵	نو و ابتکاری بودن شرح / تعلیق و یا امتیاز آن نسبت به شرح‌ها و تعلیق‌های پیشین	۱۰ امتیاز
۶	رعایت استانداردهای شرح / تعلیقه‌نگاری	۱۰ امتیاز
۷	مقدمه جامع شارح / تعلیق‌کننده و بیان جایگاه کتاب در میان کتب مشابه و بیان چگونگی و روش کار خود در شرح یا تعلیق	۱۰ امتیاز
۸	تنظیم فهرست منابع دقیق و کارامد و همه‌جانبه و انواع فهرست‌های لازم	۹ امتیاز
۹	بهره‌وری از علایم نگارشی و مراعات آیین نگارش و ویرایش	۷ امتیاز
۱۰	رعایت نکات فنی چاپ و نشر (حروف‌چینی، صفحه‌آرایی، چاپ و صحافی مطلوب، ندرت اغلاط چاپی، ذکر عناوین سرصفحه‌ای گویا، تناسب حجم با مطالب کتاب)	۷ امتیاز
۱۱	امتیاز ویژه‌ی شرح / تعلیق که در معیارهای بالا ذکر نشده است	۵ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های دانشنامه، موسوعه، فرهنگنامه، کتاب‌شناسی و فهرست‌نگاری

الف- شاخص‌های ارزیابی محتوایی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	جامعیت و مانعیت	۱۴ امتیاز
۲	رعایت استانداردهای کتاب‌شناختی / فهرست‌نگاری / دانشنامه و موسوعه‌نویسی	۱۲ امتیاز
۳	اهمیت موضوع کتابشناسی / فهرست‌نگاری	۱۰ امتیاز
۴	ساختار مناسب (تبویب و تنظیم منطقی)	۱۲ امتیاز
۵	نوبودن اثر یا امتیاز آن نسبت به آثار مشابه	۱۰ امتیاز
۶	تناسب اسلوب زبانی کتاب با موضوع	۵ امتیاز
۷	تنظیم فنی و دقیق کتاب‌نامه و پاورقی‌ها	۶ امتیاز
۸	پیوست انواع فهرست‌ها و نمایه‌های دقیق	۸ امتیاز
۹	امتیاز ویژه‌ی این اثر	۵ امتیاز

ب- شاخص‌های ارزیابی ادبی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	آرایه‌های لفظی و معنوی، سادگی و روانی قلم، تنوع واژگانی، صمیمی و زنده‌نویسی، بهداشت قلم (پرهیز از گرته‌برداری، کلیشه، تعابیر و کلمات سست، درازنویسی، ایجاز مخل و اطناب ممل، اغلاط انشایی، دشوارنویسی، پیچیدگی کلامی، واژه‌های غیر فصیح و...)، عنوان کتاب، تکیه بر استفاده از فعل خاص و معلوم	۶ امتیاز
۲	ویراستگی لفظی، رسم الخط، علائم سجاوندی، پرهیز از اغلاط دستوری، قطع و وصل‌ها، پاراگرف‌بندی، یکدستی	۶ امتیاز

ج. رعایت امور فنی و صوری

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	طرح جلد، صفحه‌آرایی، حروف‌چینی، فصل‌بندی، تیترسازی، عناوین سرصفحه‌ای، غلط‌گیری دقیق	۶ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های آموزشی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	ارائه تعاریف عملیاتی از موضوعات و واژگان	۴ امتیاز
۲	انطباق حجم متن با واحدهای آموزشی مربوط	۵ امتیاز
۳	اهداف تحقیق (صراحت، عینیت، ایجاز، عدم تناقض میان اهداف)	۵ امتیاز
۴	استناد متن	۴ امتیاز
۵	تناسب فصول و بخش‌ها	۶ امتیاز
۶	استفاده از رنگ و جلوه‌های تصویری در متن	۵ امتیاز
۷	بهره‌گیری از مثال‌های کافی و ملموس	۴ امتیاز
۸	برنامه‌ریزی متن (مقدمه، فصل‌بندی، نتیجه‌گیری و ...) و محتوایی (ترتیب منطقی مباحث)	۸ امتیاز
۹	استفاده از جدول، نمودار و کادرهای مناسب	۵ امتیاز
۱۰	پرهیز از مطالب زاید و حاشیه‌ای و تمرکز بر موضوع تحقیق	۶ امتیاز
۱۱	استفاده از منابع (از حیث اعتبار علمی، روزآمدی و تعدد آنها)	۵ امتیاز
۱۲	تناسب ارجاعات و نقل قول‌ها	۵ امتیاز
۱۳	توفیق اثر در تحقق اهداف پیش‌بینی‌شده و پاسخ به سؤالات مطرح‌شده	۶ امتیاز
۱۴	رعایت اصول و قواعد نگارش	۷ امتیاز

ردیف	شاخص	امتیاز
۱۵	روانی و صلابت متن	۲۰ امتیاز
۱۶	کیفیت چاپ کتاب (صفحه‌آرایی، طرح جلد، قطع و اندازه‌ی کتاب)	۱۸ امتیاز
۱۷	فهرست کامل منابع و مآخذ (کتاب‌نامه، اشخاص، اماکن و...)	۱۰ امتیاز
۱۸	امتیاز ویژه: خلاقیت و نوآوری: برخورداری از ابتکاری خاص که اثر را از آثار متعارف دیگر در زمینه تکنولوژی آموزشی متمایز و برجسته می‌سازد مانند: ابتکار خاص در استفاده از جاذبه‌های بصری و برنامه‌ریزی متن (دلیل و توضیح)	۱۰ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تألیفی(داستان جوان)

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	تناسب موضوع با مخاطب	۱۰ امتیاز
۲	تازگی موضوع یا تازگی نگاه به موضوع	۲۰ امتیاز
۳	قرار دادن هدف در پس‌زمینه	۱۰ امتیاز
۴	جذابیت داستان‌ها و شخصیت‌پردازی	۲۰ امتیاز
۵	رعایت دیگر عناصر داستانی(سوژه، شبکه استدلالی حوادث و ماجراها)	۱۰ امتیاز
۶	نثر و زبان و مراعات ایجاز در نگارش و ویرایش	۲۰ امتیاز
۷	رعایت امور فنی چاپ و نشر(شکل و نوع حروف چینی، صفحه آرایی و ...)	۵ امتیاز
۸	امتیاز ویژه	۵ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تألیفی(شعر کودک و نوجوان)

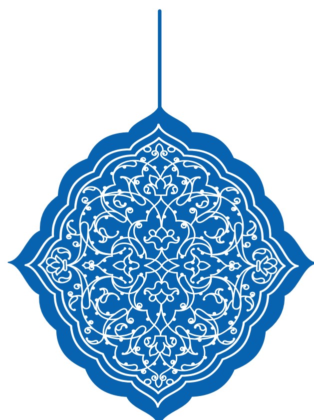
ردیف	شاخص	امتیاز
۱	رعایت اصول و قواعد شعر پارسی	۱۰ امتیاز
۲	زبان و تناسب زبان با مخاطب	۱۵ امتیاز
۳	انتخاب موضوع و تناسب آن با نیازهای مخاطب	۱۰ امتیاز
۴	نوآوری و خلاقیت	۱۰ امتیاز
۵	نوع نگارش	۱۰ امتیاز
۶	توانمندی شاعر در به‌کارگیری صناعات شعری	۲۰ امتیاز
۷	محتوا(پیام، اندیشه، برانگیختن احساس)	۱۵ امتیاز
۸	امتیاز ویژه	۱۰ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های تألیفی(ادبیات کودک و نوجوان)

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	بافت(نثر و زبان، موسیقی، ضرباهنگ، لحن، سبک، تصویرسازی)	۲۰ امتیاز
۲	ساختار(شکل و روابط ارگانیک عناصر)	۲۰ امتیاز
۳	پیرنگ(سوژه و شبکه استدلالی حوادث و ماجراها)	۱۵ امتیاز
۴	نوع ارتباط مؤلف با مخاطب	۱۵ امتیاز
۵	امتیاز ویژه	۱۵ امتیاز
۶	جذابیت ماجراها و شخصیت‌ها	۱۵ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰۰

کتاب سال حوزه

۹

بخش نهم

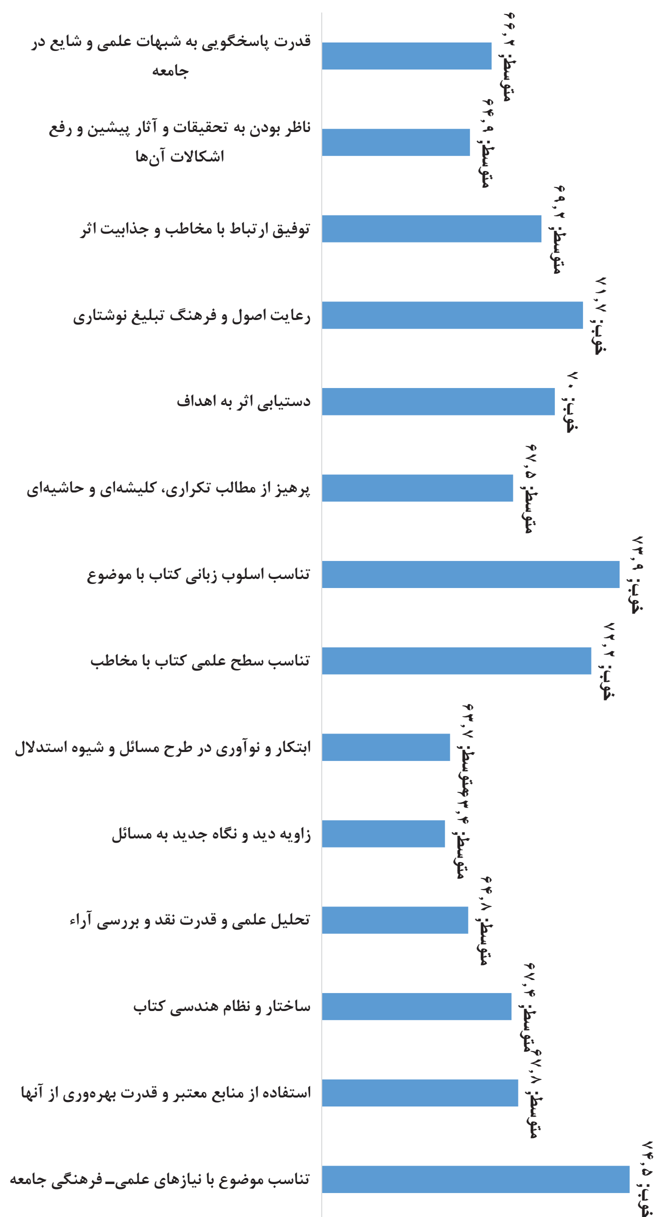
نمودارها

درصد رعایت شاخص‌های داوری در کتاب‌های پژوهشی

درصد رعایت شاخص‌های داوری در کتاب‌های ترویجی

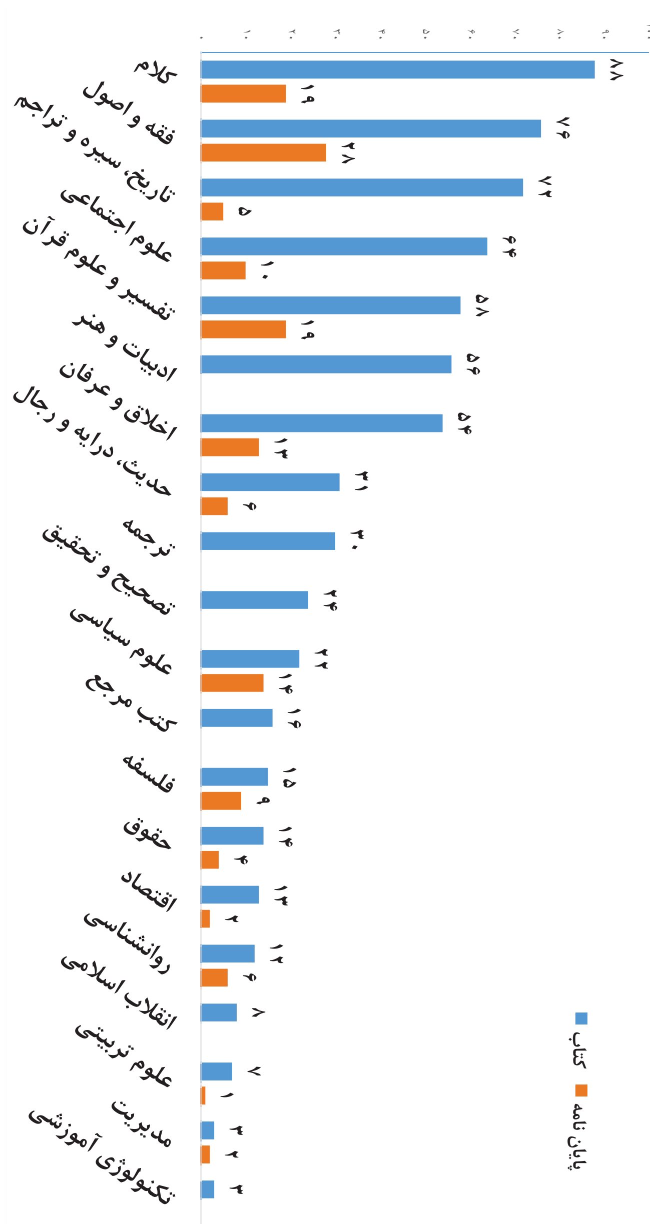

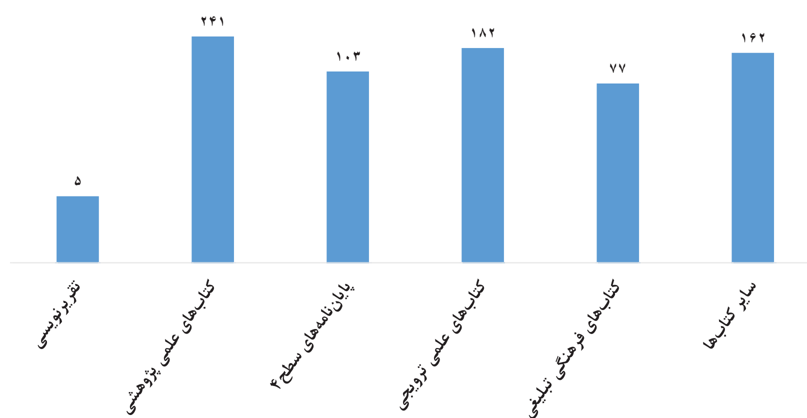
درصد رعایت شاخص‌های داوری در پایان‌نامه‌های سطح۴

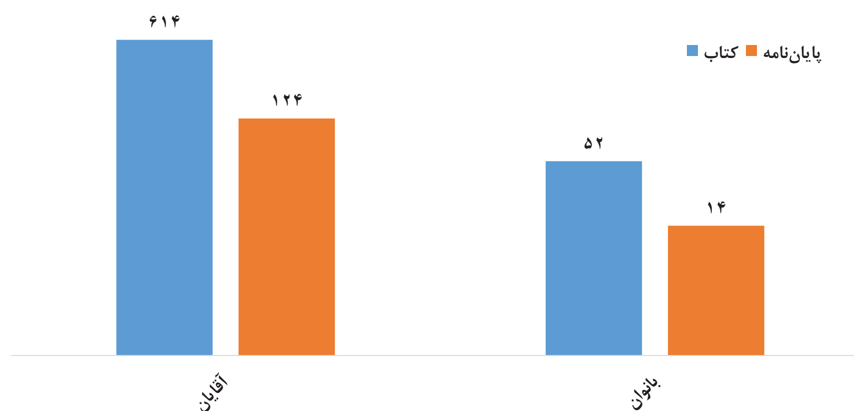
نمودار تعداد آثار رسیده براساس گروه‌های علمی

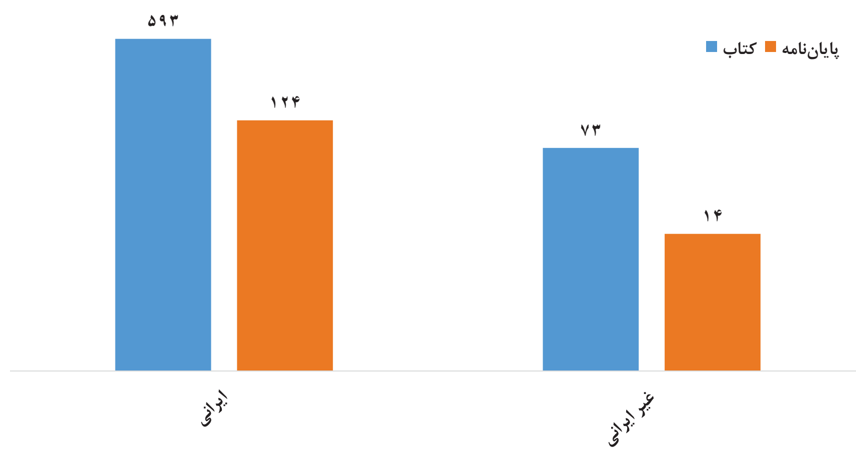
نمودار تعداد آثار رسیده براساس نوع اثر

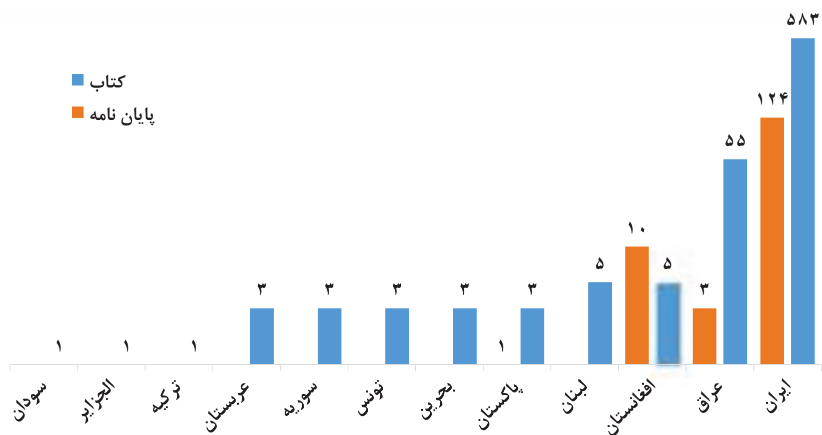
نمودار تعداد آثار رسیده براساس جنسیت نویسندگان

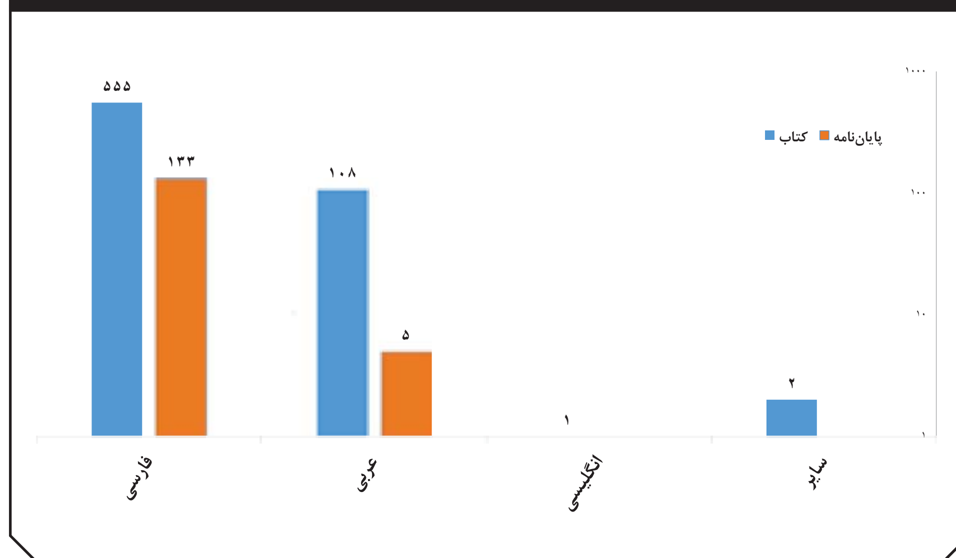
نمودار تعداد آثار رسیده براساس ملیت نویسندگان

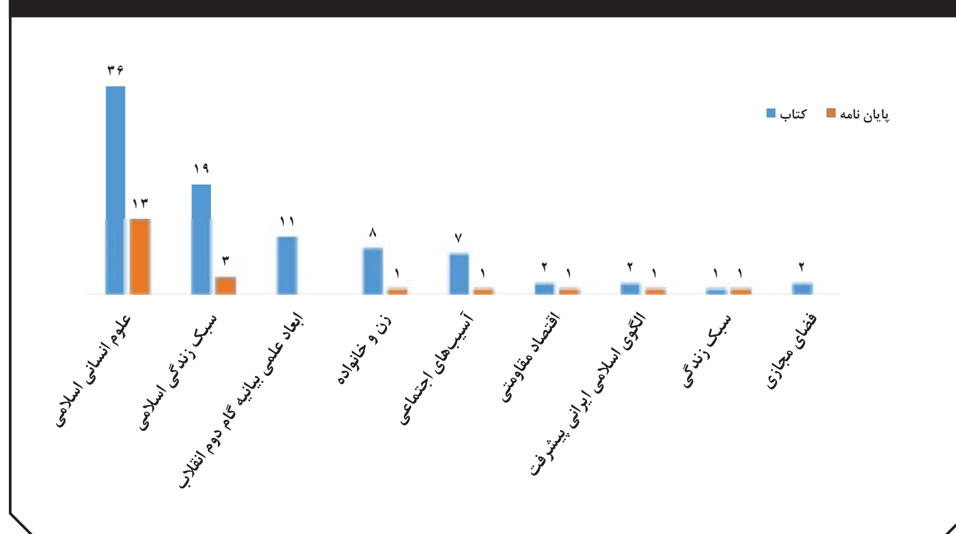
نمودار فراوانی آثار رسیده براساس کشور پدیدآورنده اثر

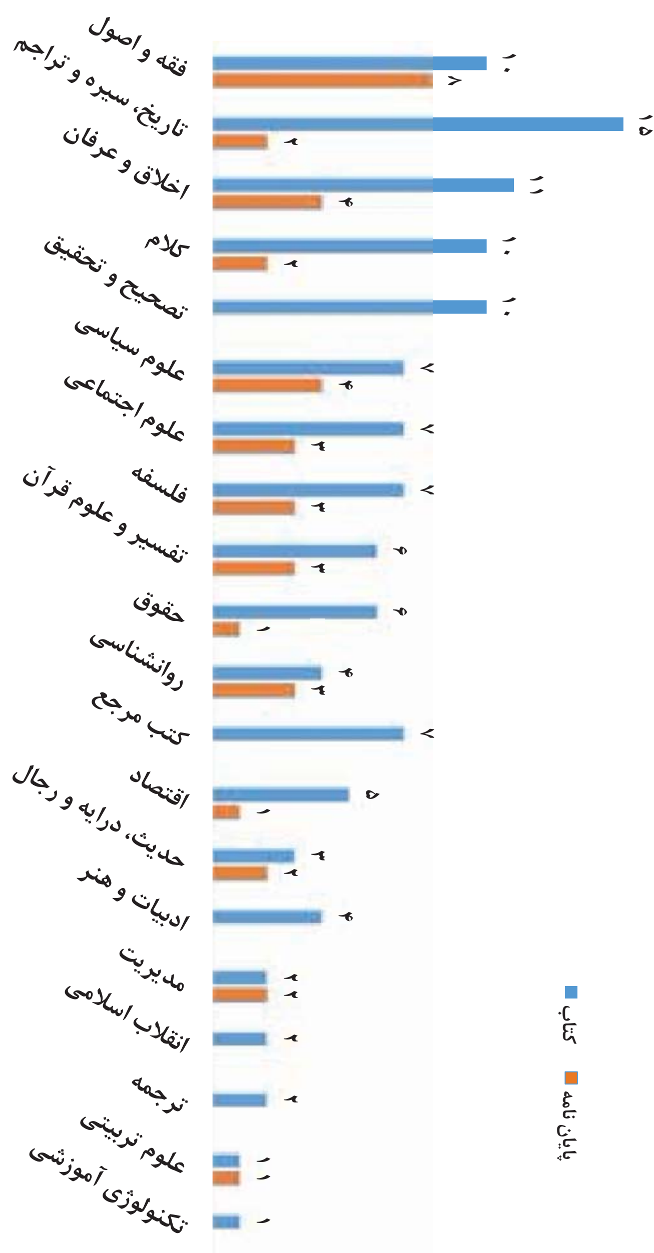
نمودار تعداد آثار رسیده براساس زبان اثر

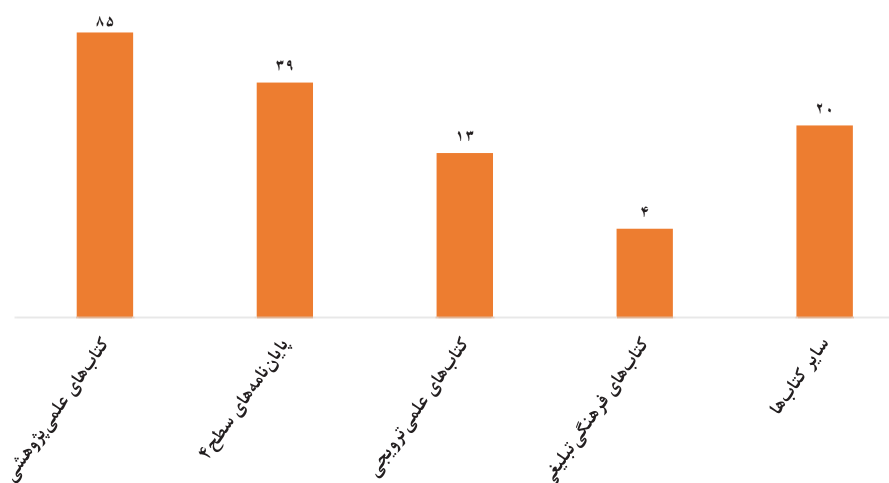
نمودار تعداد آثار رسیده در محورهای ویژه همایش

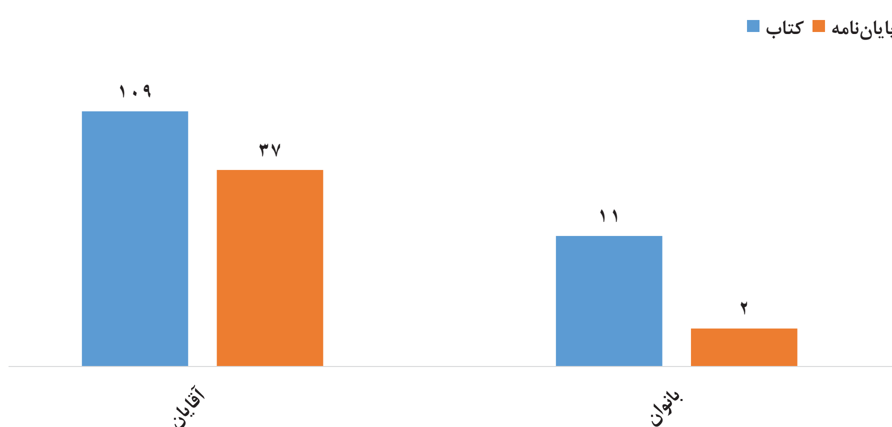
نمودار تعداد آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری براساس گروه علمی

نمودار تعداد آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری براساس نوع اثر

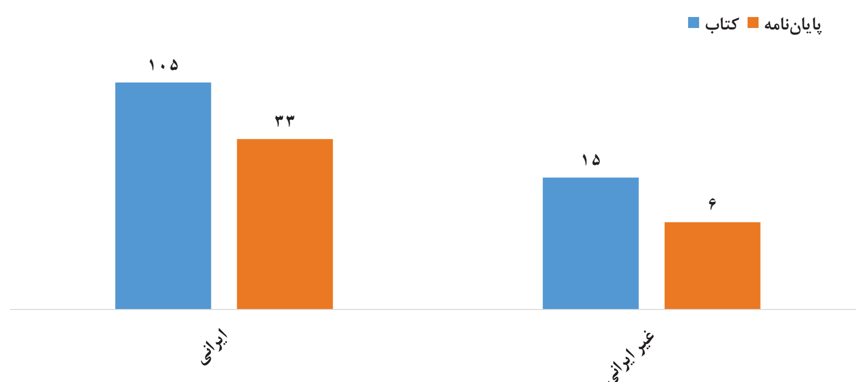

نمودار تعداد آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری براساس جنسیت نویسندگان

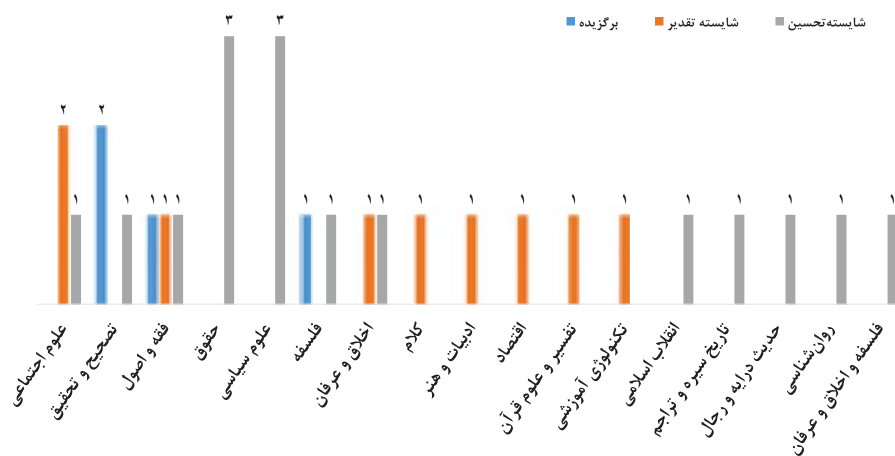

نمودار تعداد آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری براساس ملیت نویسندگان

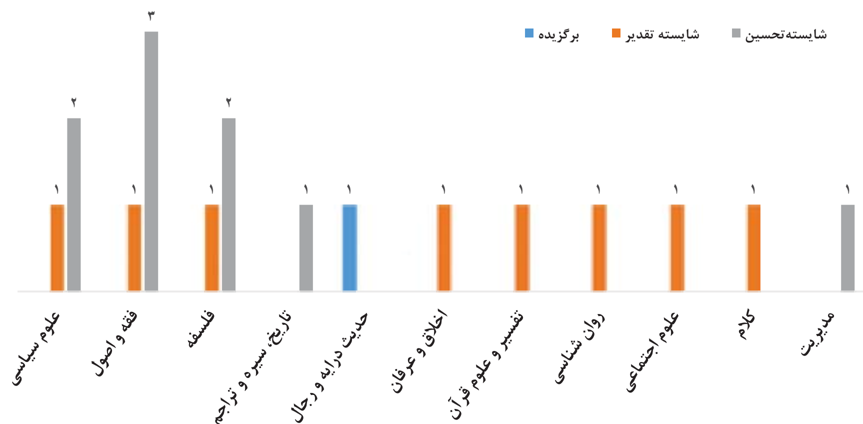

نمودار تعداد کتاب‌های برتر براساس گروه علمی

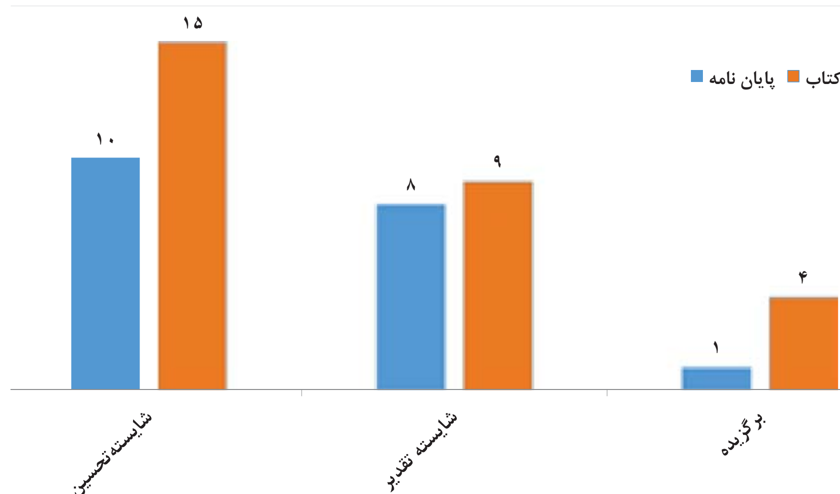

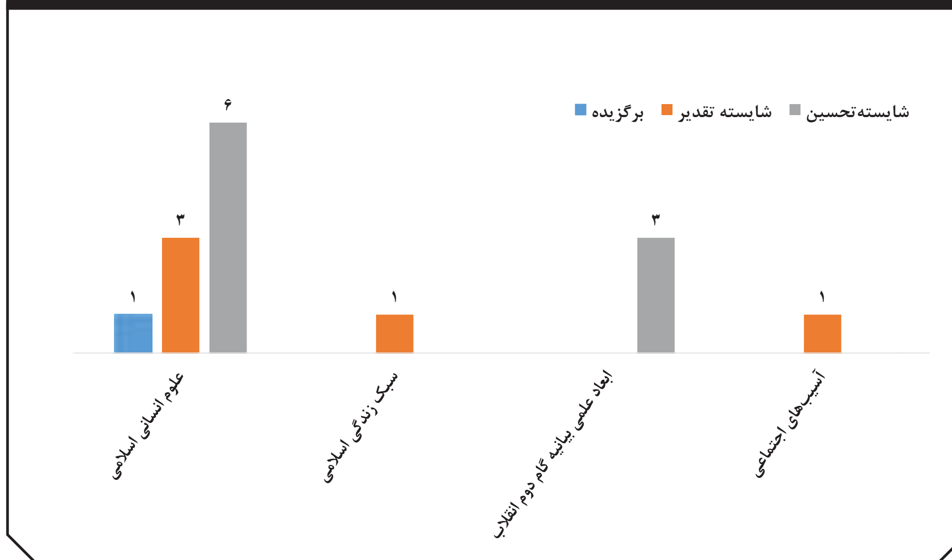
نمودار تعداد پایان‌نامه‌های برتر براساس گروه علمی

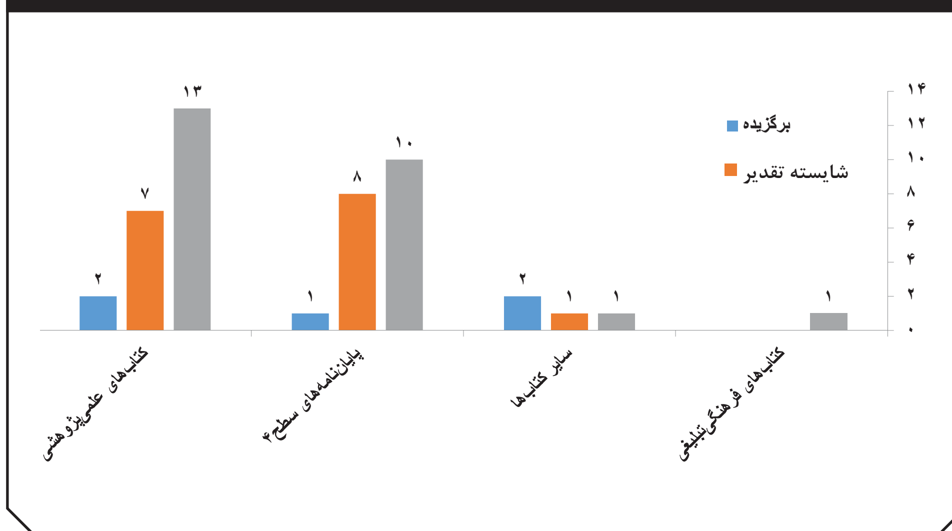
نمودار تعداد آثار برتر براساس قالب اثر

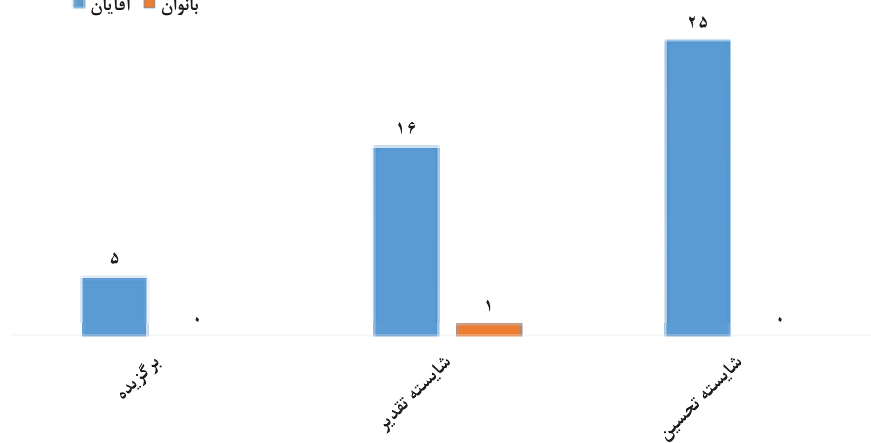
نمودار تعداد آثار برتر در محورهای ویژه همایش

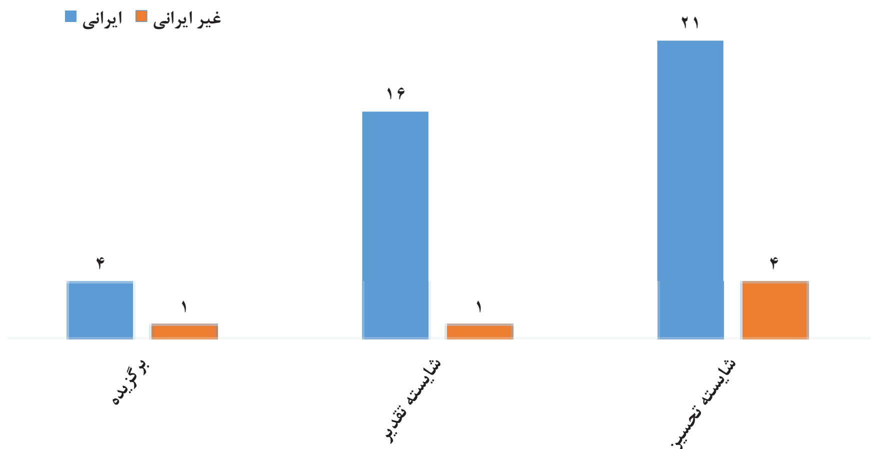
نمودار تعداد آثار برتر براساس نوع اثر

نمودار تعداد آثار برتر براساس جنسیت نویسندگان

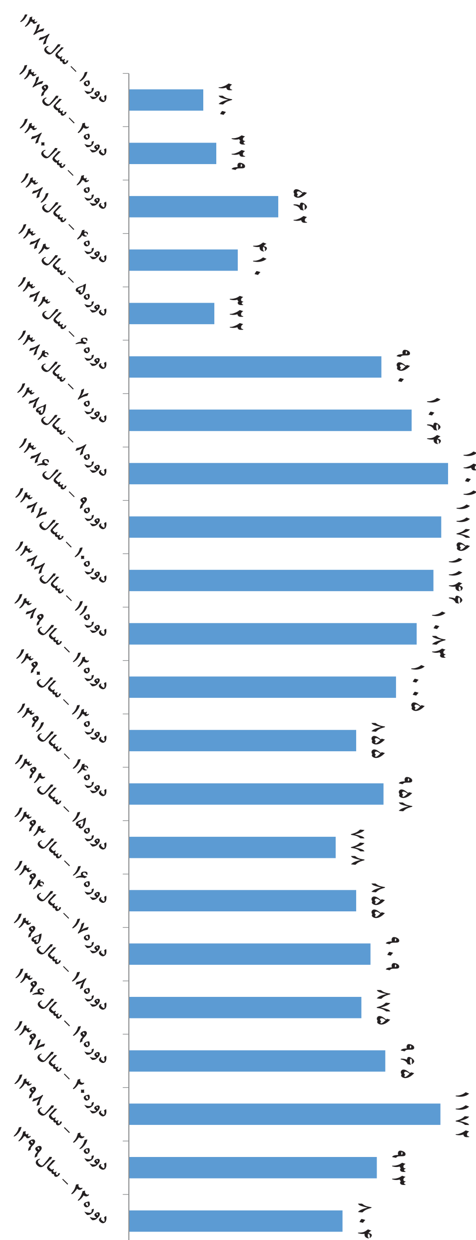

نمودار آثار برتر براساس ملیت نویسندگان

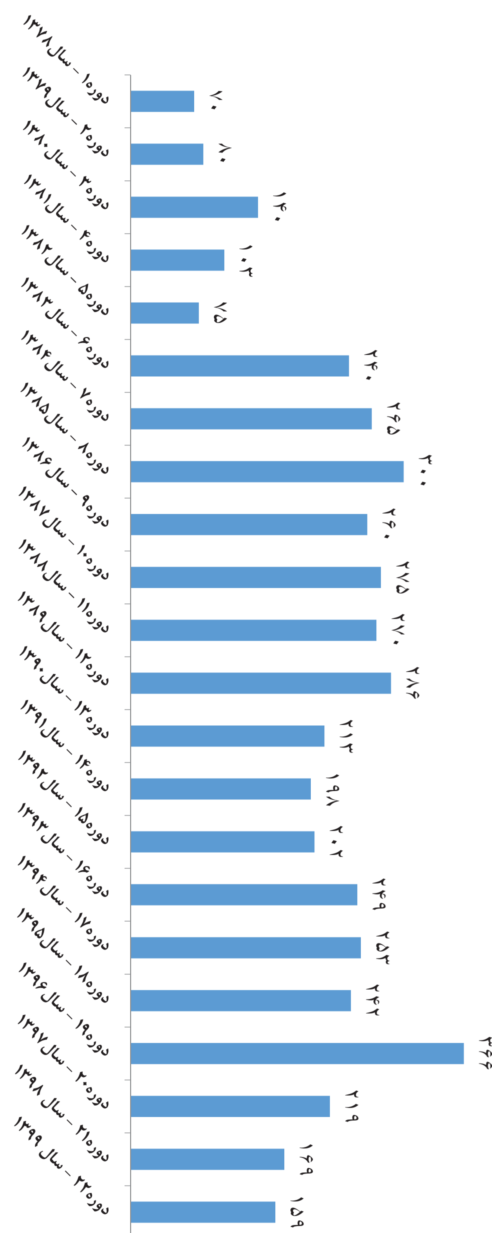

گزارش آماری بیست و دو دوره همایش

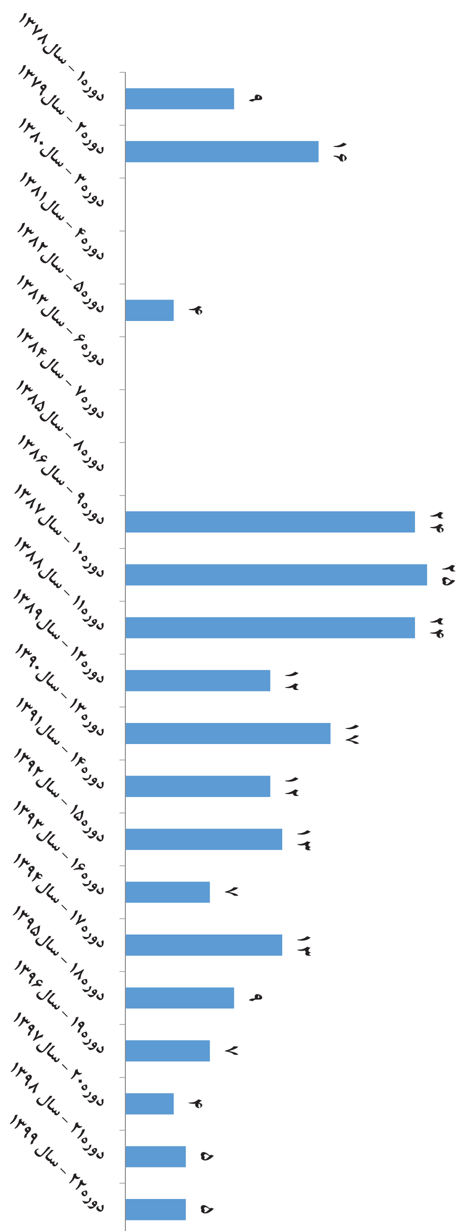
نمودار تعداد آثار رسیده ۲۲ دوره همایش

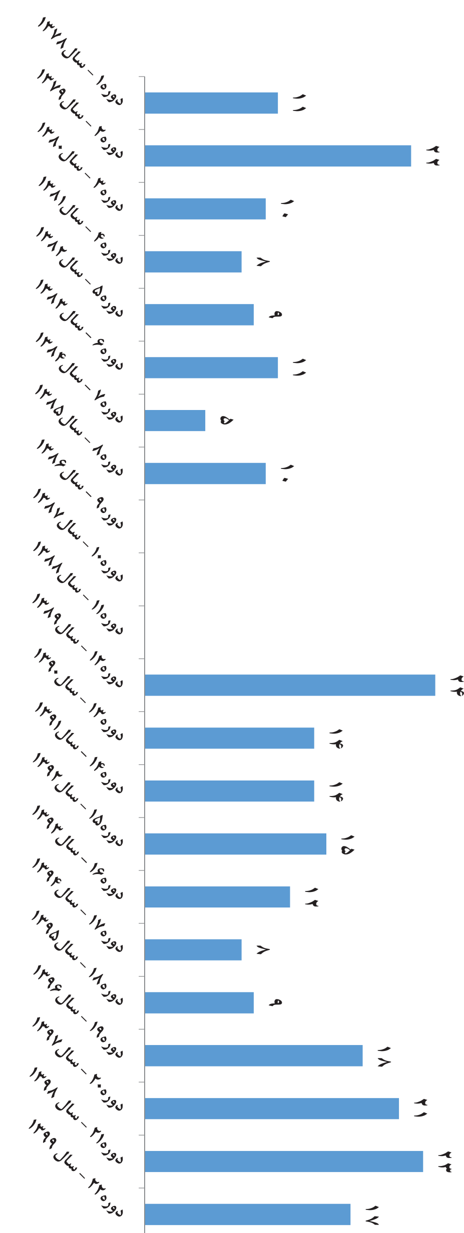
نمودار تعداد آثار راه‌یافته به مرحله ارزیابی تفصیلی ۲۲ دوره همایش

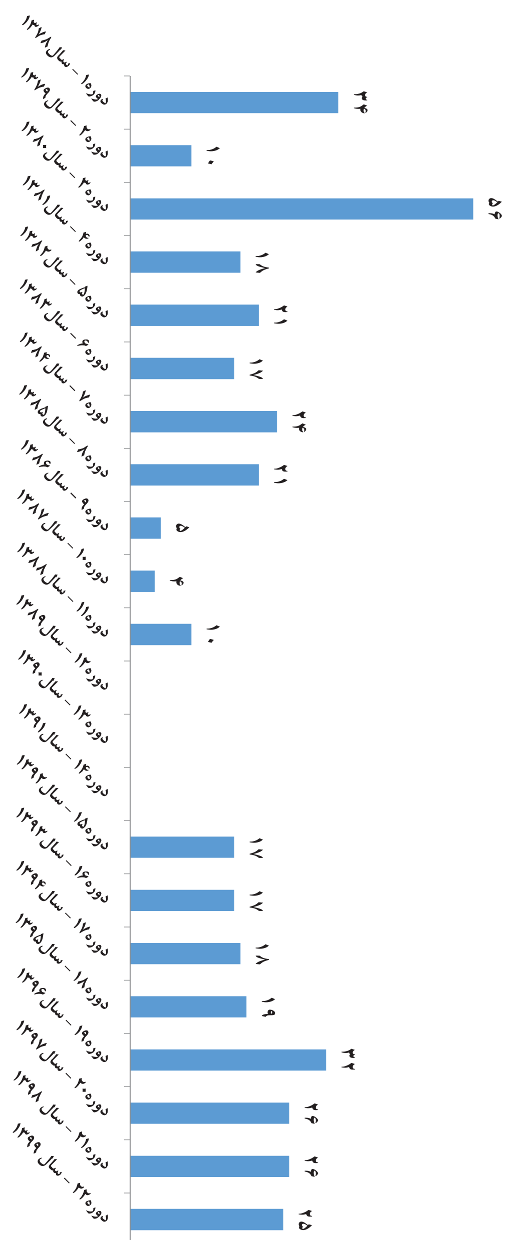
نمودار تعداد آثار برگزیده ۲۲ دوره همایش

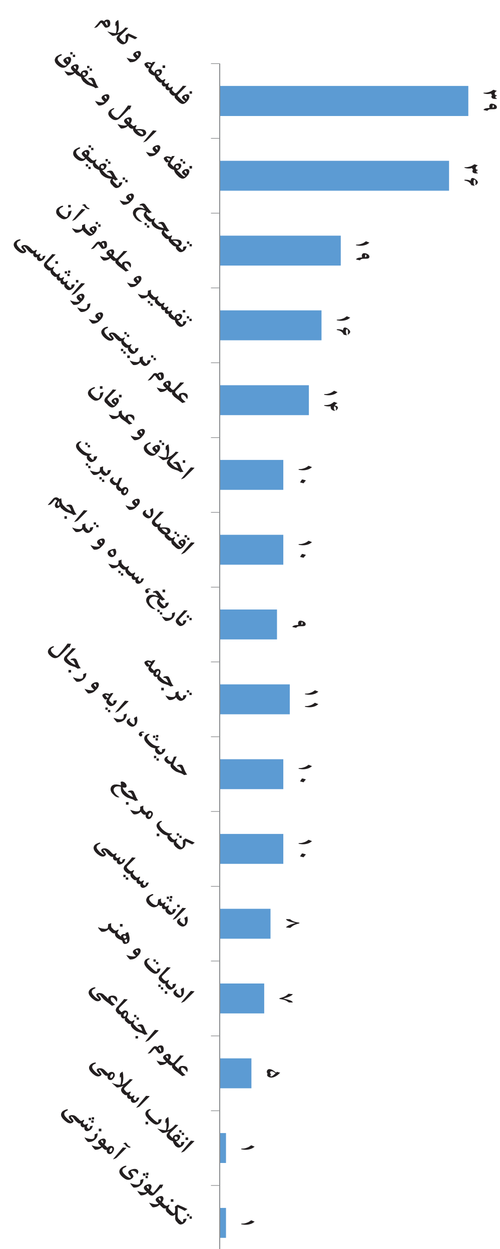
نمودار تعداد آثار شایسته تقدیر ۲۲ دوره همایش

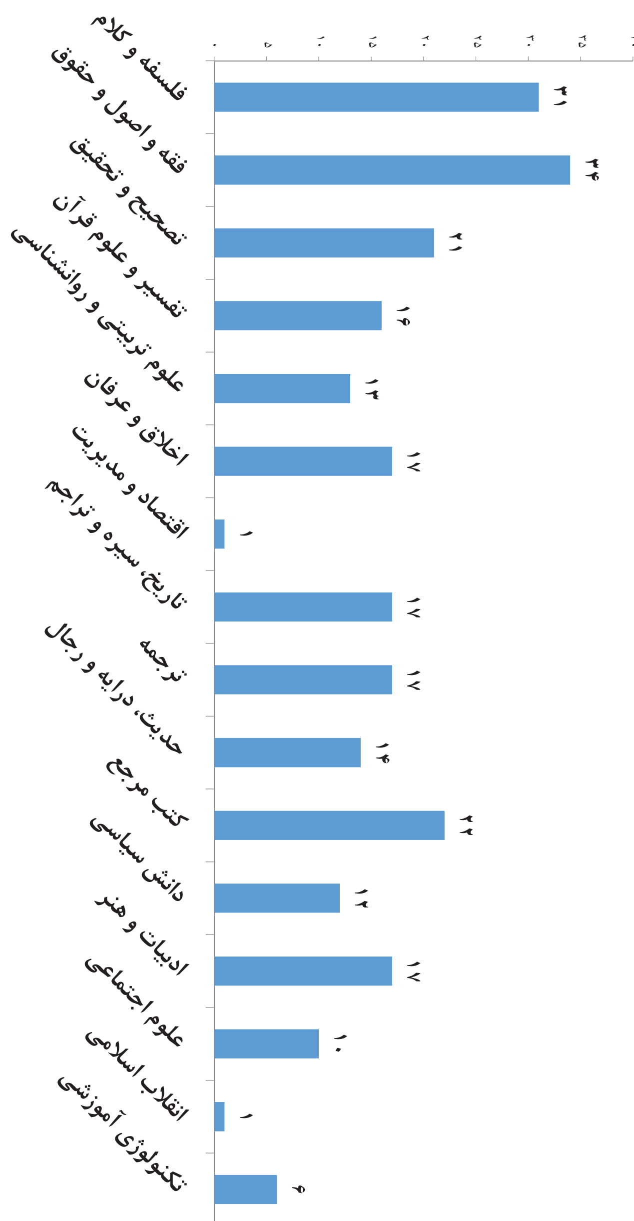
نمودار تعداد آثار شایسته‌تحسین ۲۲ دوره همایش

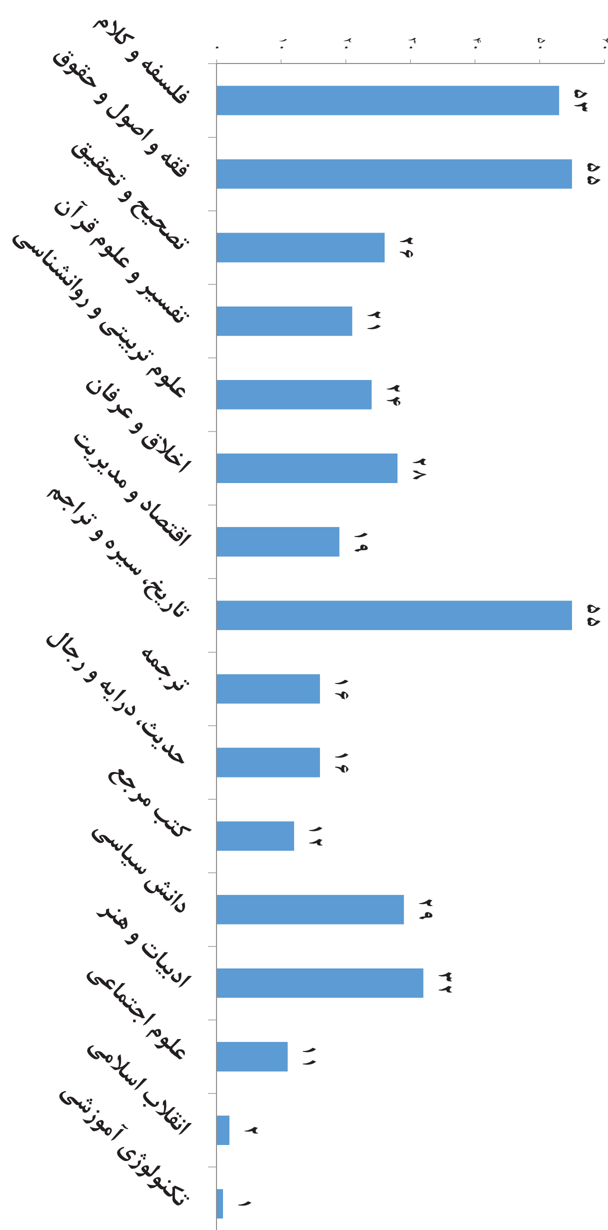
نمودار تعداد آثار برگزیده ۲۲ دوره همایش براساس گروه‌های علمی

نمودار تعداد آثار شایسته تقدیر ۲۲ دوره همایش براساس گروه‌های علمی

نمودار تعداد آثار شایسته تحسین ۲۲ دوره همایش براساس گروه‌های علمی

جشنواره مقالات علمی حوزه

چهارمین جشنواره

اشـــــاره

دبیرخانه کتاب سال حوزه، به اتکای ظرفیت‌ها و زمینه‌های موجود، با ارسال فراخوان به ۸۰ نشریه علمی‌پژوهشی حوزوی، رسماً فعالیت‌ها و فرایندهای علمی و اجرایی چهارمین جشنواره مقالات علمی حوزه را آغاز کرد.
میزان مقالات علمی پژوهشی حوزویان برای ورود به جشنواره، بیش از ۱۵۰۰ مقاله بود که سیاست دبیرخانه جشنواره در سال جاری نیز ادامه مسیر سه دوره گذشته بود، بر این اساس با مجوزی که قبلا از شورای سیاستگذاری و شورای علمی اخذ شده بود، مرحله اول داوری‌ها به هیئت تحریریه نشریات واگذار شد و مقرر شد هر نشریه، به ازای هر شماره‌ای که در سال ۱۳۹۸ منتشر نموده است، تنها یک مقاله را به دبیرخانه جشنواره ارسال نماید. با پایان فراخوان آثار و گونه‌بندی مقالات رسیده در گروه‌های داوری، ارزیابی اجمالی آثار در ۱۵ گروه داوری آغاز شد و پس از ۴۹۷ ارزیابی اجمالی، ۳۵ مقاله به مرحله تفصیلی ارزیابی‌ها راه یافتند. در این مرحله، مجموعاً ۱۰۱ ارزیابی بر روی مقاله‌ها انجام شد. با اتمام ارزیابی تفصیلی، تنها چهار مقاله امتیاز کاندیدای برگزیدگی را به دست آوردند. سپس، هیئت‌های داوری هر گروه علمی، عملکرد داوران را بررسی و چهار مقاله دارای بالاترین امتیاز را به شورای علمی معرفی کردند. شورای علمی، با دقت و حساسیت تمام، عملکرد داوران و هیئت‌های داوری را تأیید و در نهایت، تنها یک مقاله را «برگزیده» و سه مقاله دیگر را «شایسته‌تقدیر» اعلام کرد.
جشنواره مقالات علمی حوزه، رتبه «شایسته‌تحسین» ندارد.
در دوره جاری نیز همچون سال گذشته، هیئت‌های داوری جشنواره، ارزیابی اولیه مقالات را طی دو مرحله انجام دادند که در پی آن، آثار راه یافته به مرحله ارزیابی تفصیلی، مجددا براساس شاخص‌های مصوب مورد ارزیابی قرار گرفتند.
در چهارمین دوره جشنواره مقالات علمی حوزه، افزون بر ادامه فعالیت‌ها و برنامه‌های دوره نخست، جلسات متعدد کارشناسی برای ظرفیت‌شناسی برگزاری این جشنواره برگزار و برخی

آیین‌نامه‌های موجود اصلاح یا آیین‌نامه‌های جدید تدوین و در شورای علمی و شورای سیاست‌گذاری تصویب شد.

گفتنی است، تعداد نشریات علمی‌پژوهشی حوزوی حائز شرایط شرکت در چهارمین جشنواره، ۸۰ نشریه بود که از میان آنها، فقط ۴۷ نشریه در این دوره شرکت و مجموعاً ۱۲۹ مقاله را به دبیرخانه جشنواره مقالات ارسال کردند. برخی دلایل حضور نیافتن ۳۳ نشریه علمی‌پژوهشی حوزوی در این دوره، عبارت بودند از:

۱. انتشار نیافتن نشریه در سال ۱۳۹۸؛

۲. تکمیل نشدن مدارک و مستندات لازم؛

۳. برگزار نشدن جلسات هیئت تحریریه برای انتخاب مقاله؛

۴. بروز مشکلات اداری و داخلی نشریات برای همکاری و ارسال مقاله؛

۵. ارسال مقاله‌ها پس از پایان مهلت فراخوان.

جدول عددی وضعیت آثار

چهارمین جشنواره مقالات علمی
به تفکیک گروه‌های علمی

نام گروه	تعداد آثار رسیده	تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم	تعداد آثار برگزیده	تعداد آثار شایسته تقدیر
اخلاق و عرفان	۹	۳		
ادبیات و هنر	۱			
اقتصاد	۶	۴		
انقلاب اسلامی	۲	۲		
تاریخ، سیره و تراجم	۱۱	۲		
تفسیر و علوم قرآن	۱۶	۲		۱
حقوق	۷			
روانشناسی	۷	۵		
علوم اجتماعي	۸	۲		
علوم تربیتی	۲	۲		۱
علوم سیاسی	۴	۱		۱
فقه و اصول	۲۴	۲		
فلسفه	۱۱	۴	۱	
مدیریت	۲			
کلام	۱۹	۶		
جمع	۱۲۹	۳۵	۱	۳

جدول درصدی وضعیت آثار

چهارمین جشنواره مقالات علمی
به تفکیک گروه‌های علمی

نام گروه	درصد آثار رسیده	درصد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری [1]	درصد آثار برگزیده *	درصد آثار شایسته‌تقدیر
اخلاق و عرفان	۷,۰	۳۳,۳	۰,۰	۰,۰
ادبیات و هنر	۰,۸	۰,۰		
اقتصاد	۴,۷	۶۶,۷	۰,۰	۰,۰
انقلاب اسلامی	۱,۶	۱۰۰,۰	۰,۰	۰,۰
تاریخ، سیره و تراجم	۸,۵	۱۸,۲	۰,۰	۰,۰
تفسیر و علوم قرآن	۱۲,۴	۱۲,۵	۰,۰	۵۰,۰
حقوق	۵,۴	۰,۰		
روانشناسی	۵,۴	۷۱,۴	۰,۰	۰,۰
علوم اجتماعی	۶,۲	۲۵,۰	۰,۰	۰,۰
علوم تربیتی	۱,۶	۱۰۰,۰	۰,۰	۵۰,۰
علوم سیاسی	۳,۱	۲۵,۰	۰,۰	۱۰۰,۰
فقه و اصول	۱۸,۶	۸,۳	۰,۰	۰,۰
فلسفه	۸,۵	۳۶,۴	۲۵,۰	۰,۰
مدیریت	۱,۶	۰,۰		
کلام	۱۴,۷	۳۱,۶	۰,۰	۰,۰
جمع	۱۰۰,۰	۲۷,۱	۲,۹	۸,۶

۱. آمار ارائه شده، براساس میزان آثار رسیده هر گروه علمی محاسبه شده است.
*آمار ارئه شده، براساس میزان آثار راه‌یافته به مرحله دوم داوری همان گروه علمی محاسبه شده است.

گزارش مقالات رسیده
به چهارمین جشنواره مقالات علمی
به تفکیک گروه‌های علمی

فلسفه

الف) برگزیده

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
روش تحقیق شبکه ای روش معیار درتولید علم[1] 	حمید واسطی	فصلنامه ذهن

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
بررسی و تحلیل رهیافت دوگانه علامه طباطبائی در ادراک حسی	محمود شکري	فصلنامه حکمت اسلامی
تحلیلی فلسفی از جهان هاي اعتباري؛ جهان ذهن و جهان ساخت	عبدالله فتحی	فصلنامه معرفت فلسفی
بررسی و تحلیل پاسخ میرداماد به شبهه ارادی بودن اراده	سید مرتضی حسینی کاشانی	فصلنامه کلام اسلامی

علوم تربیتی

الف) شایسته تقدیر

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
نقد دلایل مخالفان ضرورت تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش رسمی	محمد داوودی	دوفصلنامه تربیت اسلامی

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
فراترکیب پژوهش های مربوط به نظریه ولایت فقیه درنظام آموزش وپرورش رسمی کشور	محمد هادي مروجی طبسی	دوفصلنامه اسلام و پژوهش‌های تربیتی

۱. این اثر از امتیاز محور ویژه «علوم انسانی» برخوردار شده است.

علوم سیاسی

الف) شایسته تقدیر

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
الگوی جامعه سازی اقلیت های شیعه بازخوانی تجربه لبنان و نیجریه	سید سعید هاشمي نسب، محمد ستوده	فصلنامه علوم سیاسی

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
رویکرد تمدنی به آزادی سیاسی در قرآن کریم	سید کاظم سید باقری	فصلنامه علوم سیاسی

تفسیر و علوم قرآنی

الف) شایسته تقدیر

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
بررسی ونقد دیدگاه درباره چرایی ذکرنشدن اولی الامر به عنوان مرجع نزاع درآیه ۵۹ نساء	نقي غیاثی	فصلنامه مطالعات تفسیری

ب) راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
رضاع مادر در قرآن کریم تبیین احکام مقرر درآیه ۲۳۳ سوره بقره	مسعود امامی	دوفصلنامه قرآن، فقه و حقوق اسلامی

اخلاق و عرفان

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
تحلیل فلسفی مبدئیت توحید براي فضایل اخلاقی و ارائه تعریف و الگویی جدید از فضایل اخلاقی	تقی محدر	فصلنامه معرفت فلسفی

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
تحلیل فلسفی-حقوقی همجنس‌گرایی: گناه «لواط» یا حق «ازدواج هم‌جنس‌گرایان»	حسین سوزنچی	دوفصلنامه دین و سیاست فرهنگی
تبلور وحدت شخصی در نظام فلسفی شیخ اشراق	میثم زنجیرزن حسینی	فصلنامه حکمت اسلامی

اقتصاد

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
تحلیل عرضه وخدمات تکافلی در اقتصاد اسلامی	سید رضا حسینی	دوفصلنامه جستارهای اقتصادی ایران
بررسی نسبت کارایی وعدالت دراقتصاد اسلامی در مقایسه با مفهوم کارایی در اقتصاد متعارف	علي رضا لشکری	دوفصلنامه جستارهای اقتصادی ایران
معیار اخلاقی تولید در نظام اقتصادی اسلام	محمد جداري عالی	فصلنامه اقتصاد اسلامی
بررسی فقهی اقتصادی کسب درآمد از طریق بازاریابی شبکه‌ای	مهدي خطیبی	فصلنامه اقتصاد اسلامی

انقلاب اسلامی

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
چالش های فرهنگی جریان های تکفیری علیه گفتمان انقلاب اسلامی وراهکارهای مقابله با آن	محمد حقی	فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی
واکاوی آرای مستشرقان درباره جایگاه اسلام شیعی و هدایت فکری روحانیت در انقلاب اسلامی ایران	سعید باغستانی	دوفصلنامه معرفت سیاسی

تاریخ، سیره و تراجم

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
بازخوانی تحلیلی تطبیقی مواد پیمان صلح امام حسن مجتبی (ع) با معاویه در گزارش های منابع فریقین تا قرن ششم	سعید کاظمی	دوفصلنامه مطالعات تاریخی جهان اسلام

روانشناسی

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
ساخت و اعتباریابی آزمون اولیه همدلی براساس منابع اسلامی	مجتبي يعقوبي، محمدرضا احمدی	فصلنامه روان‌شناسی و دین
تبیین مدل عملکردی انگیزش براساس منابع اسلامی	محمدتقي تبيك	دوفصلنامه مطالعات اسلام و روانشناسی
ساخت پرسش نامه اولیه شجاعت براساس منابع اسلامی	مصطفي خوشخرام، محمدرضا احمدی	فصلنامه روان‌شناسی و دین
امکان سنجی بسته آموزشی اصلاح رفتار بين فردي با رويكرد اسلامی در کاهش رفتار مجرمانه زندانيان	اباذر رضائي، رحيم ناروئي نصرتي، مسعود جان بزرگی	فصلنامه روان‌شناسی و دین
ساخت، اعتباریابی و رواسازی آزمون معنای زندگی براساس منابع اسلامی	زهره حیدری	دوفصلنامه مطالعات اسلام و روانشناسی

علوم اجتماعی

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
مؤلفه‌ها و ویژگی‌های متن اجتماعی؛ با تأکید براعتباریات و دلالت‌های آن در تفسیرپدیده های اجتماعی	سیدمحمد معلمی	فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی
مقایسه رویکرد معروف گرا و حقوق گرا در انعطاف بخشی به روابط همسران و حقوق زنان	معصومه حافظی	دوفصلنامه مطالعات اسلامی زنان و خانواده

فقه و اصول

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
ولی اذن در درمان	رضا پورصدقی	فصلنامه فقه
قالب های اثرگذار داده های تاریخی در فرایند استنباط فقهی؛ بررسی موردی مکتب معاصر نجف	محمد كرماني كجور	فصلنامه تاريخ اسلام

کلام

راه‌یافته به مرحله دوم داوری

عنوان مقاله	پدیدآور	نشریه
تحلیلی برظرفیت تأثیرگذاری کشفیات نجع حمادی برتاریخ و الهیات مسیحی	محمدرضا اسدی	فصلنامه معرفت ادیان
واکاوی اندیشه توحیدی هشام بن سالم جوالیقی	مهدي کریمی، علي آقانوری، علی اله بداشتی	فصلنامه شیعه پژوهی
وجودشناختی صفات الهی از منظرمتکلمان مدرسه بغداد	عبدالهادي اعتصامی، محمدجعفررضایی	فصلنامه شیعه پژوهی
امتدادجریان کلامی هشام بن حکم دربصره جریانی نویافته درتاریخ تفکرامامیه نخستین	سیداکبرموسوی تنیانی	فصلنامه نقد و نظر
فطرت ومعرفت فطری ازدیدگاه میرزا مهدی اصفهانی	محمد تقی سبحانی	فصلنامه تحقیقات کلامی
نقد نظریه (رئالیسم محور) استیون هاوکینگ	مسلم زمانیان	فصلنامه کلام اسلامی

روش تحقیق شبکه ای روش معیار درتولید علم

برگزیده

حمیدواسطی
گروه علمی: فلسفه
نشریه: ذهن
محور ویژه: علوم انسانی اسلامی

براساس مبنای هستی‌شناختی و معرفت‌شناختیِ «رئالیسم شبکه‌ای»، پدیده‌ها دارای وجود استقلالی از فاعل شناسا و قابل کشف هستند و در اصل وجود و ظهور و بروزشان، ابعاد، سطوح، لایه‌ها و زوایای مختلفی دارند. بر پایه این مبنا، پرسش اصلی تحقیق حاضر این است که روش موجّه برای کشف حداکثری واقعیت‌ها چیست؟

فرضیهٔ مؤلف در پاسخ به این مسئله عبارت است از: «روش تحقیقِ شبکه‌ای که مبتنی بر گستره شبکه هستی و معادلات حرکت در این شبکه است، روش موجه برای کشف حداکثری از واقعیت‌ها است.»

مقصود از «شبکه هستی» در این فضا، نقشه روابط کل موجودات با یک‌دیگر و مراد از «معادلات حرکت در شبکه هستی» برایندگیری از کمّ و کیف روابط میان پدیده‌ها برای ایجاد یک تغییر است.

در این روش، از سه ابزار هستی‌شناختی، به طور خاص، استفاده می‌شود: «علل اربع»، «مقولات عشر» و «مقومات سته حرکت». این سه ابزارِ راهبردی، مسئولیت تجزیه پدیده‌ها به اجزا و روابط‌شان و سپس ترکیب آنها برای دست‌یابی به اثر جدید را برعهده دارند. این ابزارهای فلسفی با قرائت حکمت متعالیه، در تمام پدیده‌های فردی و جمعی، ذهنی، روحی و رفتاری، مُلکی و ملکوتی، حقیقی و اعتباری، براساس منشأ اعتبار یا انتزاع‌شان، کارایی دارند. افزون بر این، می‌توانند وحدت را به کثرت تبدیل کنند و سپس، کثرات را به وحدت برسانند.

شایسته تقدیر

بررسی ونقد دیدگاه‌ها درباره چرایی ذکر نشدن اولی الامر به عنوان مرجع نزاع درآیه ۵۹ نساء

نقی غیاثی
گروه علمی: تفسیر و علوم قرآن
نشریه: مطالعات تفسیری

پژوهش پیش رو، به روش توصیفی و تحلیلی، دیدگاه مفسران قرآن را در باره چرایی ذکر نشدن «اولی الامر» به عنوان مرجع حل نزاع در آیه ۵۹ سوره نساء بررسی و نقد کرده است.

در بررسی این دیدگاه‌ها، برخی، معصوم نبودن اولی الامر را علت ذکر نشدن آنها به عنوان مرجع حل نزاع دانسته‌اند. گروهی، مکلف بودن مردم به اطاعت و پیروی از ایشان در بخش نخست آیه را منشأ این امر برشمرده‌اند. گروهی دیگر، برآن هستند به دلیل آنکه اولی الامر خود در آیه موظف شده‌اند منازعات را به کتاب و سنت ارجاع دهند، دیگر جایی برای ذکر آنها به عنوان مرجع حل اختلاف وجود ندارد. شماری نیز برخوردار نبودن ایشان از حق تشریع را علت عدم ذکر مرجعیت آنان در منازعات یاد کرده‌اند.

از تحلیل درون‌متنی و برون‌متنی این آیه چنین به دست آمد که آنچه علت عدم ذکر اولی الامر به عنوان مرجع حل اختلاف‌ها بیان شده، بر خلاف ظهور آیه بوده است. افزون بر این، به دلیل آنکه اولی الامر خود طرف نزاع قرار می‌گیرند، معقول نیست در متنازع فیه، مرجع حل اختلاف باشند.

شایسته تقدیر

نقد دلایل مخالفان ضرورت تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش رسمی

محمد داودی

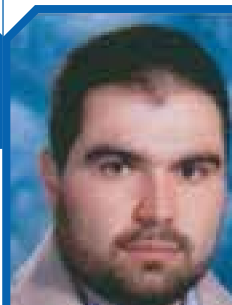
گروه علمی: **علوم تربیتی**

نشریه: **تربیت اسلامی**

مطلوبیت و ضرورت تربیت دینی، خواه به صورت کلی و خواه در نظام آموزش و پرورش رسمی، بر اساس متون اسلامی امري انکارناپذیر است. با وجود این، تردیدها و مخالفت‌هایی در بارهٔ ضرورت تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش رسمی، از سوی برخی متفکران غربی ابراز شده است.

هدف این مقاله، بررسی و نقد دلایل این دسته از متفکران و اثبات مطلوبیت و ضرورت تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش رسمی است. در این مقاله، با روش توصیفی، تحلیلی و انتقادی، تردیدها و مخالفت‌ها در باره ضرورت تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش رسمی به نقد کشیده شده است. بی‌معنایی و غیرعقلانی بودن آموزه‌های دینی و تلقینی بودن تربیت دینی، از مهم‌ترین دلایل عام مخالفت با ضرورت تربیت دینی و تلقینی بودن مفهوم تربیت اسلامی دلیل خاص مخالفت با ضرورت تربیت دینی‌اسلامی است.

در پایان این مقاله، پس از نقد و بررسی دلایل مخالفان، مطلوبیت و ضرورت تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش رسمی با دلایل جداگانه به اثبات رسیده است.

شایسته تقدیر

الگوی جامعه سازی اقلیت های شیعه؛ بازخوانی تجربه لبنان و نیجریه

سیدسعیدهاشمی‌نسب
گروه علمی: علوم سیاسی
نشریه: علوم سیاسی

هدف از پژوهش حاضر مطالعه الگوی جامعه‌سازی اقلیت‌های شیعه بر اساس تجربه موفق لبنان است که بتوان در سیاست‌گذاری برای اقلیت‌های شیعه نیجریه از آن استفاده کرد. روش پژوهش توصیفی‌تحلیلی بوده و اطلاعات به شیوه کتابخانه‌ای، اسناد و مصاحبه با متخصصان لبنان و نیجریه گردآوری شده است.

یافته‌ها نشان می‌دهد، دو نوع جامعه پراکنده و جامعه خودبنیاد را در وضعیت شیعیان لبنان و نیجریه می‌توان تشخیص داد. اقلیت‌های شیعه در وضعیت پراکنده در چهار نظام فرهنگی، تعاملی‌اقتصادی، سیاسی و اجتماعی با بحران‌های متعددی مواجه هستند که در ارتباط مستقیم با کنش‌های شیعیان است. ارتباط کنش و وضعیت پراکنده دو روی یک سکه است و هم‌افزایی دارند. در نظام فرهنگی، با ابهام ارزشی و نارسایی‌های هنجاری مواجه‌اند که متأثر و تاثیرگزار بر کنش عامیانه است. در نظام تعاملی‌اقتصادی، با بحران تعامل با ساختارهای اجتماعی و فقر شدید مواجه‌اند که ارتباط مستقیمی با کنش وابسته‌انزواطلبانه دارد. در نظام سیاسی، بحران اصلی در نارسایی نهاد رهبری است که کنش احساسی را منجر شده است. در نظام اجتماعی نیز بحران انشقاق ناشی از کنش انشقاقی است.

شکستن ارتباط هم‌افزایانه کنش‌های یادشده و وضعیت پراکنده، منوط است به: شکل‌گیری نظام روحانیت و کنش‌های ارزش‌مدار با صراحت و تعمیم ارزشی در نظام فرهنگی؛ کنش مستقل و تعاملی با تعریف هویت شیعی و تعریف تعامل با ساختارهای اجتماعی در نظام تعاملی‌اقتصادی؛ کنش مدبرانه با شکل‌گیری نهاد رهبری در نظام سیاسی؛ کنش همبسته و شبکه‌ساز برای دست‌یابی به همبستگی در نظام اجتماعی.

با چنین تغییری، اقلیت شیعه به جامعه خودبنیاد شیعه تکامل خواهد یافت.

گزارش مقاله‌های رسیده

به تفکیک نشریات

ردیف	نشریه	تعداد آثار رسیده	تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری
۱	قرآن، فقه و حقوق اسلامی	۶	۱
۲	روانشناسی و دین	۵	۳
۳	اقتصاد اسلامی	۴	۲
۴	حکمت اسلامی	۴	۲
۵	علوم سیاسی	۴	۲
۶	کلام اسلامی	۴	۲
۷	معرفت فلسفی	۴	۲
۸	تاریخ اسلام	۴	۱
۹	ذهن	۴	۱
۱۰	فقه	۴	۱
۱۱	معرفت ادیان	۴	۱
۱۲	نقد و نظر	۴	۱
۱۳	آموزههای فقه مدنی	۲	۰
۱۴	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	۴	۰
۱۵	سیاست متعالیه	۴	۰
۱۶	مشرق موعود	۴	۰
۱۷	تحقیقات کلامی	۳	۱
۱۸	مطالعات انقلاب اسلامی	۳	۱
۱۹	آموزههای فلسفه اسلامی	۲	۰
۲۰	آموزههای قرآنی	۲	۰
۲۱	انتظار موعود	۳	۰
۲۲	جستارهای فقهی و اصولی	۳	۰
۲۳	حکومت اسلامی	۳	۰

ردیف	نشریه	تعداد آثار رسیده	تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری
۲۴	معارف منطقی	۳	۰
۲۵	جستارهای اقتصادی ایران	۲	۲
۲۶	شیعه پژوهی	۲	۲
۲۷	مطالعات اسلام و روانشناسی	۲	۲
۲۸	تربیت اسلامی	۲	۱
۲۹	دین و سیاست فرهنگی	۲	۱
۳۰	مطالعات اسلامی زنان و خانواده	۲	۱
۳۱	مطالعات تاریخی جهان اسلام	۲	۱
۳۲	مطالعات تفسیری	۲	۱
۳۳	معرفت سیاسی	۲	۱
۳۴	معرفت فرهنگی اجتماعی	۲	۱
۳۵	آموزهای حقوق کیفری	۲	۰
۳۶	آیین حکمت	۲	۰
۳۷	پژوهش نامه حج و زیارت	۲	۰
۳۸	پژوهش های فقهی تا اجتهاد	۲	۰
۳۹	پژوهشنامه امامیه	۲	۰
۴۰	پژوهشنامه سبک زندگی	۲	۰
۴۱	پژوهشنامه مذاهب اسلامی	۲	۰
۴۲	قرآن شناخت	۲	۰
۴۳	معرفت کلامی	۲	۰
۴۴	اسلام و پژوهش های تربیتی	۱	۱
۴۵	انوار معرفت	۱	۰
۴۶	پژوهشهای سیاست اسلامی	۱	۰
۴۷	مطالعات جنسیت و خانواده	۱	۰
	جمع	۱۲۹	۳۵

شاخص‌های داوری مقالات علمی پژوهشی

ردیف	شاخص	امتیاز
۱	روزامدی موضوع و ابتنای آن بر نیاز جامعه و نظام	۱۰ امتیاز
۲	رعایت شاخص‌های محتوایی و ساختاری مقالات علمی‌پژوهشی از قبیل: (مسئله‌محوری وتبیین فرضیه در صورت امکان، استناد به منابع معتبرو روزامد و...)	۱۰ امتیاز
۳	رعایت روشمندی متناسب با مسئله	۱۰ امتیاز
۴	میزان نوآوری در تولید نظریه و اهمیت آن در دانش (به ترتیب اهمیت و امتیاز از نظریه خُرد، کلان‌نظریه، ارائه نظام	۱۵ امتیاز
۵	میزان خلاقیت و نوآوری در تولید روش و ساختار دانشی جدید	۱۵ امتیاز
۶	نوآوری در نقد نظریه یا دفاع از نظریه و اصلاح و ارتقای آن	۱۵ امتیاز
۷	جامعیت و غنای علمی و اتقان تحلیل و استدلال	۱۰ امتیاز
۸	میزان تأثیرگذاری بر حل مشکلات عملی و کاربردی جامعه یا پاسخ به شبهات علمی موجود	۱۵ امتیاز
۹	پاسداری و حراست از ارزش‌های دینی و انقلابی	۵ امتیاز
۱۰	اثربخشی فوق العاده، برجستگی و جذابیت ویژه در نگارش	۵ امتیاز

جمع امتیاز: ۱۰+۱۰۰

پیوست

نگاهی گذرا به همایش گذشته

اشــــــــاره

بیست‌ویکمین همایش کتاب سال حوزه و سومین جشنواره مقالات علمی حوزه، روز پنج‌شنبه، سوم بهمن‌ماه ۱۳۹۸ در سالن همایش‌های مدرسه عالی دارالشفا برگزار شد. در این مراسم، آثار برگزیده، شایسته‌تقدیر و شایسته‌تحسین معرفی و از دارندگان آنها تجلیل شد.

در ایـن بخـش، خلاصـه‌ای از گفتار سـخنران ویـژه این همایش، حضـرت آیت الله العظمـی حاج شـیخ جعفر سـبحانی دام ظلـه العالـی آیـت الله علیرضا اعرافی، مدیـر حوزه‌های علمیـه و حجـت الاسـلام والمسـلمین مقیمی‌حاجـی، دبیر همایش کتاب سـال حـوزه، ارائه شـده است.

حضرت آیت‌الله العظمی حاج شیخ جعفر سبحانی دامت برکاته

زمینه‌سازی برای چاپ آثار تراز و پاسخگو

حضرت آیت الله العظمی سبحانی، در آغاز سخنان خود، به استناد آیه شریفه «ن والقلم وما یسطرون» اهمیت، ارزش و اعتبار قلم را در انتقال و توسعه تمدن و دانش بشری یاد آور شده و در این باره افزود: اگر قلم نبود، تمدنی هم وجود نداشت؛ قلم است که تمدن را از نسلی به نسل بعدی منتقل می‌سازد. اگر تمدن‌های امروز به هفدهمین مرحله خود رسیده‌اند، قلم، نقش مهمی در این میان داشته است.

آیت الله سبحانی، با اشاره به نقش اساسی مسلمانان در این عرصه، یاد آور شد: مسلمانان هم، در طول تاریخ، به وسیله قلم و علم خدمات علمی بسیاری را به بشریت ارائه کرده‌اند؛ هرچند برخی گمان می‌کنند علومی که هم اکنون در اختیار غرب است، در گذشته هم از آنِ آنها بوده است؛ اما مسلمانان، جز یک بازه زمانی، در همه آن علوم پیشگام بوده‌اند. مسلمانان، در عرصه‌های علمی مانند هیئت، ریاضیات، هندسه و ادبیات آثار ماندگار و ریشه‌دار بسیاری تولید کرده‌اند. ائمه معصومین علیهم السلام نیز سفارش های فراوانی در خصوص کتابت کتاب‌های علمی داشته‌اند؛ در طول ۲۶۰ سال عصر ائمه علیهم السلام اصحاب ایشان حدود ده هزار کتاب را نوشته‌اند. اگر این کتاب‌ها و جوامع اولیه نبود، کتب دوره دوم تولید نمی‌شد و اگر این کتب نبود، امروز این حجم از علوم وجود نداشت.

ایشان، با بیان اینکه در قرن ششم، کتب علمی از جهان اسلام به روم منتقل شد، افزود: اگر کسی

بخواهد نسخ خطی ما را ببیند، باید بیشتر به غرب سربزند.

حضرت آیت الله سبحانی، در بخش دیگری از سخنان خود، با اشاره به مراسم کتاب سال حوزه، تجلیل از نویسندگان حوزوی را از ابتکارات مهم شورای مدیریت حوزه‌های علمیه دانسته و در این زمینه بر فراهم‌سازی مقدمات چاپ آثار تراز و پاسخگو، تأکید کرده و گفت: آثار حوزوی باید پاسخگوی نیازهای روز حوزه و جامعه باشند، گرِهی از مشکلات امروز را بگشایند و با هجمه‌های ضدشیعی مقابله کنند.

ایشان، در این باره افزود: برخی پایان‌نامه‌های حووزیان هم جدید هستند که باید برای چاپ آنها سرمایه‌گذاری کرد. امروزه، پایان‌نامه‌های قرآنی بسیاری در قم و غیرآن تولید می‌شوند که باید آنها را عرضه کرد و نشان داد که شیعه چه اهمیتی به قرآن می‌دهد. در نتیجه، تهمت‌هایی که دیگران در این باره به شیعه می‌زنند، از بین می‌رود.

آیت الله سبحانی، انتشار کتاب‌های ضد قرآن و معارف آن را، به ویژه در فضای مجازی، مایه گمراهی برخی جوانان دانسته و بر مقابله با هجمه‌های سنگین دشمن علیه مبانی و اعتقادات شیعه تأکید کرد.

ایشان، گسترش شبهات از سوی دشمن را فرصتی برای تحرکت علمی بیشتر در حوزه‌های علمیه دانسته و یادآور شد: درست است که دشمن هجمه‌های سنگینی به مبانی و اعتقادات شیعه می‌کند؛ اما همه اینها سبب آن شده است که حوزه‌های علمیه حرکت‌های جدی علمی داشته باشند.

معظم له افزودند: وقتی اینترنت مستقل نداریم، هرچه می‌خواهند علیه شیعه منتشر می‌کنند؛ دشمن، کینه‌توزی می‌کند؛ اما باید این دشمنی‌ها، ما را وادار به حرکت کند؛ یکی از دلایلی که از سال ۱۳۲۰ تا ۱۳۹۸ کتاب‌های حوزه افزایش و توسعه بسیار یافته، همین افزایش شبهات و تلاش‌های ضدفرهنگی است.

حضرت آیت الله علیرضا اعرافی دام ظله العالی

مدیر حوزه‌های علمیه و رئیس شورای سیاست‌گذاری همایش کتاب سال حوزه

اهتمام به سنت‌های اصیل پژوهش در حوزه‌های علمیه

حضرت آیت الله اعرافی، در بیست‌ویکمین همایش کتاب سال حوزه، با اشاره به اهمیت پژوهش به ویژه در گستره علوم و معارف دینی، بر توجه و اهتمام جدی به سنت‌های اصیل پژوهش در حوزه‌های علمیه تأکید کرده و گفت: حوزه پژوهش، حوزه بسیار مهمی است؛ اما هنگامی که پژوهش در قلمرو معارف دینی قرار بگیرد از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد شد. بنابراین، اگر تحقیقات دینی درست صورت بگیرد، حیات جاویدان بشریت تضمین می‌شود.

ایشان، با بیان اینکه روش‌شناسی صحیح و اخلاق متناسب با پژوهش، از عناصر و ارکان شکوفایی پژوهش در قلمرو دین است، ادامه داد: پژوهش، آن‌گاه که در خدمت معارف الهی و تولید اندیشه دینی قرار بگیرد، حساسیتش فوق العاده بیشتر می‌شود؛ زیرا خروجی‌های پژوهش‌های دینی را به شارع مقدس اسناد می‌دهد. برای همین است که گزاره‌های

فقهی و خروجی پژوهش‌های دینی، با تعالی و کمال بشریت ارتباط مستقیم دارد.
به گفته آیت الله اعرافی: هنگامی که تحقیق به سوی شریعت و عالم تشریع سوق پیدا می‌کند، از حساسیت بیشتری برخوردار می‌شود؛ زیرا در پژوهش‌های غیر دینی چیزی به شارع مقدس اسناد داده نمی‌شود؛ اما پژوهش‌های دینی، خروجی نظریه‌ها را به شارع قدس اسناد می‌دهد.
مدیر حوزه‌های علمیه، در ادامه افزود: اگر پژوهش دینی به صورت صحیح صورت نگیرد، بدون شک، سبب گمراهی بشریت شده و حیات جاویدان بشر را به خطر می‌اندازد. بر این اساس، حساسیت مسئله پژوهش در قلمرو دین، اقتضا دارد شخصیت‌های بزرگ، همه عمر خود را در زمینه روش‌شناسی درست صرف کنند که پژوهش‌های دینی به صورت صحیح انجام شده و نظریه درست به خداوند اسناد داده شود.
آیت الله اعرافی، در بخش دیگری از سخنان خود، برخی از روش‌ها و سنت‌های علمی و پژوهشی خاص حوزه‌های علمیه را بر شمرده و در این باره گفت: با احترام به همه سنن پژوهشی در دنیا، باید بگوییم سنن و روش‌های اصیل و دقیق پژوهش در حوزه‌های علمیه، امروز نیز باید مورد توجه قرار گیرد؛ سنت مباحثه استاد و شاگرد، سنت تقریر دروس، سنت تعلیقه‌نویسی و حاشیه‌نگاری، سنت مذاکره علمی و سنت تحقیق‌هایی که به امور مادی گِرِه نخورده باشد، از جمله سنن اصیل حوزه است که باید بدان توجه جدی شود.
ایشان، افزود: عالمان بزرگ ما، همچون علامه طباطبایی، سالیان سال به تحقیق و پژوهش پرداختند و همواره از امور مادی پرهیز می‌کردند؛ پژوهش‌هایی که با امور مادی گِرِه نمی‌خورند، سالیان سال برکات معنوی و علمی خود را نشان می‌دهند و نورافشانی می‌کند.
آیت الله اعرافی، تأکید کرد: امروز نیازمند برداشتن گام‌های جدی در زمینه پژوهش در حوزه هستیم؛ به ویژه آنکه ما امروز فاقد نقشه جامعی هستیم که بتواند همه مراکز علمی را به یکدیگر پیوند دهد.
ایشان، در بخش دیگری از سخنان خود، با تجلیل از شخصیت علمی آیت الله خرازی، برخی ابعاد شخصیت علمی، اخلاقی و انقلابی ایشان را برشمرد.

حجت الاسلام و المسلمین ابو القاسم مقیمی حاجی
دبیر همایش کتاب سال حوزه و جشنواره مقالات علمی حوزه

آثار دوره بیست و یکم؛ وضعیت و آمار

حجت الاسلام و المسلمین ابوالقاسم مقیمی حاجی، در بیست‌ویکمین همایش کتاب سال حوزه و سومین جشنواره مقالات علمی حوزه، گزارشی آماری از فرایند علمی و وضعیت این همایش ارائه کرد. طبق این گزارش، در این دوره، ۹۳۳ اثر در قالب کتاب و پایان‌نامه به دبیرخانه ارسال شد که، همانند دوره بیستم، بیشتر آنها به دو گروه فقه و اصول با ۱۳۵ و کلام با ۱۳۳ اثر اختصاص داشت. کمترین اثر ارسالی، برای گروه کتب مرجع با ۱۶ و مدیریت با سه اثر بوده است.

به گفته دبیر همایش: از دوره بیستم، نُه محور به اولویت‌های این همایش اضافه شد: آسیب‌های اجتماعی؛ اقتصاد مقاومتی؛ الگوی اسلامی‌ایرانی پیشرفت؛ جمعیت، زن و خانواده؛ سبک زندگی اسلامی؛ علوم انسانی‌اسلامی؛ فضای مجازی؛ محیط زیست و منابع طبیعی؛ هنر. افزون بر این، در این

دوره نیز، محور «ابعاد علمی بیانیه گام دوم انقلاب» در شمار اولویت‌ها قرار گرفت. بر این اساس، از میان ۱۲۰ اثری که در این محورها به دبیرخانه همایش رسید، ۱۹ اثر برتر معرفی شدند. این آثار، در مقایسه با دوره بیستم، بیش از دو برابر رشد کمی و کیفی را نشان می‌دهد.

حجت الاسلام مقیمی افزود: با مصوبه شورای سیاست‌گذاری کتاب سال حوزه، از همایش بیستم تا کنون، آثار فرهنگی‌تبلیغی نیز در همه گروه‌های علمی وارد عرصه رقابت شدند. در این دوره، ۶۳ اثر فرهنگی‌تبلیغی به دبیرخانه همایش واصل شد که از این تعداد، تنها سه اثر به مرحله ارزیابی تفصیلی راه یافتند.

همچنین، به دلیل اهمیت تقریرنویسی در حوزه‌های علمیه، شورای سیاست‌گذاری همایش کتاب سال حوزه تصویب کرد از این دوره به بعد، کتاب‌های تقریر نیز در کنار دیگر آثار پژوهشی و ترویجی، در این رقابت علمی، قرار گیرند. در این دوره، پنج تقریر علمی واصل شد که از این تعداد، دو اثر به مرحله دوم ارزیابی راه یافت.

وی، با اشاره به بین المللی بودن همایش کتاب سال حوزه، گفت: نویسندگان غیر ایرانی مجموعاً ۸۲ اثر را به عربی، انگلیسی و سایر زبان‌ها برای دبیرخانه ارسال کنند. از میان این آثار، ۱۴ اثر به مرحله دوم راه یافته و در نهایت، چهار اثر، رتبه برتر را به دست آوردند. میزان مشارکت نویسندگان غیر ایرانی در این دوره، نسبت به دوره بیستم، ۱۴ درصد رشد داشت.

وی، همچنین با اشاره به آثار بانوان نویسنده در این همایش، گفت: دوره بیست و یکم، شاهد حضور ۶۶ اثر از بانوان حوزوی، در قالب ۵۱ کتاب و ۱۵ پایان‌نامه بود. از این تعداد، نُه اثر به مرحله دوم رسیده و در نهایت، دو اثر شرایط لازم را برای انتخاب به دست آوردند.

دبیر علمی همایش گزارش داد: از میان ۹۳۳ آثار رسیده به این دوره، پس از ارزیابی اجمالی، ۱۶۹ اثر به مرحله دوم داوری ارزیابی تفصیلی راه یافتند. از این تعداد، ۵۴ اثر نامزد برگزیدگی شدند که پنج اثر رتبه برگزیده و ۲۳ اثر رتبه شایسته تقدیر را به دست آوردند. نویسندگان ۲۶ اثر نیز شایسته تحسین شدند.

همچنین، از میان آثار راه‌یافته به مرحله دوم، ۷۴ درصد آنها علمی‌پژوهشی، ۸/۹ درصد علمی‌ترویجی، ۱٫۸ درصد فرهنگی‌تبلیغی، ۱٫۲ درصد تقریرنویسی بودند.

طبق گزارش ایشان: از نتایج داده‌های ۲۱۴ ارزیابی کتاب‌های علمی‌پژوهشی در مرحله دوم، به دست می‌آید که این آثار ۶۶ درصد شاخص‌های ارزیابی را رعایت کرده و در مجموع متوسط نزدیک به خوب بوده‌اند. نتایج ارزیابی کتاب‌های علمی‌ترویجی و علمی‌فرهنگی، بر اساس داده‌های ۳۸ ارزیابی در مرحله دوم، نشان می‌دهد که این آثار ۶۷/۵ درصد شاخص‌های ارزیابی را رعایت کرده و در مجموع متوسط نزدیک به

خوب هستند. نتایج ارزیابی پایان‌نامه‌ها، بر اساس داده‌های ۱۳۲ ارزیابی نشان می‌دهد که این آثار ۶۳٫۵ درصد شاخص‌های ارزیابی را رعایت کرده و در مجموع متوسط ارزیابی می‌شوند.

حجت الاسلام و المسلمین ابوالقاسم مقیمی، به رقابت علمی ۲۱۵ پایان‌نامه سطح چهار و دکترا از آقایان و بانوان حوزوی در این دوره، اشاره و اضافه کرد: این پایان‌نامه‌ها، به دلیل تنوع موضوعی، در ۱۸ گروه علمی گونه‌بندی شدند. پایان‌نامه‌های دریافتی، به لحاظ کمی، در مقایسه با همایش بیستم، بیش از ۵۱ درصد رشد داشته‌اند. بیشترین پایان‌نامه‌های این دوره، در گروه فقه و اصول، کلام، علوم اجتماعی و اخلاق و عرفان بود. از میان این پایان‌نامه‌ها، ۴۹ پایان‌نامه امتیاز لازم را برای ورود به مرحله دوم داوری کسب کردند که پس از داوری، دو اثر برگزیده، یازده اثر شایسته تقدیر و هشت پایان‌نامه «شایسته تحسین» شدند.

دبیر همایش بیستم کتاب سال حوزه در بخش دیگری از سخنان خود، گزارشی از سومین جشنواره مقالات علمی حوزه ارائه کرده و گفت: در این دورۀ جشنواره، از ۸۰ مجله علمی‌پژوهشی خواسته شد، به انتخاب هیئت تحریریه مجله، به ازای هر شماره منتشر شده در سال ۱۳۹۷، یک مقاله برای دبیرخانه ارسال کنند. در نتیجه، مجموعاً ۱۱۰ مقاله به دبیرخانه رسید که پس از ارزیابی اجمالی در ۱۲ گروه علمی، ۲۸ مقاله به مرحله ارزیابی تفصیلی راه‌یافته و در نهایت، سه مقاله از گروه فلسفه و سیاست برتر شناخته شدند.

حجت الاسلام و المسلمین مقیمی، در پایان، فرایند داوری و چگونگی بررسی علمی‌محتوایی آثار این دوره را چنین شرح داد:

۱. گونه‌شناسی آثار، با شرکت هیئتی سه نفره از کارشناسان؛

۲. ارزیابی اجمالی آثار، با حضور سه نفر از اعضای گروه‌های علمی مربوط در دو مرحله و با مشارکت بیش از ۶۰ کارشناس و متخصص رشته‌های مرتبط علمی در بیش از ۵۰ جلسه.

۳. ارزیابی تفصیلی ۱۶۹ اثر، پس از تعیین رویکرد پژوهشی، ترویجی یا فرهنگی‌تبلیغی و انتخاب ۳۴۸ داور متناسب با محتوای آثار از مراکز علمی مختلف.

۴. نظارت شورای علمی کتاب سال بر فرایند ارزیابی، با حضور نه نفر از اساتید و صاحب‌نظران علوم مختلف و با مشارکت رؤسای هیئت‌های داوری در بیش از ۱۰۰ نفر جلسه.

بیست و یکمین همایش
کتاب سال حوزه

بیست‌ویکمین همایش
کتاب سال حوزه
و سومین جشنواره مقالات علمی حوزه
Award And 3th scholarly Articles Festival

بیست‌ویکمین همایش

کتاب سال حوزه

و سومین جشنواره مقالات علمی حوزه

ألمؤتمر السنوي الحادي و العشرون لكتاب الحوزة و ألمؤتمر السنوي الثالث للمقالات العلمية في الحوزات العلمية

The Howzeh 21th Annual Book Award And 3th scholarly Articles Festival

پنج شنبه ۳ بهمن ۹۸، ساعت ۹ صبح | قم، مدرسه علمیه دارالشفاء